

YÖN

HAFTALIK GAZETE

BASINDAN

Le Monde

İKİLİ ANLAŞMALAR

DEĞİŞİKLİKLER, TÜRK — AMERİKAN İLİŞKİLERİNİN MAHİYETİNİ DEĞİŞTİRECEK DEĞİLDİR.

Julien Le Moyné

(Sunay'ın gezisini, Le Monde'un Türkiye'deki temsilcisi Julien Le Moyné, yukarıdaki başlık altında şöyle yorumladı:)

— İktisadiyatını sağlamlaştırılmadan önce, donanmalar ve ordular kurmaya teşebbüs etmiş hiç bir uygar halk yoktur. — ATATÜRK (1923).

ANKARA, 5 Nisan — 20 Ocak'ta Amerikan Büyükelçisi Hart, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Zeki Kunalp'e uzun bir ziyaret yapıyordu. Biraz sonra resmen açıklandı ki, Ankara ve Washington arasında mevcut anlaşmaların gözden geçirilmesi meselesinin yeniden ele alınması söz konusudur. İki ülkeyi 1947'den beri bağlayan 54 kadar anlaşma vardır.

Türk yöneticilerinin, iki ülke orduları arasındaki ilişkileri teferruatlı biçimde düzenleyen bu çok sayıda dağınık anlaşmalara (1947 — 50 döneminde 3, 1950 — 60 döneminde 31 ve 1960 — 65 döneminde 20 anlaşma imzalanmıştır) yeni bir biçim verme arzusu, yeni değildir. Demirel Hükümeti, 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesiyle AP'nin 1965 seçim başarısını arasını dolduran İnönü koalisyon hükümetlerinden bu meseleyi miras almıştır. 8 Eylül 1966'da, tarafların evvelce kabul ettikleri 54 anlaşmayı değiştirerek tek bir metin halinde Türk diplomasisinin Amerikan Dışişleri Bakanlığı'na sunmasıyla, Başbakan Demirel'in güttüğü amaç nedir?

Önce, bu, bir iç politika meselesidir. Bir süredir, Türk intelligentsia'sının büyük kısmı kabaca, Amerikan aleyhtarlığı diyebileceğimiz bir ekimin etkisi altındadır. Gazetelerin çoğu, Amerikan askerleri, ya da Barış Gönüllüleri ile ilgili haberleri, kılı kırk yararak büyültmekte ve Amerikan aleyhtarını akını beslemektedir. Barış Gönüllüleri CIA ajanı ya da hiristiyan misyoneri sayılmaktadır. CENTO Bakanlar Konseyi için Nisan 1966'da Türkiye'ye gelen Rusk'ın ziyaretini protesto eden gösteriler ve Altın Filoya mensup birkaç parça geminin İstanbul'a gelişi, gazeteler tarafından büyütülmüştür. Keza Bütçe müzakerelerinde, 1966 yılında olduğu gibi 1967'de de, bazı hatipler, Türkiye'deki Amerikan üsleri statüsünün milli egemenlikle bağdaşmazlığına bağdaşmazlığı meselesi üzerinde durmuşlardır. Ortak savunma adı altında Türk — Amerikan askeri işbirliğinin yalnızca ABD'nin savunmasına yönelik yönelme olduğunu sormuştur. Diyarbakır'daki Piriçlik üssünü ele alarak, Hava albaylığından gelen Tabii Senatör Haydar Tunçoranat, 3 Şubat'ta şunları söylemiştir: «Bu tesise giriş, bizim Şenelkurmay Başkanımıza da yasaklanmıştır. Bu gözetleme tesisi sayesinde elde edilen

bilgiler — ki tesis, Rus balesistik füzelerini kontrola yönelmiştir — Türklerden gizli tutulmaktadır.»

Öte yandan 5 Haziran 1964'te Johnson'un İnönü'ye yazdığı mektupta, onu Kıbrıs'ta askeri bir müdahaleden caydırmak için yer alan sert sözler — ki bu mektup 14 Ocak 1966'da açıklanmıştır — «ABD'nin verdiği silahların, ancak onun müsaadesiyle kullanılabilir» göstermiştir.

Kamu oyuna ise, Amerikan vatandaşlarının Türk mahkemelerine gitmesini önleyen eski kapitülasyonları hatırlatan «görevli asker» maddesine düşmanlık duymaktadır.

WASHINGTON HIÇ DE ENĐİŞELİ DEĞİL.

Devletler arasındaki ilişkilerin çok değiştiği bir milletlerarası çerçevede — ki Ankara, Aralık'ta Başbakan Kosigin'i kabul etmişti ve CENTO üyesi İran 90 — 100 milyon dolar tutarında Sovyet silâhı alacaktır — çeşitli çevrelere mensup Türk şahsiyetleri şu soruyu samimiyle kendilerine sormaktadırlar: Türkiye gerçekten kendini mi savunmaktadır, yoksa Türk Ordusu, «Amerikan İmparatorluğu» nun piyadelerini mi teşkil etmektedir? Türk arazisi halâ ve daima Amerikan uçaklarının havalandıkları bir meydan, bir geniş araç deposu mudur, ya da «Büyük Kuzeyli Komşu» ya yönelmiş ideal gözetleme yeri midir?

Bununla beraber, Amerikalılar, meseleye tam bir serinkanlıkla bakmaktadırlar. Hattâ bazan Türklerin endişelerini hayretle karşılamaktadırlar. Bir çok Amerikan temsilcisi, Amerikan kuvvetlerinin yerleşme şartlarıyla ilgili Türk itirazlarının ekseriya benzer tesisleri barındıran öteki NATO ülkelerindeki şartlardan Türkiye'deki duruma farklı olduğu duygusuna dayandığını düşünmektedir. Bu sebeple, Türklerin «imtiyaz» saydıkları şeyler için, Amerikalılar, «Atlantik İttifakı üyelerinin birbirlerine karşılıklı olarak tanıdıkları şartlar» adını vermektedirler.

Öte yandan, Amerikan Hazinesi, Türk Savunma Bakanının Parlâmentoda açıkladığı üzere, 1948'den beri Türkiye'ye 2,5 milyar dolar askeri yardım yapmıştır. Buna dayanarak Amerikan Dışişleri Bakanlığı temsilcileri, Amerikan vergi mükelleflerinin Türkiye'de vatandaşlarının bulunma şartlarının değiştirilmesini ve öz-

gürlüklerinin kısıtlanmasını anlayamayacakları ileri sürmektedirler.

«Sovyet tehdidi» ndeki gelişmeye gelince, bu konuda bilgi sahibi Amerikan çevreleri, iki taraf arasında tam görüş birliği olduğundan emindirlen. İki taraf da, Türkiye'ye doğru bir komünist genişleme tehlikesinin daima mevcut olduğuna inanmaktadırlar ve bu tehlikeye karşı koymaya kararlıdır. Bazı gözlemcilerin görüşlerine inanmak gerekirse, Demirel Hükümeti, Washington'a karşı biraz bağımsız durma arzusu belirtiyorsa da, öte yandan, İnönü ve Ürgüplü hükümetlerinin başlattıkları Sovyet — Türk yakınlaşmasını ileriye götürmek için bir şey yapmıyarak, görünüşe göre, Amerikan isteklerini yerine getirmektedir. Moskova'ya sırt çevirilmemiştir, Kosigin Türkiye'de iyi karşılanmıştır. Yalnız «Türk'ün Moskova'ya karşı duyduğu eski güvenisizliği» iktidar daki ekip hafifletecek değildir.

Bütün bu sebeplerdir ki Türkiye ile olan ilişkilerinin geleceği konusunda Amerikalılar herhangi bir endişe duymaktan uzaktırlar.

Çok eskiden beri, Amerikan kumandanları, Türk Silâhı Kuvvetlerini «disiplinli, vefakâr, sâdik, yorulmak bilmez» diye övmüşlerdir. Fakat, malzeme ve teçhizatı vuku bulan bilimsel gelişmeler dolayısıyla geçitli NATO ülkelerinin girişikleri düzenlemeler açısından, Türk Ordusu, genellikle ihtisaslaşmamış ve lüzumsuz sayıda askeri silâh altında tutan bir kuvvet olarak gözükmektedir.

Bu ordu, millete pahalıya mal olmaktadır ve dış yardım büyük bir kısmını yutmaktadır. Yardımın çoğunu ABD sağlamaktadır. Ankara'nın ısrarları üzerine, ABD, 1970 yılına kadar 670 milyon dolar tutarında silâh vermeye kararlaşmıştır. Türk temsilcileri, askeri giderlerin ülkelerine yüklediği külfet konusunda, NATO mütteliklerini bir çok kez uyarmışlardır. Yalnız Türk birlikleriyle teması olan hiç bir Amerikan askeri temsilcisinin, çoğunluğu pek az yetişmiş, bu kadar çok sayıda asker bulundurmanın gerekli olduğunu ileri sürmeyecekleri bilinmelidir. Pentagon'un bazı değerler dirmeleri (Bakınız Bernard Ferial, YÖN — Sayı: 203, Üsler Sisteminin Sonuna Doğru), Amerikanın 1970 yıllarında sonra, yabancı üslerden ayrılacağını göstermektedir. Ankara'daki AID temsilcisi, aynı tarihlerde Türkiye'deki görevlerinin son bulacağını geçenlerde açıklamıştır. Amerikan resmi kişileri, ancak yarım ağızla söyledikleri de, bunun anlamı şudur: Türk Hükümetinin, ekonomik gelişmesi ölçüsünde, askeri giderlerini zamanla artıran bir miktarını yüklenme zorunluğunu hesaba katmasını beklemek makuldür.

Bugün için, Türk Ordusunun bakımı, iki ülke arasındaki ilişkilerin önemli bir sorununu teşkil etmemekle beraber, hesaba katılması gerekli bir unsurdur. Bu sebeple, Türk temsilcileri, Amerikalı meslektaşlarıyla, sırtları duvara dayalı olarak müzakere etmektedirler. Türk Ordusunun ihtiyaçlarını

karşılama zorunluluğunu unutmadan, yani bu ihtiyaçları karşılayacak şartlara tâbi olarak, iki ülke arasındaki ilişkiler ele alınmaktadır. Bazı Türk yetkililerinin özel konuşmalarında «pazarlık» adını vermek te tereddüt etmedikleri «müzakereler», bu sebeple, ikili anlaşmaların nisbeten ikinci derecedeki yönleriyle sınırlı kalmaya tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Çok yetkili bazı Türk çevreleri, bu konuda en az Amerikalılar kadar serinkanlıdır. Diyorklar ki, ister Amerikan ar-

zularına tamamen boyun eğsin, isterse onlardan ülkenin milli egemenliğine daha büyük saygı gösterilmesi istensin, Dışişleri Bakanlığı ve Pentagon, arzuladığı üssü kullanmakta ya da terketmekte hâlen tam karar sahibi olacaktır. Bugün için ABD'nin Türkiye'deki tesislerini muhafaza-ya önem verdiği gözükmektedir. Türkiye bundan yararlanmalıdır. İşin sonunda, mevcut gerçekleri pek az değiştirecek olan «ikili anlaşmaları gözden geçirme» meselesinden beklenen kazanç budur.

İSLÂM DEVLETİ ANAYASASI

Gazetelere gönderilen İslâm Devleti Anayasası tasarılarından bir nüsha da, Beyoğlu posthanesinden YÖN'e yollandı.

Bu Anayasayı yazdıkları iddiaıyla, aralarında bir de Astronomi Doçenti bulunan yedi kişinin yakalandığı bir sırada, okuyucularımıza hoşça vakit geçirmek için Anayasasının önemli maddelerini yayınlıyoruz. Bu arada 15 yaşındaki çocukları suçlamak için bol bol konuşan Sükan'ın «Adalete intikal etmiş bir konuda konuşmam» dediğini de belirtelim.

HARİCİ SİYASET

— İslâm âlemindeki mevcut devletler bir memleket gibi sayılır. Onlarla olan münasebetlerini tek bir devlet hâline getirmek için çalışmak gerekir.

— Kendileriyle aramızda anlaşma bulunmayan devletlerle, İngiltere, Amerika ve Fransa gibi —bilfiil müstemlekeci devletler; Rusya gibi memleketimize göz diken devletler, hükümen muharip devlet sayılır. Onlarla herhangi bir diplomatik münasebet kurulmaz. Bu devletlere mensup tebaa, memleketimize ancak her ferd için bir pasaport ve her sefer için hususi vize almak suretiyle girebilir.

— İsrail, fiilen muharip devlet sayılır. İsrail tebaasından müslüman olmayanların mal ve canları helâldir.

— Askeri muahedeler ve buna tâbi olan us ve hava meydanları, icar itifakları ile siyasi muahedeler, kat'i olarak yasaktır.

— Memleketimizde ancak, topraklarımızı göz dikmeyen, fiilen müstemlekeci olmayan ve bizimle bilfiil harp halinde bulunmayan devletler elçilik kurabilir.

— Devletin, İslâm hukukundan başka bir hukuku tatbik eden Birleşmiş Milletler, Adalet Mahkemesi, Para Fonu Dünyası gibi kurumlara iştiraki caiz değildir.

İKTİSADİ NİZAM

— İktisadi problem, malları ve menfaatleri bütün tebaaya dağıtmak, onları mallardan faydalanmaya muktedir kılmaktır.

— Ferd ferd, herkesin bütün temel ihtiyaçlarının tam bir şekilde karşılanmasını garanti etmek devletin borucudur. Lüks ihtiyaçların da mümkün mertebe en yüksek seviyede temin imkânını hazırlamak yine devletin vecibesidir.

— Mal yalnız Allahındır. İnsanı yerine vekil bırakmış ve bu suretle insanın mülkiyet hakkı olmuştur. Mal edinme iznini de veren Allah'tır.

— İsrâf, sefahat ve cimrilik yasaktır. Kapitalist şirketler, kooperatifler ve diğer şeriata aykırı muameleler caiz değildir. Kumar, faiz, fahiş fiyatla satmak, ihtikâr ve bunlara benzer şeyler memnurdur.

— İşlenmemiş sahipsiz araziye,

faydalanılır hale getirilmek ve taşla hudutlandırılmak suretiyle sahip olunur.

— Araziye sahip olan herkes o araziye işletmeye cebrolunur. Üç sene arazisini ihmal eden kimseden arazisi alınıp başkasına verilir.

— Fabrika esas itibarıyla ferdi mülklendir. Ölçü, fabrikasının imal ettiği maddedir. Eğer madde, dokuma gibi ferdi mülklere ise, fabrika ferdi mülk olur. Eğer madde demir çıkarma fabrikaları gibi umumî mülkelerden ise, fabrikada umumî mülk olur.

— Zekâtı verilse bile, malın biriktirilip saklanması yasaktır.

— Zekât müslümanlardan tahsil olunur.

— Haraç araziden tahammülüne haraç alınır.

— Hazine masraflarını kapamak için müslümanlardan şeriatın caiz gördüğü vergiler alınır. Gayri müslimlerden vergi alınmaz, onlardan cizyeden başka bir mal tahsil edilemez.

— Daimî Hazine gelirleri, kâfirlerden harsız elde edilen bütün ganimetler, cizye, haraç, definelerin beşte biri ve zekâttır.

— Devlet, tebaadan olan herkes için iş bulmayı garanti eder.

— Devlet, malsız, işsiz ve kimsesiz şahısların nafakalarını karşılamayı garanti eder.

— Bütün sağlık hizmetlerini, devlet, herkes için parasız yerine getirir. İsteyen parayla doktor tutabilir. İsteyen de ilaç satınabilir.

— Devletin parası altın ve gümüşdür. Bu para hiç bir yabancı paraya bağlanmaz.

— Banka açmak kat'i olarak yasaktır. Ancak devlet bankası olur ve faiz ile muamele yapılmaz.

İÇTİMÂİ NİZAM

— Kadın, korunması gereken bir namustur.

— Alış veriş, haç ve şeriata izin verdiği diğer ihtiyaçlar dışında, kadınlar erkeklerle toplanamazlar.

— Kadın, idari vazifeler alamaz.

— Erkeklerin kendilerine olan meylinen faydalanmak için tayyarelerde kadın hostes, berberlerde ve lokantalarda güzel çocuklar (erkek) çalıştırmak yasaktır.

— Kadının yapamayacağı işleri karşılayabilecek kadar hizmetçi bulundurmak erkeğin borucudur.

ORDU VE ÖĞRETİM SİYASETİ
— Cihat müslümanlara farzdır ve askeri eğitim mecburidir. U yaşına basan her müslüman erkek askeri eğitim görür.

— Öğretim siyaseti, İslâmî zihniyet ve İslâmî nefsiyeti tesis etmekten ibarettir.

— İlk ve orta tahsil parasıdır. Devlet gücünün yettiği kadar yüksek tahsil imkânları herkese meccanen elde ettirir.

HAFTALIK FİKİR VE SANAT GAZETESİ

Kurucuları: Cemal Reşit EYUBOĞLU, Mümtaz SOYSAL, Doğan AVCIOĞLU, İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doğan AVCIOĞLU

ADRES: Her türlü yazışma için adres: P. K. 512 — İstanbul

Ankara Bürosu: Emekli Sandığı İşhanı Kat: 4-401/Kızılay (Temsilci: İHAMİ Soysal), Telefon: 17 69 89
İstanbul Bürosu: Mollafenârî Sok. 30/32 Çarşafoluğu/İstanbul Telefon: 22 95 70

ABONE Bir yıllık (52 sayı) 60 TL, 6 aylık (26 sayı) 30 TL, 3 aylık (13 sayı) 15 TL.

Yurt dışı abonelerde bu fiyatlara postapulu bedeli kadar ilâve yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı 2,5 liradur.

İLAN: Beher sütunda santimi 25 TL.dir. Sürekli çıkacak ilân ve reklâmlar ile yayın

ilânları için özel indirimler yapılır. İlan ve reklâmların yayınlanmasından ötürü hiç bir sorumluluk yüklenilmez. Nasıldığı yer: Vatan Matbaacılık A.O.

BAKIŞ

Türkiyenin Dünyadaki Yeri

Birkaç yıl önce Konsorsiyum toplantılarında Türk temsilcilerinin bir Sovyet yardımı ihtimalinden söz etmeleri, bize para veren ülkelerin «Yardımlarımızı derhal durduruyoruz» biçiminde sert tepkilerine yol açmaktaydı. Bugün Sovyetlerle imzalanan 200 milyon dolarlık kredi anlaşmasına pek itiraz eden yoktur. Hele Hindistanda seçim arifesinde ağıktan kıvranan bu ülkeye yiyecek yardımı yapmak için, Başkan Johnson, önce Sovyetlerin yiyecek vermelerini şart koşmuştur. Sovyet buğdayı geldikten sonradır ki, Johnson, Amerikan buğdayını yollamıştır. Moskova ve Washington, Hindistanın ekonomisini ve savunmasını desteklemekte hayli ahenkli işbirliği kurmuşlardır. Washington, tamamen kendine bağlı İran'ın Sovyet silâhları almasını oldukça müsahahal karşılamıştır.

Öte yandan, 1960 yılında Menderes'in Moskova'ya gitmeye kalkışması, onun Amerikan desteğini kaybetmesine ve kendi kaderi ile başbaşa bırakılmasına yol açarken, İnönü'nün 1964'te Dışişleri Bakanını Moskova'ya göndermesi, Washington'da etkilerini iç politikamızda gösteren tepkiler doğururken, bugün Demirel'in Sovyetlerle ilişkileri geliştirmesine iyi gözle bakılmaktadır. Muhtemelen Washington resmi çevrelerinin görüşünü yansıtan başyazısında Newyork Times, Ankara-Moskova yakınlaşmasını şöyle yorumlamaktadır: «Mevcut şartlar altında, Türkiyenin Rusya'ya yaklaşmasından ABD'nin korkması için hiç bir sebep yoktur. Türk-Sovyet ilişkilerinin düzeltilmesi zamanı çoktan gelmiştir. Bir yumuşama döneminde, Türk-Sovyet yaklaşması, dünyanın bu bölgesinde istikrarsızlık değil, istikrar getirecektir».

Bütün bunlar, Moskova-Washington ilişkilerinde yeni bir dönemin başladığını gösteren belirtilerdir. Avrupada hâlen, iki büyük devletin dünyayı yönetmesine dayanan «yeni bir Yalta» nun gerçekleştiği endişe ile ileri sürülmektedir. Avrupalı muhafazakâr politikacıların «Amerika bizi sattı. Bizim sırtımızdan Moskova ile anlaşta» feriyatlarının artması üzerinedir ki, Johnson, yardımcısı Humphrey'i, «Biz, dostlarımızı asla satmayız» teminatını vermek için Avrupaya göndermiştir. Ama gelenek hâline gelmiş Berlin duvarı ziyaretini yapmakla dikkatle kaçınan Başkan Yardımcısının asıl amacı, nükleer silahların yayılmasını önleme ile ilgili Moskova - Washington planını Avrupalılara kabul ettirmek ve NATO'nun zayıflamasını engellemektir.

Le Monde'un dış politika uzmanı André Fontaine'e göre, iki büyükler, dünya politikasının «oyun kuralları»nda anlaşmışlardır. «Oyun»un üç temel kuralı vardır: Dünya barışının korunmasında, büyükler söz sahibidirler. İki süper devlet, nüfuz bölgelerinin sınırlarını değiştirmeye kalkışmayacaklardır. Birbirlerini güç duruma düşürmekten kaçınacaklar, nüfuzları altındaki ülkelerin barışı tehdit eden davranışlarını önlemeye çalışacaklardır.

Ünlü The Economist dergisi ise, bu konuda daha irce bir tahlil yapmaktadır. Derginin görüşü şöyledir: «Son altı aydır, Moskova - Washington arasında yarı açık, yarı gizli bir diyalog cereyan etmektedir. Önümüzdeki on yılda, Doğu - Batı ilişkilerinin muhtemel biçimini, bu diyalog çizmektedir». Dergiye göre, «bu, şimdilik, belli başlı buhran bölgelerinde, durumun olduğu gibi karşılıklı kabulü esasına dayanan bir ilişki olabilir». Batılılar, Avrupada iki Almanyanın varlığına rıza gösterecek, Sovyetler ise, Vietnam'ın bölünmesini ve Güneyde komünist olmayan bir devletin kurulmasını kabulleneceklerdir. Economist, iki süper devletin hâlen bu yolda çaba gösterdiklerini ileri sürmekte ve Avrupa ile Güney Doğu Asyada 1967 yılı içinde sonuç alma umidini belirtmektedir. Ne var ki, bu iki önemli bölgede buhran çözüle bile, Soğuk Harp son bulacak değildir. İki ayrı sistem arasında ideolojik mücadele kaçınılmaz olarak devam edecektir. Yalnız Soğuk Harp, bölge ve biçim değiştirecektir. Dergi, Soğuk Harbin, İran ve Somali başkentleri arasında çizilen üçgenin içinde kalan bölgeye yerleşeceğini yazmaktadır. Washington ve Moskova, gerek Avrupa, gerekse Güney Doğu Asyada rekabetten fena halde çekinmektedirler. Moskova, ABD'nin çok yakınındaki Güney Amerikadan uzak durmaya çalışmaktadır. Siyah Afrika ülkelerindeki önceden kestirilmesi ve anlaşılması mümkün olmayan büyük değişiklikler, iki süper devleti bu ülkelerde devamlı taahhütlerden kaçınmaya itmektir. Geriye Türkiyenin güneyinde yer alan üçgen içindeki bölge kalmaktadır. McNamara, Kızıl Deniz kontrol etmesi ve NATO'nun Güney kanadında bulunması dolayısıyla, ABD'yi Afrikada en yakından bu bölgenin ilgilendirdiğini Senatoya sunduğu bir raporda açıklamıştır. Sovyetler açısından da bölge, stratejik öneme sahiptir, Economist'e göre, bölge, Sovyet askerî plâncılarının son altı yıldır kafa patlattıkları bir stratejik meseleye çözüm getirebilecektir. Sovyetler, yalnız füze sayısı bakımından değil, askerî hava taşıma kapasitesi bakımından da ABD'nin çok gerisindedir. ABD, Sovyetler Birliğinin çevresindeki uygun yerlere, bir saat içinde küçük bir ordu indirebilecek güçtedir. Sovyetler, bu durumda kendilerini elleri kolları bağlanmış hissetmektedirler. Eğer onlar, zayıf hava taşıma güçlerine uygun biçimde hudutlarına yakın birkaç yerde indirme noktaları tesis edebilirlerse, «elleri kolları bağlı olma» duygusundan kurtulabileceklerdir. Dergi, Sovyetlerin Kuzey Afrika ve Kızıl Deniz kıyılarında indirme noktaları aramasını, «eski Boğazlar yoluyla çıkış özleminin Yirminci Yüzyılın sonlarındaki mantıklı genişlemesi» diye nitelendirmektedir. Gerçekten Sovyetler, Mısırdan sonra Cezayire ve özellikle Somaliye önemli silah yardımı yapmaktadırlar. ABD ise, Mısır karşı Suudi Arabistan ve Ürdünü, Cezayire karşı Fası ve Somaliye karşı Habeşistanı silahlendirmektedir. Bölgede böy-

lece iki büyükler arasında bir rekabet gelişmektedir. Ama bu, Avrupa ve Asyada, evvelce görüldüğü gibi, komünistlerle komünist olmayanların doğrudan doğruya karşılaşmalarına yol açan bir rekabet değildir, dolaylı bir rekabettir. Üstelik tarafların bölgede vazgeçilmez milli çıkarları yoktur. Bu sebeple, rekabet çok daha az tehlikelidir. Taraflar için, bölgede, kendi ekonomik sistemlerinin üstünlüklerini ispatlama yolunda ideolojik mücadele, daha önemlidir.

Demek ki, Türkiyenin Güneyinde kalan sınırlı bir bölgede Sovyet - Amerikan rekabeti devam etmekte beraber, iki süper devlet esas itibarıyla anlaşma yolundadır. Bu sınırlı bölgede de taraflar, tehlikeli çatışmalar yaratmaktan kaçınacağına benzemektedirler.

Bu gelişmeler karşısında ülkemizin durumu nedir? Olaylar, Sovyet - Amerikan büyük pazarlığında, Türkiyenin bir ağırlığı olmadığını göstermektedir. 1962 Küba Buhranı dolayısıyla vuku bulan ilk Moskova - Washington pazarlığında, topraklarımızda bulunan füzele, bize danışma lüzumu bile duyulmadan kaldırılmıştır. En son nükleer kara mayınlarının kullanılması da, belli şartlarda ve sınırlı ölçüde söz sahibi olma talebimiz, nazikâne geçiştirilmiştir. Türkiyenin Doğu bölgesinde büyük tahribata yol açabileceği anlaşılan ve sözde bizim savunmamızı sağlama gerekçesiyle yerleştirilen mayınların, ne zaman ve nasıl kullanılacağını yalnız Amerika bilecektir.

Süper devletlerin anlaşması, şüphesiz, mayınlar, nükleer bombalar ve füzele, her an infilâk edebilecek müthiş bir cephanelik hâline sorunsuzca getirilen ülkemizi, büyük tehlikelerden kurtaracaktır. Bu, bir kazançtır. Fakat ABD, ülkemizde sağladığı avantajlı askerî mevkii, Sovyetlerle pazarlıklarında, bizim sırtımızdan önemli bir koz olarak kullanmakta her halde kusur eylemeyecektir. Bize söylenen, Sovyet tehlikesinin hâlâ mevcut olduğu ve NATO'nun uslu çocuğu olmaktan devam etmemiz gerektiğidir. NATO gerçek bir ihtiyacı karşıladığı için değil, büyük pazarlıkta önemli bir koz sağladığı ve safları disiplin altında tutmaya yaradığı için sürdürülmek istenmektedir.

Washington - Moskova yakınlaşmasının en şaşırtıcı yönü, bu olsa gerektir. Dünya harbi ihtimalinin uzaklaşması ve devlerin kendi kaderlerini çizmekte daha serbest kalacakları beklenirken, tam aksi vuku bulmakta, ABD uyduluk sistemini sürdürmeye çalışmaktadır. Süper devletlerin biribirlerinin nüfuz bölgelerine karşılıklı saygı göstermeleri esası, uyduluk sisteminin korunmasını kolaylaştırabilecektir. Görünüş odur ki, büyük pazarlık sonucu, üsler temizlenirse ve Amerikan askerleri çekilse bile, ekonomik ve politik kontrolün eskisi gibi dev-

mine büyük önem verilecektir. Yalnız yeni durum, kalenin içten fethe dilmesine daha büyük ağırlık tanımaya gerektirmektedir. Zorba metodlarla başarı sağlanması, nüfuz bölgelerine saygı kuralına rağmen, değişen dünya şartlarında her halde gittikçe zorlaşacaktır. Nüfuz bölgelerinin güvenlik içinde elde tutulması, kapitalizmin bu ülkelerde az çok hayatiyet göstermesini ve işbirlikçi kapitalist iktidarların geleceğinin teminat altına alınmasını lüzumlu kılmaktadır. Bu bakımdan, Ankaradaki Amerikan yetkililerinin Türkiyede kapitalizmin geleceği konusunda ileri sürdükleri çok iyimser görüşleri hayretle karşılamamaya imkân yoktur. Amerikan yetkililerine göre, sulama, gübreleme ve Meksika tohumluğu, buğday üretiminde olağanüstü bir artış sağlayacaktır. Türkiye on yıla kadar, yalnız kereste ihracından 200 milyon dolar elde edecektir! Tarımda hızlı bir kalkınma, yabancı sermayenin de desteği ile, sanayileşmeyi kolaylaştıracaktır. Eğer bu büyük iyimserlikte, küçümsenmeyecek bir gerçek payı varsa, Batıya ihracata önemli güçlük çektiğimiz tütün, fındık, üzüm gibi malların satışı karşılığında Sovyet yardımı ile kurulacak sanayi tesislerinin, kapitalist gelişmeye belki de uzunca bir süre destek olabileceklerine hükmetmek gerekecektir. Her halde Türkiyede kapitalizmin şansları, sürekli ve sağlam bir kalkınmayı sağlayamıyacağı muhakkak olmakla beraber, klişe gerçeklerden ayrılarak, ciddiyetle araştırılmalıdır.

Öte yandan, siyasî mücadeleyi, tartışılması yasak bir kapitalist temel üzerinde, kapitalizmden yana partilerin bir tahterevallî oyunu hâline getirme çabaları dikkat çekicidir. Yunanistanda sola doğru ilümlü bir açılış sabote etmek için, ABD ve işbirlikçilerinin sahneye koydukları şeytanca plânlar uyarıcıdır. Bu tersine gidiş, milletten kopuk, bol ücretli ve dışarıya bağımlı profesyonel bir ordu ile teminata bağlanmak istenmektedir. Ülkemizde de, solda milliyetçi bir birleşmeyi engelleme amacı güden çabaların, hangi merkezlerden yönetildiğini hâlâ görmezlikten gelmek için çok saf olmak gerekir.

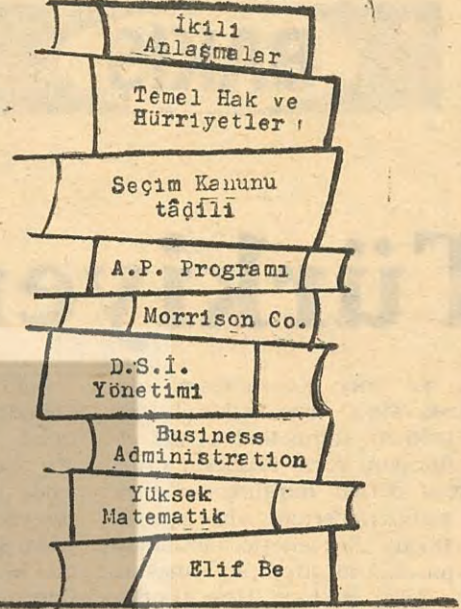
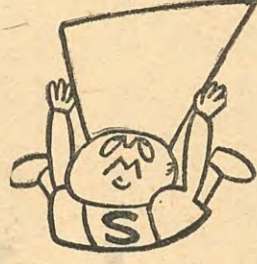
Ne var ki, bütün bu usta emperyalist plânlara rağmen, bir dünya harbi ihtimali azaldığı ölçüde, milletlerin uyduluktan kurtulma ve istedikleri kalkınma yolunu serbestçe seçebilme imkânları, nüfuz bölgelerine saygı kuralına rağmen, artmaktadır. Kapitalist mucizeler yaratmak mümkün olmadığına göre, kendilerinin korkmadıkları umacılarla, fakir ülkeleri korkutma çabaları eninde sonunda fiyasko ile bitecektir. Milliyetçilerin baş görevi, emperyalizmin ustaca hazırladığı Bizans tuzaklarını iyi tanıyıp, boşa çıkartarak, bir an önce Türkiyemizi, Atatürk'ün dünya haritasında ona çizdiği özgür, bağımsız ve güçlü yere oturtmaktır.

Doğan Avcıoğlu

Doğu sınırlarımıza yerleştirilen nükleer mayinler meselesi

10 gün süreli Amerika gezisi, hiç değilse bir fayda sağladı: Türk kamu oyu, Amerikan gazeteleri sayesinde, Ankara - Washington askeri ilişkileri ile ilgili yeni bir skandal öğrenmiş oldu. Türkiye'deki Amerikan üslerinin varlığı bile, «Efendim bunlar Nato'nun. Hem üs değil, tesis» gibi komik aldatmalarla gizlendiği bir ortamda, nükleer kara mayinleri ile ilgili Newyork Times'in yalanlanmayan haberi, teşekkürle karşılanmalıdır. Gündelik basın, bu önemli açıklamayı nedense gereken genişlikle ele almadı.

Newyork Times'den öğrendiğimize göre, Türkiye'nin Doğu hudut bölgesinde, bir Sovyet saldırısına karşı kullanılmak üzere nükleer kara mayinleri yerleştirilmiştir. Daha önce bazı Alman askerleri de, Sovyetleri bir saldırıdan caydıracağı ümidiyle, bu mayinlerin topraklarına yerleştirilmesini istemişlerdir. Plâna göre, bir saldırı vukuunda, Almanya'daki köprüler ve yollar uçurulacaktır. Ayrıca patlamaların sebebiyet vereceği büyük hasar ve nükleer döküntüler yüzünden düşman ilerlemesi çok güçleşecektir. Ne var ki, mayin yerleştirilecek bölgede çok sayıda Alman'ın bulunduğu zamanında görülmüştür. Anlaşılmıştır ki, rüzgârın sürüklediği nükleer döküntülerden en büyük zararı sivil Alman halkı görecektir. Bunun üzerine, Alman topraklarına nükleer kara mayini yerleştirmekten vazgeçilmiştir. Ama Türk sınırı, «dağlık ve seyrek nüfuslu» olduğu için, araya mayinlerin yerleştirilmesinde bir sakınca görülmemiştir. Ne var ki, topraklarını kendilerine cömertçe açan müttefiklerine pek fazla güvendikleri için, Amerikalı dostlarımız, mayinlerin tam kontrolünü ellerinde tutmuşlardır. Şimdi Türkiye, kendi savunmasıyla ilgili olan mayinlerin kullanılmasında bir ölçüde söz sahibi olmak istemiştir. ABD, Türk talebini doğrudan doğruya reddetme yerine, geçen hafta Perşembe ve Cuma günleri Washington'da toplanan Nato Nükleer Plânlama Grubuna havale etmiştir. Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun da üye bulunduğu komiteye Türk tezi önceden hazırlanmış bir rapor halinde sunulmuştur. Rapor, bütün komite üyelerine dağıtılmıştır. Rapora göre, Türkiye, saldırı karşısında mayinlerin kullanılması konusundaki Amerikan kontrolünün hafifletilmesini istemektedir. Mayinlerin kullanılmasında ilgili mevcut şartlar, çok yavaş işlemektedir. İsterlerse Sovyet birlikleri, bu nükleer silâhı kullanma kararı a-

S Ü P E R M E N !

TONGUĞ

lnana kadar, dağ, geçitlerinden Türkiye'ye doğru ilerleyebileceklerdir. Bu sakıncayı önlemek amacıyla, Türkiye, mayinlerin kullanış şartlarının değiştirilmesini istemiştir. Tezimize göre, hudutta bir kuvvet yığınağı yapılır ve kesin bir tehdit vuku bulursa, Türkler, nükleer mayinleri muhafaza eden Amerikan birliklerinden onları alma yetkisine sahip olacaklardır. Mayinler, ancak iyice belirlenmiş sınırlı şartlar altında kullanılabilir. Meselâ birkaç Sovyet tümeni sınırı geçtiği takdirde, Türkiye, mayinleri ateşleme yetkisini kazanabilecektir. Newyork Times'in yazdığı üzere, bu talebi ileri süren yetkililerimiz, «Madem ki bunlar tamamen savunma silâhlarıdır ve ancak saldırı üzerine Türk toprakları üzerinde patlayacaklardır, o halde Türkiye bu silâhların kullanılmasında söz sahibi olmalıdır» gibi çok haklı bir tezi savunmuşlardır.

Bu kadar haklı bir tale-

bin kabul edilmesi ve atomik tahrip silâhları adı da verilen nükleer mayinlerin belli şartlar altında kullanılması için Türkiye'ye bazı sınırlı haklar tanınması gerekirdi, değil mi? Fakat hayır. Bir Amerikan yetkilisi, gazeteciye, «Evet savunma silâhı ama... Bu atom tahrip silâhları kullanı-

ınca, Sovyetler, nükleer silâhlarla mukabele edebilirler. Bu durumda da nükleer tırmanma kontrol dışına çıkar. Komite şüphesiz bu tehlike üzerinde duracak» cevabını vermiştir. Açık Türkçe ile cevabın anlamı şudur: «Türkiye'nin işgali önemli değildir. Sizlere, ciddi bir saldırı vukuunda nükleer mayinleri kullanma yetkisi tanırsak, belki ülkeniz işgalden kurtulur. Ama ya Sovyetler, nükleer silâhlarla mukabele ederlerse? O zaman iş çok büyüyebilir. O halde nükleer tırmanmaya yol açabilecek nazik bir konuda bırakınız lütfen tek söz sahibi biz olalım. Yüksek çıkarlar uğruna gerekirse ülkenizin büyük kısmının işgaline seyirci kalalım». Nitekim 7 Nato Savunma Bakanından kurulu komite, beklendiği üzere, Amerikan tezini hemen benimsemiştir. Türkiye'ye kesin bir hayır cevabı vermek yerine, çok daha kibar bir formülle, «atomik tahrip silâhları üzerinde daha derinlemesine araştırmalar yapılması» komitece kararlaştırılmıştır. Tetkike havale, yalnız bizim bürokratların değil, Batılı diplomatların da sık sık başvurdukları kibar bir atlatma usulüdür. Böylece, «sizin savunmanız için koyduk» denilen ve yüzdeyüz savunma niteliği taşıyan silâhların dahi, Türk çıkarları için değil, yalnızca Amerika'nın yüksek çıkarları için kullanılabilirliği bir kez daha ispatlanmıştır.

YON DÂVÂLARI

YÖN'de yayınlanan «Horoz» şiiri dolayısıyla İstanbul'da yargılanan şair Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan sonra, geçen hafta Doğan Avcıoğlu da Ankara Birinci Ağırceza Mahkemesinde beraat etti. Hâlen Avcıoğlu'nun ağırceza görülen iki dâvâsı daha vardır. Bu vesile ile, İstanbul ve Ankara ağırceza mahkemelerinden, içinde komünistlik bulunmadığına dair iki karar alan «Horoz» u bir defa daha yayınlıyoruz:

HOROZ

Erken öten güzel horoz,
Öt, sürüp giden gecede bir daha.
İnsesin sessizlik,
Korku girsin yüreğine karanlıkta çalanların.

Öt ki kara dağlar allana,
Yiğitlerim amacına yollana.

Uyanmak, gelecekler üstüne çekilen bir bıçak gibi
ışıl ışıl,
Yeniden başlamak bir bilince, bir doğruya, bir savaşa
yeniden.
Atlari, koyunları, kazmaları, kürekleri uyandırmak
Güneş üzre önermek kurtuluşu.

Öt ki kara dağlar allana,
Gökyüzü, yeryüzü sallana.

Erken öten horozun başı kesilmiş,
Bitmez tükenmez ki başın kesile kesile.
Her çağda, her yüzyılda, her gün,
Senin altın sesindir getiren ışığımızı.

Öt ki kara dağlar allana,
Aç eller tok tarlalara çullana.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

İkili anlaşmalar

İkili anlaşmalar hakkında Meclis araştırması isteyen TİP önergesi, beklendiği üzere, AP oyları ile reddedildi. Fakat 24 anlaşmanın metinlerinin bulunmadığı haberinin muhalefeti hayli etkilediği görüldü. Bu sebeple YTP ve MP, TİP önergesini hararetle desteklediler. CHP sözcüsü Selim Sarper'in davranışı ise, biraz farklıydı. Sarper, hem araştırma açılmasının faydalı olacağını söylemekte, fakat hem de askeri sırlarla ilgili anlaşmalar üzerinde bir araştırmamanın sakıncalarını da hatırlatmaktaydı. Ne var ki, AP, kesinlikle araştırmaya karşıydı.

AP'liler, Çağlayangil'in Grubta açıkladığı ve Milliyet gazetesinde de yayınladığı halde birkaç haftadır yalanlanmayan bu metni bulunmayan 24 anlaşma meselesini rahatlıkla yalanladı-

lar: Böyle bir beyanda bulunulmamıştı. Anlaşmaların hepsine sahiptik... Hele Dışişleri Bakan Vekili Dr. Sükan'a göre, anlaşmalarda egemenliğimizi gölgeleyen hiç bir şey yoktu. AP milletvekillerini de daha önce grupta dinlediklerini unutarak, bu teminatı ferahlıkla dinlediler ve önerge aleyhinde oy kullandılar.

Önerge reddolundu ama hiç değilse, Çetin Altan ve Behice Boran, meselenin vehametini bir kez daha kamu oyuna duyurmuş oldular. Konuşmalarda süre kısıtlanması konusunda söz alan Çetin Altan, «Bu anlaşmalar ortaya çıkmazsa, Türkiye ihanete uğramış demektir. Amerikan emperyalizmine karşı çıkmak istemiyorsunuz. Ya çıkarınız var, ya da bilmiyorsunuz» dedi. Behice Boran da şunları söyledi: «Daha yeni öğreniyoruz. Sınır boylarında, Doğu'daki sınır boylarında Amerika nükleer mayinler döşemiş. Bu neye göre yapılmış? Her halde bu 24 anlaşmadan birine göre. Hükümetin bu mayinlerin nerede olduğundan haberi yok. Bunların patlatılması Amerikalıların kontrolündedir. Bunlar patladığı zaman bu bölgeyi radyoaktivite saracak, yaşanmaz hale getirecektir. Artık bu konu, sadece Hükümetin sorumluluğuna bırakılamaz».

Vietnam ve Türkiye

Türk - Amerikan ortak bildirisinde yalnızca barış sözü edilmiş ve gazetelerin sorularını Başkan Sunay'ın «barış istiyoruz» diye cevaplandırması, şu ya da bu formül altında sembolik sayıda bir Türk kuvvetinin Saygon'a gönderileceği hususundaki Türk ilericiler çevrelerinin endişelerini dağıtmaya yetti. «The Long Island Star» gazetesinin, Türkiye'nin 30 gün içinde Vietnam'a 1500 asker yollayacağı haberi de, «yetkili bir kaynağa» dayandığı ileri sürülmekle beraber, Türk ve Amerikan Hariciye sözcüleri tarafından yalanlandı. Ama bu yalanlamalar ve ilericiler çevrelerindeki rahatlamaya rağmen, YÖN, tehlikenin geçirildiği kanısında değildir. Bilindiği gibi, Amerikanın derdi, gerçek bir askeri yardım değildir. İstener manevi bir yardımdır. Bütün mesele, «Türkiye de asker yollayarak bizi destekledi» demekten ibarettir. Bu sebeple, «askeri gözlemci yollama» teşebbüsünde uyanık olmak gereklidir. Nihayet Amerika bile, düne kadar Vietnam'da asker değil, «müşavir» bulandırmakta idi.

Amerikalı gazeteciler, Vietnam'a asker gönderme konusunda, lehte bir şey söyletirmek için Başkan Sunay'ı fena halde sıkıştırdılar. Sunay, açıkça «asker göndermeyeceğiz» demiyordu. Ama «Barıştan yanayız. Durum Kore'den farklı» gibi formüllerle asker göndermeye taraftar olmadığını belli ediyordu. «Amerika, Vietnam'da barışı sağlamak için elinden gelen herşeyi yapmıştır, yapmaktadır» diyerek de Amerikan politikasını savunuyordu.

Öte yandan, asker gönderme ndişesinin telâşi içinde, ortak ildiride, Türkiye'nin Vietnam ölüsünde vuku bulan önemli bir değişiklik gözden kaçırılmamıştır. Türk - Sovyet ortak bildirisinde yer alan görüşte tek bir «Vietnam milleti»nden söz edilmekte ve ikiye bölünmüş Vietnam'ı tek sayan ve hemen birleştirilmesini isteyen 1954 Cenevre Anlaşmasına atf yapılmaktaydı.

Türk - Amerikan ortak bildirisinde ise, Cenevre Anlaşmasına atf yapılmadığı gibi, «Güneyde ve Kuzeyde Vietnamlıların kendi istikballerini» tâyin etmelerinden söz edilmektedir. Yani iki ayrı Vietnam mil-

leti varmış gibi bir ifade kullanılmaktadır. Bölünme, Cenevre Anlaşmasına aykırı olarak, kesin sayılmaktadır.

Amerika'ya sıkı sıkıya bağlı olanların dışında, hiç bir ülke iki ayrı Vietnam gerçeğini kabul etmemiştir. Bilinen, ABD'nin bölünmeyi kesinleştirme niyetinde olduğudur. Demirel Hü kûmeti de, dünya kamu oyununda hiç itibar görmeyen bu Amerikan tezini, dört ay önce söylediklerini unutarak, kolayca benimsemiştir. Yazık.

Bu arada Başkan Johnson devamlı biçimde Türkiye'yi nasıl gördüğünü açıklamıştır. Yirmi yıl önce Truman Doktrini ile Türkiye'yi kurtardıkları ve özgürlüklerini korudukları iddiasında olan Başkan, yirmi yıl sonra Güney Vietnam'ın da Türkiye'ye benzeyeceğini ısrarla ileri sürmüştür.

Washington'da ne gözle görüldüğümüzü ortaya koyan bu benzetişin saçmalığını Prof. Ahmet Şikri Esmet, şöyle belirtmektedir: «Türkiye ile Vietnam arasında ne gibi bir münasebet görüldüğünü anlamak zordur. Fakat Amerikalıların zihinlerinde Vietnam ile Kore ve Türkiye'nin her nedense yanyana yatığı sözlerinden anlaşılıyor. Johnson ilerde Güney Vietnam da Türkiye'ye benzeyecek, demiş, Sakın Türkiye Vietnam'a benzeyecek demek istemesin, zira ülkemizi Vietnam'a benzetmek isteyenler yok değildir. Her halde geçmişte hiç bir zaman Türkiye Vietnam'a benzememiştir».

Birinci Dünya Savaşından sonra Anadolu saldırıya uğradığı zaman, Türkiye kimseden yardım görmeden bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü savunmuştur. İkinci Dünya Savaşından sonra da Rusya'nın toprak isteklerine yalnız başına mukavemet etmiştir. Dean Rusk da geçen gün söylediği nutukta, (Türk ulusu bundan yirmi yıl önce, Doğu vilayetlerine karşı yöneltilen tehdidi, sükûnet ve vakar içinde bertaraf etmesini bilmiştir) diyerek, bu mukavemetimizden övgü ile bahsetmiştir. Şu halde Türkiye'nin Vietnam'a benzer neresi vardır ve Amerikalılar neden benzetmek te ısrar ederler?...

Türkiye'nin Vietnam Savaşına katılmasını Amerika zaman zaman sağlamaya çalışmıştır. Belki bu düşünceyledir ki, Johnson ve Rusk, Türkiye'nin Kore Savaşına katıldığını Sunay'a hatırlatmışlardır...

Fakat Türkiye, Vietnam'da Amerika'nın maşası olamaz. Böyle bir macera, emperyalizme ve sömürgeciliğe hizmet olabileceği gibi, Türkiye'nin güvenliği için büyük tehlikeler de yaratabilir.

Bunu Amerikalılara en kesin bir dil ile anlatmalıyız. Bizi Vietnam'a sürüklemek çabası-ndan vazgeçsinler.

ideolojik savaş ve Millî gerçekler

Amerika bütün milli kurtuluş savaşlarını komünistlerin savaşı olarak ele alır. Beyaz Sarayın okkalı danışmanlarının ve Pentagonun önemli generallerinin çok defa açıkladıkları görüşleri budur. Nerede bir kurtuluş savaşı varsa orada komünistlerin parmağı vardır; böyle olunca da o savaşa müdahale Amerika için kaçınılmaz bir mecburiyettir.

Amerika kapitalizmin dünya jandarmalığı görevini yüklediği için bu tutum tabii sayılmalıdır. Amerikanın karşısındaki Rusya gibi, Çin gibi komünist ülkelerin de milli kurtuluş savaşlarını desteklemesi tabii sayılmalıdır. Gerçekten de Lenin'den bu yana komünistler milli kurtuluş savaşını desteklemek kararını resmen benimsemişlerdir. Türk Milli Kurtuluş Savaşını desteklemek bu kararın ilk uygulamasıdır. Mustafa Kemal ile Lenin arasındaki dostluk temelinde Sovyetlerin İstiklâl Harbimize yardım teklifi yatmaktadır.

Şüphesiz Amerika milli kurtuluş savaşlarına nasıl kendi çıkarlarıyla karşı koyuyorsa, Rusya da kendi açısından milli kurtuluş savaşı denen olayı inceden inceye değerlendirerek tutumunu tâyin etmiştir. Dünya, temelde iktisadi sistemler bulunan bir ideolojik çatışmanın içindedir. Her milli kurtuluş savaşı Amerikaya bir açık pazar kaybettirecek tehlikeleri de beraberinde taşımaktadır. Halide Edip'in 10 Ağustos 1919'da Mustafa Kemal'e Amerika mandasını kabul ettirmek için yazdığı mektupta pek iyi belirttiği gibi: «Amerikan idare makinesi dinsiz ve milliyetsizdir.» Ve Amerikanın milli kurtuluş savaşlarına karşı çıkması milliyetçilik nedenlerinden uzakta; kapitalist emperyalizmin yeryüzünü kaplamak istiyen iştihası yüzündendir. Eğer herhangi bir yoksul ülkede emperyalizme, yani sömürü düzenine karşı milliyetçiliğin itici gücüyle direnme başlarsa Amerika kapitalist dünyanın liderliği görevini yerine getirmektedir. Avrupayı bile kendi iktisadi düzeni içinde bir parça gibi görmeye başlayan A.B.D.'nin özellikle son on yıl içindeki davranışları dünyanın her köşesinde dolaylı dolaysız biçimde Amerikan iktisadi egemenliğini sürdürmek politikasından başka şey değildir.

Bir takım üstün insanlar, efendiler, emrediciler, Vietnam'dan Dominik'e, Türkiyeden Filipinlere kadar burunları havada dolandırmakta metropoldeki korkunç iktisadi zenginlik ve güç bu kişilere silâh, cephaneye, araç, eğlence vasıtası bakımından tekniğin son mucizelerini yetistirmektedir.

Amerika bütün dünyayı kapsayan bu ideolojik savaşı çoktan ilân etmiştir. Küçük milletlerin bütün milli değerleri ve nitelikleri bu ideolojik savaşın içinde eritilmek, ve küçük milletler ikinci sınıf toplumlar derecesinde Amerikan kapitalizminin çarklarına koşulmak istenmektedir. Bu yolda son yıllarda büyük başarılar kaydedilmiştir.

Komünist ülkeler, ve tabii en başta Rusya, ekonomik sistemleri gereği pazar kaybetmek durumunda var olmak veya yok olmak davasıyla karşı karşıya değildirler. Plânlı ekonominin verdiği bu avantaja sayesinde meseleye daha rahat bir bakış açısı içine yerleşmek imkânını bulmaktadırlar. Komünistler için önde gelen mesele geniş pazarları elinde tutan bir kapitalist dünyanın daha çok uzun süre hayatini muhafaza edebilmesi konusudur. Ne var ki kendi toplumu içinde inşa ve kalkınma hareketine girişmiş komünist yönetimler, savaştan mümkün olduğunca kaçınmak, ama kapitalizmin emperva-

lizmine karşı başkaldıran milli hareketleri de dışardan desteklemekle yetinmektedirler.

Bu iki büyük politika arasındakiki yoksul ve küçük milletlerin durumu nedir?

Türkiye gibi milletler bu büyük ideolojik savaşın içinde ya bir kampta kaynayıp giderler ve usak millet muamelesi görürler, ya da millet olarak yirminci yüzyılda sözü bulunan şerefli bir toplum olarak yaşamak yeteneğini gösterirler.

Bu bakımdan Atatürkçülük denen akımın önemini tekrar tekrar gözden geçirmek zorundayız. Atatürk «istiklâl-i tam» üküsüne katıksız bağlanmış ve iki kamptan birinde kaynamak tekliflerini daha başlangıçta reddetmişti. Ne bir Sovyet Cumhuriyeti olmak, ne de Amerikan güdümüne girmek. Mustafa Kemal daha 1919'da, ortada büyük ve kara bir umutsuzluktan başka hiçbir şey yokken millet olarak kendi sözümüzü kendimizin söylemesi gerektiğini savunmuştur. Bu sözün dışına çıkıp da uzak merkezlerden yönetilmek cazibesine kapılanların tümü daha o yıllarda tasfiye edilmiştir.

Tito, Kastro, Nasır gibi, milli kurtuluş mücadelesi vermiş liderler de Moskovaya uyduluk politikasını reddetmişlerdir. Kastro bu konuda açık konuşmalarıyla Moskova uydularına sık sık çatmıştır. Kendi kurtuluş savaşlarını kendileri başaran ülkelerle Kızıldunun hareketiyle rejim değiştirmiş Doğu Avrupa ülkelerini ayırmak gerekir. Çin zaten tabii yapısı gereği dünyada bağımsız bir ağırlık merkezi meydana getirmiştir. Fransa ve İsveç gibi devletler de kendi gerçeklerine göre bağımsızlığı titizlikle gözetmektedirler.

Vietnamlılar milli kurtuluş savaşını düşmanlarında bile saygı uyandıracak biçimde yürütmektedirler. Bu dava bir milletin kendi insanlık haysiyetlerini, ve milli değerlerini korumak davasıdır. Amerika Vietnam savaşını kendi ideolojik plânında ele almakta, ve ideolojik plân içinde kaynatmaya çalışmaktadır. Ne var ki tıpkı bizim İstiklâl Harbimizde olduğu gibi, Vietnamlılar, savaşı iki kampa değil, bir milletin savaşı gibi yürütmüşlerdir. Bu çok dikkate değer bir noktadır.

1967 Türkiyesi ise sanki dünyada ilk milli kurtuluş savaşı veren Türkiye değildir. Gerek milli savunma stratejisinde gerek toplum yaşayışında Amerikan kampının içinde kaynamak ve boğulmak üzeredir. Gazi Mustafa Kemal'in büyük eserini bu bakımdan tamamlayacağımız yerde yıkılmış bulunuyoruz.

Atatürk elbette bir Sovyet Cumhuriyeti olmayı reddetmişti ama Amerikan kapitalizminin güdümünde bütün milli değerlerimizin ve haysiyetlerimizin yok edilmesine de karşı çıkmıştı.

Bugünkü dava önce Türk toplumunun bağımsızlık konusunda bir derin nefes alabilmesidir. Milletimizin tek ülküsünü «Komünizme karşı düşmanlık» olarak gösterenler, kapitalist kamp içinde Türkiyenin bütün milli değerlerini kaynatmak ve boğmak isteyenlerdir. Milli Kurtuluş savaşlarını komünizm sayan Amerikan görüşünden başka şey değildir bu tutum. Türk milliyetçileri artık dar görüş açılarında kurtulmalı gerçek düşmanı teşhis etmelidirler; bu teşhis için yeteri kadar tarih tecrübesini ise kendi milli tarihimizde bulmak mümkündür.

İlhan Selçuk

CHP Kurultayı

Fezaioğlu ekibinin «Ey gâfil Satır! Bu komünistlerin ilk yiyecekleri adam sensin, uyan» diye daha alt seviyede yaptıkları propagandanın bir gün sonra, Genel Başkan İnönü Kurultay gündemini açıkladı. Gündeme göre, Kurultayın bir komisyonu, Genel Başkanın sunacağı altı aylık faaliyet raporunu inceleyerek parti çalışmalarını hakkında bir hükme varacaktır. Kurultay komisyonunun hazırladığı rapor, aynı zamanda Fezaioğlu ekibinin davranışlarının bir değerlendirilmesi niteliğinde olacaktır. Genel Başkanın ve komisyonun raporlarının ışığında Kurultay, Fezaioğlu ekibini yargılayacaktır. Yargılamanın, beşinci kolların tam mahkûmiyeti ile sonuçlanacağı beklenmektedir. Başka bir Kurultay komisyonu da, parti aleyhinde en ağır davranışları bile cezalandırmaktan âciz kaldığı kabul edilen tüzüğe, gerçekli işleklili kazandırmakla görevlidir. Hiç şüphe yoktur ki, Kurultay, partiye zarar vermek için her türlü çabaya başvuranların bu faaliyetlerini, hiç değilse parti içinden yürütmelerini engelleyecek her tür ü imkânı, yetkili organlara sağlayacaktır.

17 Nisan, Köy Enstitüleri günü

Köy Enstitülerinin kurucusu İsmet İnönü, 1946 yılında Antalya'da şöyle diyordu: «Bütün siyasî ve askerî hayatımdaki vazifelerin hiç birini kale almadan diyebilirim ki, öldüğüm zaman Türk milletine iki eser bırakmış olacağım. Bunlardan biri köy okulları, diğeri de müteaddit partilerdir (çok partili rejim)».

Ne yazık ki, İnönü'nün bu ölçüde önem verdiği Köy Enstitüleri, çok partili rejimin, köylünün uyanmasını ve kalkınmasını istemeyen bir ağa tefeci ve komprador egemenliği biçiminde tecelli etmesi yüzünden yıkılmıştır. 1960'tan sonraki İnönü iktidarları, Köy Enstitülerini yeniden açmaya cesaret edememişlerdir. Fakat, kuruluşunun 27. yılında bir defa daha hatırlatalım ki, Köy Enstitüleri bir gün mutlaka yeniden açılacaktır. Hem de bu sefer, toprak reformu ve hızlı sanayileşme tedbirlerinin dışında, perakende bir dâvâ halinde değil, köklü reformların, tarım ve sanayi kalkınmasının temel ve vazgeçilmez parçası olarak Köy Enstitüleri kurulacaktır.

Bu arada ilerçilik düşmanlarının nasıl korkunç bir zihniyetle öğretmen kıyımına giriştiklerinin yeni bir belgesi, Hayrettin Uysal'ın yazısı üzerine eski Bakan Dengiz tarafından, Meclis tutanaklarında açıklanmıştır. Açıklamaya göre, Keçiözümlü ilçesi Ortaokulu Almanca öğretmeni Süreyya Çelikkhan, genç subaylarla arkadaşlık ettiği için okuldan nakledilmiştir. Aynı okulu öğretmeni İlhan Alkan ise, «TIP markalı dolmakalem taşımak, TÖS'e hizmet etmek, Dengiz'in ve Hükümetin icraatını yermek» suçlarından bakanlık emrine alınmıştır.

Bakanlığın bu işlemlerini protesto eden kız-erkek talebelerin muayeneye (evet muayeneye!) sevklerini de İçişleri ve Adalet Bakanları şöyle açıklamaktadırlar: «Nakilleri protesto eden öğrenciler, ırzlarını kontrol için değil, cezaî ehliyetleri olup olmadığının tesbiti için» jandarma nezaretinde muayeneye sevk edilmişlerdir! Bu utanç verici baskı dahi, Köy Enstitülerinin açılma gününün yaklaştığını göstermektedir.

Johnson, Amerikada Yargılandı!

Avrupada bir yer bulma konusunda Russel Mahkemesi sıkıntı çekerken, bu haftanın başında Newyork'ta Amerikan Hükümeti yargılandı. Yargılama, Hunter College salonlarında yapıldı. Amerikan deyimi ile «judge in», 7 saat sürdü ve bunu herkesin katıldığı bir tartışma izledi.

Mahkemenin ele aldığı konular şunlardır: Amerikan Anayasasına karşı suçlar, savaş suçları, milletlerarası hukuka karşı suçlar, insanlığa karşı suçlar.

Mahkemede birçok tanık ve bu arada Bertrand Russel tescisi Genel Sekreteri Russel Stetler, «filmlere, dökümanlara, teyplere» dayanarak delilleri getirmiştir. Sonra Jean-Paul Sartre ve Bertrand Russel'in banda alınmış konuşmaları dinlenmiştir. Bir avukat, milletlerarası hukuk ve Nürenberg ilkeleri ışığında, delillerin hukukî tahlilini yapmıştır. Bir rahip, savaş ahlak açısından incelemiştir. Unesco'dan Prof. Sommerville de «tırmanma» politikasıyla Birleşmiş Milletler Yasasının çiğnendiğini anlatmıştır.

Şimdi Avrupadaki büyük yargılama beklenmektedir.

Kapitalizm ve sigara!

New York Times yazıyor: ABD Hükümeti, sigara içimini teşvik konusunda iki ölçü uygulamaktadır. Amerikan Kongresinin kararıyla sigara imalatçıları, ABD'de satılan sigara paketleri üzerine şu sözleri yazmak zorunda bırakılmışlardır: «Dikkat: Sigara sağlığa zararlı olabilir.» Ama ihracat için imâl edilen sigaralara bu uyarı yazısı yazılmamaktadır.

Üstelik şimdi Tarım Bakanlığı, bu çifte ölçüyü genişletmiştir. Bakanlık, Amerikan sigaralarının dışarda reklam için 210 bin dolar harcayacaktır. Başkan Johnson'un ısrarlı tasarruf talepleri ve İstisnâ Millî Kanser Konseyi'nin ciğer kanserindeki artışın temel nedeninin sigara olduğu yolundaki uyarması gözönünde tutulursa, Tarım Bakanlığının teşebbüsü bir skandaldır. ABD Hükümeti, dışarda sağlığa hizmetten çok sigara satışıyla ilgili olduğunu gösterecek biçimde para israfından vazgeçmelidir.

Odalar Birliği Başkanı ve Ecevit

Ecevit arkadaşları, yurdu tarayarak, parti programı çerçevesinde, tefeci ve aracı soygununu örneklerle anlatmaktadırlar. Tütün üreticisinin yılda 83 lira, ihracatçının 1 milyon 900 bin lira kazandığını, AP'li bakanın ve tüccarın verdiği rakamlara dayanarak ortaya koymaktadırlar. Nitekim tüccar temsilcisi bir zat, rakamların açıklanmasına pek kızmakla beraber, rakamların doğruluğunu reddedememiştir. Ecevit ekibi, tütün gibi öteki ürünlerde ve tarım araçları konusunda, en ateşli özel teşebbüs hayranlarının dahi savunamayacağı tefeci ve aracı rezaletini dile getirmiştir. Mustafa Ok, bunlara «ticaret Koçeroları» demiştir.

Ecevit ve ekibi, kişileri suçlamadan, kabahtı düzende bulmakta ve bunun kooperatifçilik yoluyla değiştirileceğini söylemektedirler. Kooperatifçilik ise yalnızca Demirel'in imzasını taşıyan Kalkınma planı yıllık programlarının değil, Amerikalıların da teşvik ettikleri bir yoldur.

Tefeci ve aracı soygununa kooperatifçilik yoluyla son vermeye, hiç bir özel teşebbüsünün itiraz edememesi gerekir, değil mi? Ne münasebet... Hem de Odalar Birliği Başkanı, «Türkiye birdir ve bütündür» sloganını, özel sektöre mal ederek karşı çıkmaktadır. Evvelce «devletçiliğin kökünü kazıyacağız» incisi ile ün yapan Başkan Sırrı Enver Batur, bakınız ne diyor: «Özel sektör, bir bütündür. Özel sektör, hiç bir zaman parçalanamaz». Eğer özel sektör, aracı ve tefeci ile bir bütün ise, vay hâline özel sektörün... Odalar Birliği Başkanı, özel sektöre en büyük suçlamayı bizzat kendinin yaptığını farkın da değildir.

Özel sektörü, tefecisi ve aracı ile parçalanmaz bir bütün sayan Başkan, Ortanm Solu ekibini hedef aldığı âşikâr olan sözlerle, tefeci ve aracı düzenini değiştirmek istemeyi komünistlik saymaktadır: «Hiç bir nizam tanımayan, iktisadî ka-

Sırrı Enver Batur İnönü'nün ikazını unutma.

nunları hiçe sayan ve ferdin hüriyetleriyle alay eden bazı siyaset Koçerolarının son günlerde sosyalizm kisvesine bürünerek gittikleri yerlerde özel teşebbüs müesseselerine ve müesses sosyal nizamı karşı tamamıyla Karl Marks tavrı ve edası ile ve aynı taktikle hücum yaptıkları, memleketin siyasî ve iktisadî havasını bozmaya çalıştıkları görülmektedir.»

Bir tefeci ve aracı savunucusu komprador temsilcisine, İnönü'nün 1960'tan önce Vatan Cephesi dalkavuklarına yaptığı bir uyarıyı hatırlatmakla yetinelim. İnönü, özel sektör Koçerolarına şöyle sesleniyordu: «Vaziyeti bahane ederek daha geniş kazanç peşinde koşanların hareketlerini tahlile lüzum yoktur. Onlar beğendiklerini yapıyorlar. Ama hareketlerinin kendilerine gayrimüşru daha fazla kazanç değil, sadece dert sağlayacağını göreceklere, ticaret hayatında kumar oynamanın akıbetlerine en kısa zamanda katlanmak zorunda kalacaklardır.»

Özel sektörü yatıştırmak ve CHP teşkilatındaki sağcı çevrelerin Ortanm Solu konusundaki endişelerini dağıtmak için Ege gezisine çıkan, büyük iş çevrelerinin tanıdığı eski CHP Genel Sekreteri Kemal Satır'ın İzmirdeki sözlerini de Koçeroları duyurmakta fayda vardır: «Dünya kurulduğu günden bu yana sömürmek isteyen bir zümre ile sömürülen veya sömürülenlere mukavemet etmeye çahşanların mücadelesi ile geçmektedir...»

Biz, bu millet çoğunluğunun derdiyle meşgul olmayacak mıyız? Bu derde temas, sanki yaksakmış gibi... Seni sömürülenkten kurtaracağız, senin mahsulünü değer fiatına satacağız dediğimiz zaman damga hazır. Seni komünist, seni sosyalist diye baş sallamalarıyalandan dışarı çırdatmalar, iftira ve ithamlar hemen başlar. Kendi öz milletinin ıstırahını dile getirmenin bu kadar hor görüldüğü, ıstısmar edildiği başka bir memleket bile tasavvur etmek mümkün değildir. Biz bu derterle dile getirdiğimiz, dermanın aradığımız içindir ki, bütün iç ve dış sömürücüler aleyhimizde koalisyona hâlinde.»

Çetin Altan'ın dokunulmazlığı

AP'nin Coşkun Kırca'sı Kemal Bağcıoğlu'nun öncülüğündeki üç AP milletvekili, dokunulmazlığı kaldırılmak istenen 40 milletvekili arasından üçünü seçmişlerdir. Bunlar Çetin Altan, Muzaffer Karan ve Ali Karahan'dır. Üç kafadar, gaze-

telerin yazdığına göre, urza geçmek, devlet mahmû zimmete geçirmek, dolandırıcılık, kaçakçılık gibi suçluluk isnadı taşıyan dosyaları devre sonuna bırakmışlar, tamamen siyasî mahiyetteki suçlarla dokunulmazlığın kaldırılmasını istemişlerdir. Çetin Altan'ın suçu, yazı yazmaktır.

Anayasa ve Adalet Komisyonundan kurulu karma komisyonun işlerini kolaylaştırmak amacıyla teşkil edilen 5 kişilik «ihzarî komisyon»un üç AP'li üyesinin Türk parlamento gelenğinde tehlikeli bir çığır açabilecek bu davranışına, karma komisyonun ve Meclis Genel Kurulunun katılacağına ihtimal vermek istemiyoruz. Bayar-Menderes ikilisi Bölükbaşı'na karşı bu yolu denemişler, fakat macera, Bölükbaşı'nı kahramanlaştırmaktan başka sonuç vermemişti. İsnat edilen siyasî mahiyetteki suçun ağır hüma, şiddetli dış baskıya ve bir darbe tehdidinde rağmen, Meclis, Reşat Özarda'nın dokunulmazlığının kaldırılmasını reddederek kendini yükselten bir karar almıştı. Küftürbaz Nuri Beşer'in dahi, dokunulmazlığının kaldırılmaması gerekirdi.

AP'li yöneticilerin telâş ve paniğe kapılmaları sonucu vuku bulan bu olay, o günlerin çok anormal şartlarında belki mazur görülebilirdi. Ama bugün durum normaldir ve siyasî suçlardan dokunulmazlık kaldırmak, ilerde nasıl işleyeceği belli olmayan tehlikeli bir çığır açacaktır. Nitekim ihzarî komisyonun iki CHP'li üyesinden biri olan Nazif Aslan, üç AP'li kafadarın kararına koyduğu muhalefet serhinde, bu tehlikeyi iyi belirtmiştir: «Toplum yararına olduğuna samimiyetle inandığı fikirleri söyleyen millet temsilcilerinin bu eylemlerinden dolayı, suçlandırılmaları için dokunulmazlıkların kaldırılması yoluna gidilmesi, parlamenterlerin görevlerini gereği ile ve serbestçe yapmalarını kısıtlayan bir hareket olur. Böylece pek tehlikeli bir çığır, fikri suçlama çığırı açılır ki, bu hal parlamenter demokrasinin mahvına giden bir yol olur. Fikirlerini Meclis kürsüsünde söyleyebilen bir milletvekilinin aynı fikirleri yazıyla kamu oyuna duyurabilmesi, Anayasadan doğma bir haktır.»

Üç kafadar da yaptıkları işin vehametini az çok anlamış olmalılar ki, «tekrini müzakere»ye giderek, önceden mahkûm ettikleri milletvekillerinin savunmalarını almayı kararlaştırmışlardır. Yani, kafadarlar işi daha başında yüzlerine gözlerine buluşturmışlardır.

Biz parlamentoda Çetin Altan düşmanlarının hayli bol sayıda bulunmasına rağmen, Karma Komisyonuna değilse bile, Meclis Genel Kurulunun üç AP'li kafadarların heveslerini kursaklarında bırakacağına inanıyoruz. O zamana kadar Grup Başkan Vekili kahırsa, Fezaioğlu'nun dahi, bu tehlikeli çığır müsellem belagatıyla karşı çıkacağından eminiz.

Güney Amerika Ortak Pazarı

Başkan Sunay'ı Amerikada bırakarak, Başkan Johnson, haftanın başlarında Güney Amerika ülkelerini bir «Ortak Pazar» da toplamak için Montevideo zirve toplantısına geldi.

Güney Amerika Ortak Pazarı fikrinin babası, «take-off dö-

neminde önce istikrar, sonra demokrasi» teorisinin şampiyonu Walt Rostow'dur. Bu Johnson müşavirine göre, Ortak Pazar, Güney Amerika Ülkelerine «take-off» için gerekli ekonomik alanı sağlayacaktır. Denize ve deniz aşırı ülkelere yönelmiş bu ülkeler, Ortak Pazar sayesinde içeriye yönelecekler, ihmal olunan kaynaklarını geliştirecekler ve birbirleriyle olan ekonomik ilişkilerini güçlendireceklerdir. «İlerleme İçin İttifak» programının gerçekleştirmediği iç reformların, Rostow, Ortak Pazar ve teknoloji sayesinde başarılacağı inancındadır.

Ortak Pazar, 15 yılda (1970-1985) gerçekleştirilecek ve ABD, güçlüklerin yenilmesini kolaylaştırmak için 1,5 milyar dolar ödeyecektir. Projenin büyük Amerikan tekelince desteklenmesine şüphe yoktur. Onlar, ancak geniş bir serbest pazar olduğu takdirde Güney Amerika'da yatırımlarını geliştireceklerini belli etmişlerdir. Amerikan devlet yardımları da, Kıta'da milletlerarası projeleri geliştirmek için kullanılacaktır.

Bütün bunları, emperyalizmin çok ustalaştığına ve tek tek tekelin çıkarı yerine, tekelin bütün olarak çıkarlarını koruyan uzun vadede bir politikaya yöneldiğini belirtmek için yazıyoruz. Rostow'un Ortak Pazarı, başarıya ulaşmaz, bu ayrı meseledir. Önemli olan, emperyalizmin bağimli ekonomik yapıyı sürdürmek için uzun vadede yeni ve usta plânlar sahneye koyabilecek bir aşamaya erişmesidir.

Rostow teorilerine göre, Ortak Pazara paralel olarak, take-off için gerekli istikrarı tehlîkeye atabilecek solcuları temizleme amacıyla, bir Güney Amerika «savunma gücü» kurulmasına gidileceğinde şüphe yoktur.

İlaç Meselesi

Ankara Tıp Fakültesi Öğrenci Derneğinin düzenlediği ilaç açık oturumu üzerinde pek durulmadı. Oturuma, Sağlık Bakanlığı yetkilileri, yerli-yabancı ilaç firmaları temsilcileri çağrılmıştı. Fakat Sağlık Bakanlığı ile yabancı firmalar oturuma katılmadılar.

Oturumda ilgi çekici bazı gerçekler ortaya kondu. İ.Etem firmasından Nezih Ulagay, Türkiye'de yılda 1 milyar lira-lık ilaç kullanıldığını açıkladı. Kurumlarca değil de, vatandaşlar tarafından doğrudan doğruya satın alınan miktar ise 687 milyon lirayı bulmaktaydı. Türkiye gibi nüfusunun büyük kısmı doktorsuz, ilaçsız yaşayan bir ülkede bu ölçüde bir ilaç tüketimi büyük bir israfın belirtisi olsa gerektir.

Prof. Dr. Şükrü Kaymakçalan da, piyasada gereksiz ve zararlı birçok ilacın bulunduğunu açıkladı: «Türkiye'de müstahzarat enflasyonu olduğu bir gerçektir. 20 bin çeşit ilaca ihtiyaç yoktur. Son yıllarda Türkiye'de Amerikadan bile çok ilaç ruhsatı verilmiştir. Bizde şimdiye kadar verilen ruhsat sayısı 20 bin iken, İsveçte 5 bin, Danimarkada 2 bin ve Romanyada yalnız 681 adettir.

İlaç ve farmakoloji ile ilgili kanunumuz da çok eskimiş ve ihtiyaca cevap vermez hâle gelmiştir. Kanunda her vatandaşın ilaç yapma ruhsatı alabileceği yazılıdır. Bu yüzden beraber kalfaları bile ruhsat için başvurmuşlardır.

Parlamento üyeleri, tamamen yanlış bir noktadan hareket

ederek doktorlara ve yerli ilaç firmalarına çatacaklarına, biraz da gerçeklere eğilerek bu kanunun değiştirilmesi için çalışmaya başlasınlar».

Abdi İpekçi ve Feyzioğlu

Feyzioğlu'nun neyin kavgasını yaptığını tam bir açıklığa kavuşturmak için, Sayın Abdi İpekçi, aşırı bir iyi niyetle, Milliyet'in baş köşesindeki sütununu üstüste Sekizlerin liderine tahsis etmiştir. Çok iyi, çok güzel. Yalnız İpekçi'nin de teslim ettiği üzere, bir sürü karşılıklı yazışmadan sonra da, hi asıl tartışma konusu cevapsız kalmıştır: «Ecevit ve ekibinin parti programına, Kurultay kararlarına aykırı davranışları olmuş mudur, olmamış mıdır» temel sorusunu Feyzioğlu cevaplandırmaktan kaçınmış ve konu ile ilgisiz demagogik suçlamalarını tekrarlamıştır. Bu sebeple, Abdi İpekçi'nin aşırı iyi niyeti, Feyzioğlu'na bir propaganda kürsüsü

Abdi İpekçi Feyzioğlu'na yeşil ışık

sağlamaktan başka sonuç vermemiştir.

Belki bu sonuç bile, Feyzioğlu mücadelesinin anlamsızlığını göstermek bakımından yararlı sayılabilir. Ama hiç değilse, propaganda fırsatından yararlanarak, tartışma konusu dışında kalan yayın organlarına ve kişilere, Feyzioğlu'nun iftiralar yağdırmasına müsaade edilmemelidir. Feyzioğlu'dan, konu ile ilgisiz kısımları yazısından çıkarması istenmelidir. Milliyet'in baş sayfasında, Feyzioğlu'nun fütursuzca iftiralar savurduğu kişi ve organlar, bu iddialara hak ettikleri cevabı vermek isterlerse, sayın İpekçi, aynı cömertlikle sütununu onlara da açacak mıdır?

Yassıadalılar 1968 seçimlerine hazırlanıyor!

Menderes ekibi, mirasçıları olan AP yöneticilerini daima «ikinci takım» görmüş ve «birinci takım»a yeniden sıra gelmesini beklemiştir. Yalnız bunun için onların seçilme hakkını kaldıran Anayasada ufak bir değişikliğe ihtiyaç vardır.

Menderes politikacıları, artık bu Anayasa değişikliğini yapmanın zamanı geldiğine inanmış olmalıdır ki, «Neden gecikiliyor» başlıklı bir yazıyla Samet Ağaoğlu, parlamentoyu göreve çağırmıştır. Ağaoğlu, özetle «İç huzur ve sükûnu, kardeşliği sağlamanın yolu Anayasa değişikliği yapılarak bizlerin Meclislere

Cumhurbaşkanı Sunay Amerika'da Eisenhower ile.

Christian Science Monitor'da

SUNAY'IN GEZİSİ

ABD basınına yakından tanıyan Sayın Abdi İpekçi, «Amerikanın en ciddi ve siyasi yönden etkili üç gazetesi, New York Times, Washington Post ve Christian Science Monitor'dur» demektedir. Şimdi bu en ciddi ve siyasi yönden etkili üç gazeteden Christian Science Monitor'un Sunay ziyaretini nasıl yorumladığına bir bakalım. Yazının başlığı: «**ABD ziyaretçilere kırmızı halı serecektir, ama para verilmeyecektir**» biçimindedir. David K. Willis tarafından Washington'dan yazılan yazıyı, Sunay'ın üniformalı bir resmi süslemektedir. Yazı şöyledir:

Amerikan yardımlarının artırılacağı hususunda kibarca ümitler, iki yabancı lider, Washington'u ziyaret etmek üzeredir. Onların ayaklarına kırmızı halı serilecektir, fakat ek para verilmeyecektir.

Bu milletlere yapılan yardım programları, bugünkü seviyesinde devam ettirilecektir. Yetkililer, Vietnam Savaşı'nın çok masraflı olduğunu, bu sebeple hâlen yardımların artırılmasının düşünülemediğini söylemektedirler.

Ziyaretçi liderler, stratejik Afganistanın Başbakanı eski gazeteci Muhammed Haşim May vandval ile NATO gemisinin en Doğuda attığı demir olan Türkiye'nin Başkanı Cevdet Sunay'dır.

28 Martta buraya gelecek olan Başbakan için 19 pare top atılacaktır. Eski Türk Genelkurmay Başkanı olan Cumhurbaşkanı için ise, devlet başkanlarına uygun düşen biçimde 21 pare top atılacaktır. Sunay 3 Nisan'da gelecektir.

Bu gezileri düzenleyen Amerikan yetkilileri, iki ziyaretin de esas itibariyle, törenselleştirileceğini söylemektedirler. İki ülke ile de ilişkiler iyidir.

Her iki lider de, açıkça Amerikan doları isteyecek kadar cür'etkâr olamayacaktır. Bir yetkilinin belirttiği üzere, her iki liderin de «havayı» koklamaları, memleketin eğilimine bakmaları ve hükümetlerinin yardım işini daha sonra takip edip etmemeleri hususunda bir karara varmaları beklenmektedir.

Washington, her iki ziyaretin de imkân ölçüsünde tatlı geçmesini sağlama arzusunda. Bu sebeple, sert sözler söylemeyecektir.

Vietnam Savaşı'nın muazzam giderleri (aylık gider iki milyar doların üstünde), Başkan Johnson ile Dışişleri Bakanı Rusk'a nazikâne tebessüm etmek, fakat yardım bütçesinde çok az konuşmak için esaslı bir sebep getirmektedir.

Bu durum, birçok yabancı diplomatın ha-

yal kırıklığına yol açmaktadır. Yabancı başkentler, Amerikan yardımının bir sınırı olacağını takdir etmektedirler. Vietnam Savaşı'nın pahalı olduğunu bilmektedirler. Ama yine de kendilerince haklı saydıkları ihtiyaçlarına Washington'un daha fazla önem vermesini istemekten vazgeçmemektedirler (...)

Amerikanın 1946-65 döneminde Türkiye'ye yaptığı yardım, 4 milyar 755 milyon doları bulmaktadır. 1966 mali yılı yardımı 280, 2 milyon dolardır. Bunun 121,5 milyon hibe biçiminde askeri yardımdır. 158,7 milyon dolar tutarındaki ekonomik yardım ise, esas itibariyle, kredidir.

ABD'ye ilk resmi ziyaretini yapan Başkan Sunay, son zamanlarda Moskova ile ilişkilerin düzelmesinin, (karşılıklı resmi ziyaretler ve 7 sanayi projesi için 180 milyon dolar tutarında Sovyet yardımı) Türkiye'nin Washington ile dostluğunu hiç bir şekilde etkilemeyeceği konusunda Başkan Johnson'a teminat verecektir. Türkiye, Washington ile, egemen eşitlik temelleri üzerinde ilişki kuruyor görünmeye önem vermektedir. Böyle bir eşitlik iddiasında bulunmak için, Kore Savaşı'na birlikler göndermiştir. Ama aynı biçimde Vietnam'a yardım konusunda, bir yükümlülük duymamaktadır.

Washington, Türkiye ile yaptığı askeri anlaşmaları, tek bir metinde toplamak için Türkiye ile müzakerelere girişmiştir. Türkiye ise daha çok askeri yardımla ilgilidir.

Türkiye'nin ihtiyaçları büyüktür. Adam başına milli gelir, henüz çok düşüktür. 85 ilâ 90 dolar civarındadır. İkinci bir Beş Yıllık Plan, görüntüye göre ek Amerikan yardımı olmaksızın, bu ay başlamaktadır. Mevcut yardım, yolların inşasına ve halkın beslenmesine destek olmaya gitmektedir.

Türkiye'de 20-25 bin arasında değişen Amerikan askeri bulunmaktadır. Yetkililer, «üskelimesini kullanmaktan kaçınmaktadırlar. Bu Amerikalıların «etrafa dağıldıklarını» söylemektedirler.

Fakat Türk yetkilileri, hiç değilse şimdi-lik hayal kırıklığına uğrayacaklardır.

YÖN'ün notu:
Bu şahane yazıyı, Dışişleri Bakanlığımız sözcüsünün, «Neden Sunay hava alanında değil de Beyaz Saray'da karşılandı?» sorusuna verdiği cevapla tamamlayalım: «Teamül böyledir. Fakat sadece Suudi Arabistan Kralının ziyareti sırasında kendisine istisna yapılmış, Başkan Johnson Kralı hava alanına gidip karşılamış, sonra da yola etmiştir.»

girmemizdir» tezini işlemekte ve «Memleketin bugünkü yöneticilerine, Meclisler başta, bu kararı vermek zamanının geldiğini hatırlatıyoruz» demektedir.

Memleketin bugünkü yöneticileri, başta Süleyman Bey, Yassıadalıların yeniden politika-ya dönme heveslerinden hiç memnun değillerdir. Önümüzdeki aylarda, bu mesele, AP içinde hayli gerginliğe yol açacağı benzetilmektedir. Demirel, herhalde «Anayasa değişikliği için yeterli çoğunluğumuz

yok» mazeretine sığınacaktır.

Bafa gölü meselesi

YÖN okuyucularının Samim Kocagöz'ün yazılarıyla yakından bildikleri Bafa gölü meselesi, İlhan Selçuk - İsmail Rüşü Aksal tartışması dolayısıyla, nihayet AP milletvekillerine de sıçramıştır. AP Aydın Milletvekili Nihat Menteşe, bir soru önergesi vererek «Bir göl nasıl bir ailenin olur. Bunu düzeltin» demiştir. AP Aydın

Senatörü İskender Cenap Ege de, gündem dışı bir konuşma yaparak «Bir gölü hiç kimse bir aileye bağışlayamaz. Buna son verme devri gelip çatmıştır. AP iktidarı bu davayı çözecektir» demiştir.

Aydın'ın muhalefet temsilcilerinden sonra, iktidar partisi temsilcileri de dâvaya sahip çıktıklarına göre, arkadaşımız İlhan Selçuk, mesleki en çarpıcı biçimde kamu oyununa duyurarak, Bafa gölü köylülerine ve memleketine önemli bir hizmet yapmış olmaktadır.

Ortanın Solu ve Amerika

Türkiyede plânlanan tertipleri anlayabilmek için CIA'nın Atina'daki Bizans oyunlarını iyi bilmeliyiz.

ATINA'NIN GENERAL PORTER'LERİ

General Porter'in Ankara'ya gelip başbakan aramasından bir kaç ay sonra, 1965 yılı baharında, başka bir CIA yetkilisi Atina'ya geliyordu. Yetkili, daha önce Yunanistandaki Amerikan Büyükelçiliğinde Ticaret Ateşesi etiketiyle bulunmuştu. İkinci gelişinde, Dışişleri Bakanlığının CIA ajanlarıyla dolu olduğu bilinen Orta Doğu Masasında çalışmaktaydı. CIA yetkilisi resmen; Yunanistan'ın iktisadi durumunu incelemek üzere bir ziyaret yapmaktaydı. Ama Başbakan Papandreu, çabucak öğrendi ki, ekonomik araştırma ile görevli zat, partisi içindeki «Beşinci Kol» un ön plândaki kişileri ile temasa geçmiştir. Maksat, bugün CHP'de olup bitenlere benzeyen bir biçimde, ihtiyar liderin partisini parçalamaktır. Nitekim iktisat maskeli CIA görevlisinin evlerinde ziyaret ettiği Constantine Mitsotakis ve John Tsouderos, Papandreu'nun partisinden ilk ayrılan politikacılar olmuşlardır. Öte yandan CIA görevlisi, Atina'nın kokteyl partilerinde sık sık boy göstermiş ve Başbakanın oğlu Andrea'yı «tehlikeli ve güvenilmez bir solcu» saydığını yüksek sesle herkese tekrarlamıştır. İşte İnönü'nün düşüşünden beş ay sonra, Atina'da sahneye konan Papandreu darbesi, ihtiyar liderin partisine mensup politikacıları satın alarak ve Ecevit gibi partinin ikinci adamı durumundaki Andrea'yı Amerikanın «istenmeyen adam» ilan ettiği kokteyllerde açıklanarak, Saray'ın işbirliği ile, 1965 Temmuzunda böyle gerçekleştirilmiştir.

ORADA DA İŞLER

KIBRISLA BAŞLADI

Atina'da uzunca bir süre kalıp Amerikan yetkilileri ile sıkı ilişkiler kuran New York Üniversitesi İktisat Profesörü Stephen Rousseas, Sarayfaşist kumandanlar ve sağcı politikacıların işbirliği ile Atina'da CIA'nın düzenlediği hükümet darbesini geçenlerde yayınladığı bir incelemede şöyle anlatmaktadır: «İhtiyar lider için işler, Kıbrıs durumu gerginleşince kötü gitmeye başladı. İkisi de NATO üyesi olan Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkiler, birdenbire sertleşti, NATO'nun Güney Doğu kanadını tehdit edici bir nitelik kazandı. ABD, Türkiye ile anlaşmazlığına son vermesi amacıyla Papandreu üzerinde baskı yaptı. Ama istenilen şartlarda bir anlaşma, Merkez Birliği için politik intihar anlamına gelmekteydi. Papandreu ve oğlu Andrea, Washington'a çağrıldılar (İnönü de çağrılmıştı), ama Johnson'un bütün ikna kudreti başarısız kaldı. Yunanistan bağımsız bir tutum takınmakta ısrar etti. Bunun üzerine, ABD Büyükelçiliği ve Dışişleri Bakanlığında Andrea'nın NATO aleyhtarı duygular besleyen ve Yunanistanın Kuzey komşuları olan komünist ülkeler ve Sovyetler Birliği ile ilişkileri geliştirmeyi isteyen bir nötralist olduğu hususunda şüpheler kuvvetlendi (...)

Merkez Birliği Hükümeti, Makarios'un silâh almak için Sovyetlerle müzakerelere girmesine itirazda bulunuyordu. NATO ve ABD üzerinde

plânlı bir baskıda bulunmak için, ihtiyar lider, Moskova'ya gitme davetini kabul etmişti. Bu ABD'ye karşı, geçmişte küçük ülkeler tarafından başarıyla uygulanan eski politik şantaj oyunuydu (...)

Bu bir seri olay içinde acayip olan, eski başbakanın yakında düşürüleceği hususunda geniş bilgiye sahip bulunmasıydı. Temmuz 1965 buhranından birkaç ay önce, ünlü bir Yunanlı iş adamı Başbakana gelmiş ve ona yüksek seviyede bir CIA yöneticisi olan Amerikalı çok yakın dostu ile aralarında geçen konuşmayı anlatmıştı. CIA yöneticisi, iş adamına, Merkez Birliği Hükümetini devirmek için Saray ve Savunma Bakanı Garufalias (bira kralıdır ve Saray hizmetindedir) arasında bir tertip düzenlendiğini açıklamıştır. Bu açıklamanın bir plân gereği yapıldığı çok şüphelidir. Olay, büyük bir ihtimalle, en yüksek seviyede CIA yöneticilerinin bile ne gibi boşboğazlıklara muktedir olduklarını gösteren bir örnektir.

Buhrandan bir ay önce, CIA ajanı bilinen biri Atina'ya yeniden geldi. Ajan, resmen Dışişleri Bakanlığına bağlıydı ve ABD Büyükelçiliğinde ticaret ateşesi sıfatıyla üç yıl çalışmıştı. Bu ikinci gelişinde CIA ajanlarıyla dolu olduğu söylenen ve Yunanistan işlerine de bakan Dışişleri Bakanlığı Orta Doğu Masasına mensup bulunmaktaydı. Bu zatın Atina'da tekrar boy göstermesi, Yunan ekonomik durumunun gayri resmî olarak incelenmesiyle izah edilmekteydi. Ama, Başbakan çabucak öğrendi ki, ajan Mitsotakis ve Tsouderos gibi (partiden ilk ayrılan) politikacıları ziyaret etmiştir ve kokteyl partilerde Başbakanın oğlu Andrea'nın tehlikeli ve güvenilmez bir solcu olduğunu sık sık ve açıkça söylemektedir.

Temmuz darbesinden birkaç gün önce, Merkez Birliğine oldukça sempati duyan Amerikan Sefaretinin bir temsilcisi doğrudan doğruya Başbakana gitmiş ve ona Savunma Bakanlığını kendi başına bırakmasını, bu bakanlığı onun yönetmesine müsaade olunmayacağını ihtar etmişti (...)

Yunan politik hayatına Amerikan müdahalesinin teferruatı Atina'da pek iyi bilinmemektedir. Fakat olayların cereyanı dolayısıyla herkesi inanmaktadır ki, Yunan politik hayatında ABD'nin tasvibi olmadan hemen hiç bir şey vuku bulmaz. Bununla beraber, Dışişleri Bakanlığı en kudretli teşekkül değildir. CIA ve Pentagon (Amerikan Savunma Bakanlığı) çok daha önemli ve kesin rol oynamaktadır. Yunanistan'a yapılan yıllık askerî yardım 100 milyon dolar civarındadır. Yunan Ordusu, NATO ittifakına tamamen entegre edilmiştir. Yunan NATO Kumandanlığı, Amerikan subaylarının egemenliği altındadır. Yunan Ordusunun yapısal organizasyonu ve teçizatı ile ilgili önemli kararları Amerika almaktadır. Amerika, Saray yoluyla, subayların terfiinde büyük nüfuza sahiptir. Ayrıca Ordu, NATO ihtiyaçlarına göre hazırlanmıştır ve mahalli olaylarda kullanılacak biçimde düzenlenmemiştir.

ORDU, KRALIN MÜLKİYETİNDEDİR!

Kıbrıs gerginliği sırasında, Yunan Hükümeti, Ordusu bakımından kendini güç mevkide buldu. Giriştiği değişiklikler, NATO Kumandanlığını telaşa düşürdü ve ABD'yi ittifak uğruna Türkiye ile bir uzlaşmaya gidilmesi için zorlamaya sevketti. Yunanistan direnince, Başbakanın oğlunun baş karıştırıcı olduğuna hükmedildi. Artık bir adım daha atılarak, Andrea'yı, Yunanistanı Batı ittifakından ayırmak isteyen tehlikeli bir solcu ve NATO düşmanı ilan eylemek mesele değildi. Aslında bu tutumun gerçek nedeni, Yunanistan'ın bir uydudan beklendiği gibi davranmayı reddetmesiydi. Hükümet, dış politikasına hâkim olmak istemekteydi ve genellikle bağımsız bir tutum takınmaya başlamıştı. Papandreu Hükümeti, Türkiye ile muhtemel bir harbe hazırlanmak için Sovyet yardımını iyi karşılayacağını açıklayınca, Amerikan Büyükelçiliği izahat talebinde bulunmuştu.

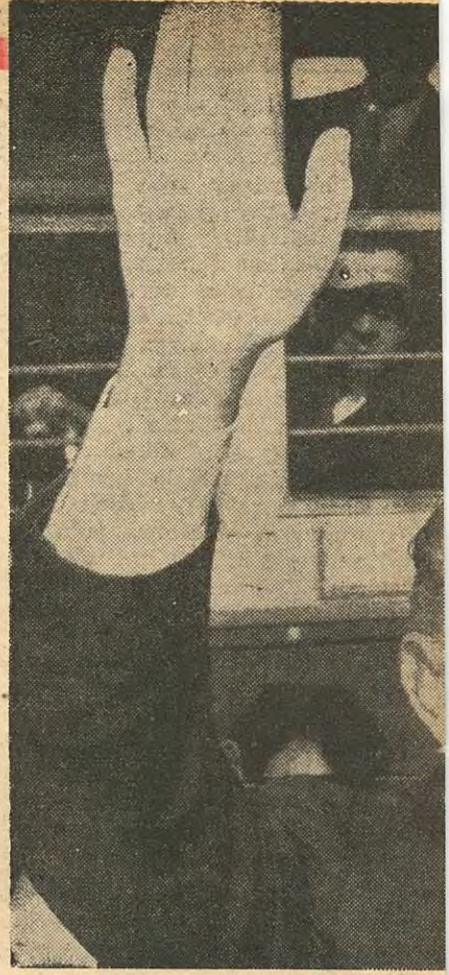
Bütün bunların üstüne, Hükümet, Ordu yüksek kademelerindeki aşırı sağcı generalleri, kendine yakın kişilerle değiştirme tehdidine girişince, Merkez Birliği, hızla 1965 Temmuz çöküntüsüne sürüklendi. Yunan Ordusu, geleneksel olarak, Saray'ın özel mülkiyetinde sayılmaktaydı. Bugünkü Kral Konstantin'in babası Kral Paul, ölümünden bir yıl önce, subaylara, bir mülk sahibi gibi (Siz bana, ben size aitim) diye hitap etmekteydi. (Saray'ın demokrasiye karşı tutumunu da bilmekte fayda vardır. Bu tutumu, 1960 yılında ünlü bir yabancı misafire verilen özel ziyafette Kraliçe Fredrika çok iyi özetlemiştir. Kraliçe, «eğer halka modern banyo odalarından başka bir şey getirebileceğine inansam, demokrasi için mücadele eden ilk kişi ben olurum» demiştir).

Kral Konstantin, Yunan Ordusunu babasından miras almıştır. Fakat babasından farklı olarak, yeni bir Bizans kurma mistik görüşüne sahiptir ve komünistlere karşı kutsal bir haçlı seferi açılmasının ateşli taraftarıdır. Konstantin, solu bütünüyle tehlikeli cânileri barındıran bir çete olarak görmektedir. 1965 seçiminde, Merkez Birliği oyların yüzde 53'ünü, Birleşik Demokratik sol (EDA) yüzde 12'sini alınca, Kral, tebaasının yüzde 65'inin politik bakımdan şüpheli kişiler olduklarını dehşetle görmüştür. Kendi ordusunun kontrolünde da bir tehditle karşılaşınca, onu tahtında uzaklaştırmak için bir sol kanat komplosuyla karşı bulduğuna hükmetmiştir.

ABD, Ordu konusundaki bu kralî görüşü tamamen desteklemektedir. Bir ABD Deniz Ateşesi, önemli bir Merkez Birliği Bakanına, birçok genç subayın kral saygısından yoksun bulunduğunu, damdan düşer gibi söylemiş ve bir oldu-bitti biçiminde yapılan konuşmasını şu sert uyarma ile bitirmiştir: Ordu, Krala aittir.

Eski ABD Ticaret Ateşesi gibi Temmuz darbesinden bir ay önce Atina'ya gelen Amerikan Askerî Ateşe Yardımcısı, sık sık Kral ile birlikte görülmektedir. Ön plândaki bazı Yunan politikacıları, askerî ateşe yardımcısının, ülkelerindeki baş CIA ajanı olduğundan emindirler ve bu zati, faaliyetlerinden dolayı Büyükelçilik yetkililerine şikâyet etmişlerdir.

Bütün bu tertipler sonucu, Kıbrıs'ta söz dinlemeyen ve Sovyetlerle ilişkilerini geliştirerek daha bağımsız bir politika izlemeye kalkışan Yunanistandaki Orta Sol Hükümet, İnönü'nün iktidardan ayrılmaya zorunda bırakışından dört ay sonra düşürülmüş ve Papandreu'nun partisinden 30-40 kadar «Truva atı» milletvekili baskı ve rüşvet ile kopararak, CIA

İktidar hırsıyla o

ve Saray'a güven veren yeni bir hükümet kurulmuştur.

ECEVİT VE ANDREA

Görüldüğü gibi, Kıbrıs konusunda amansız bir mücadeleye tutuşmaları na rağmen, Yunanistanın Merkez Birliği iktidarı ile CHP iktidarının kadeinde büyük bir benzerlik vardır. Kader birliği, NATO'nun Güney Doğu kanadında iki ülkeyi birbiriyle sarmaşdolaş biçimde ileri karakol olarak tutmak isteyen Amerikanın tutumundan doğmaktadır. Türk ve Yunan politik şartları, tabiiyle, çok farklıdır. Türkiye'de sağcılar rahatlıkla seçimi kazanmaktadır. Yunanistanda ise, seçimin seçim kazanması çok güçtür. Ancak baskı ve hile ile seçim kazanmayı ümit edebilmektedirler. Sağ son seçimlerde baskıya rağmen, oyların ancak üçte birini alabilmiştir. Çok sert baskı altında tutulan Yunanistanda sol hâlâ güçlüdür. Bizim TİP'e hayli benzeyen Birleşik Demokratik Sol Partisi (EDA), 1964 seçimlerinde oyların yüzde 12'sini toplamıştır. Ayrıca EDA'nın 70-80 bir kişilik güçlü bir gençlik örgütü vardır.

Seçim şansı zayıf olan sağ, kuvvetini Saray'dan ve onun hizmetindekilerden almaktadır. Yunan Ordusu Sarayın hizmetindedir. Türk Ordusu ise ilericidir ve milletin emrindedir. Liderler bakımından da durum farklıdır. İhtiyar Papandreu, bir millî kurtuluş savaşı lideri değildir. İç harp sırasında bir İngiliz kuklası olarak iş başına getirilmiş kaypak ve muhafazakar bir politikacıdır. Sağ ile sol koteyli olan partisi, Saray, CIA ve Karamanlis'in baskısı ve olayların zorlamasıyla, ihtiyar Papandreu'ya rağmen orta solca kaymıştır. Bu sola kayışta, gerektiği zaman babasının karışmasına en sert biçimde dikilen ve asla ona benzemeyen oğlu Andrea'nın rolü büyüktür. Bugün Merkez Birliği Partisinin fiilî lideri hâline gelen Andrea, İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'ye yerleşmiş ve Amerikan vatandaşlığına geçmiştir. Harvard'da ve çeşitli Amerikan üniversitelerinde iktisat profesörlüğü yapmıştır. Kitapları, bugün de Amerikan üniversitelerinde okutulmaktadır. Amerikan Deniz Kuvvetlerinde askerliğini yapmış Andrea, bugünkü ABD Başkan Yardımcısı Hubert Humphrey ve Adlai Stevenson'un yanında aktif politika ya da katılmıştır. Stevenson onu çok beğenmiş ve kendine çalışma arkadaşı seçmiştir. Andrea, John Kennedy

gelen Papandreu

nin dostudur ve Kennedy'nin «Brain-trust» ünü teşkil eden profesörlerin yakın arkadaşlarıdır.

1963 yılında Amerikan vatandaşlığını bırakıp Yunanistanda politikaya atılan Andrea, o sıralarda, Johnson'un yardımcısı Humphrey'den daha ileri politik görüşlere sahip değildi. Ne var ki, Andrea Yunanistana dönünce, ülkesinin bağımsız olmadığını ve Amerikanın âdata bir cins sömürgeciymiş gibi davrandığını çok geçmeden görmüştür. Dürüst bir aydın olarak, 44 yaşındaki Andrea, bu bağımlı duruma tepki göstermiştir. Le Monde'da, Yunanistanın Amerika - Saray ve Ordu tarafından yönetildiğini yazan incelemesinde Eric Rouleau, Andrea'daki bu değişikliği şöyle ifade etmektedir: «Politik hayata giriş, onu, genişliğini hemen keşfettiği Amerikan vesayetine karşı kısa zamanda dikilmeye itmştir. Yunan gerçekleri ile temasa geçince, Andrea Papandreu'nun (Kennedy liberalizmi), militan bir milliyetçilik hâline gelmiştir». Mesele Andrea, seçimleri kazanıp babasının hükümetinde bakan olunca görmüştür ki, Yunan Millî Emniyet Teşkilâtı (KYP), CIA'dan doğrudan doğruya para yardımı almaktadır. Duruma itiraz eden Andrea, Amerikalılara «KYP'ye yardım yapacaksınız, bunu Yunan Hükümetine verin. Yardımı biz gereken biçimde kullanırız. CIA doğrudan doğruya bizim Millî Emniyete para veremez» demiştir. Genç bakan, «Yunan Millî Emniyeti, CIA'nın aşağılık bir şubesi olmaktan kurtarılmalıdır» diye konuşmaktan çekinmemiştir. Andrea, yin görmüştür ki, Yunan Radyosu sık sık Amerikanın Sesi programlarını yayınlamaktadır. Yunan radyosunun Amerikan propagandasına âlet edilmesini haysiyet kırıcı bulan Andrea, yayınları durdurtmuştur. ABD Büyükelçiliğinin İstihbarat Servisi Direktörü Joyce, Amerika'nın Sesi yayınlarının durdurulmasını protesto için Andrea'nın bürosuna gitmiştir. Genç Bakan, bu küstah kişiyi bürosundan kovmuş ve hatta Joyce'u Yunanistandan atmıştır. Andrea'nın Amerikan asıllı karısı Margaret de, Washington Post'ta yayınlanan bir mektubunda CIA'yı şu sözlerle suçlamıştır: «Amerikalılar, yıllardan beri hem Karamanlis, hem de bugünkü rejim sırasında sağcılar ve özellikle Ordunun tarafını tutmuşlardır. Yunanistanda üç Amerikan grubu vardır: Elçilik, CIA ve AID. Son iki grup ve özellikle CIA,

Yunanistanda kesin yetkilere sahiptir. Üstelik, Yunanistan, Amerikan Dışişleri Bakanlığında Avrupa Masasına değil, Orta Doğu masasına bağlıdır. Orta Doğu ise daha çok CIA'nın yetki alanına girmektedir.

Bütün bu ufak olaylar, Amerikayı kızdırmış ve Andrea'yı uyandırmıştır. Ama Amerikanın onu «tehlikeli solcu» ilân edişi, New York Üniversitesi İktisat Profesörü Stephen Rousseas'ın belirttiği gibi, bağımsız politikaya yönelik yüzünden olmuştur. Prof. Rousseas'ın yeni açıkladığı bu görüşü iki yıl önce, Eric Rouleau'nun Le Monde'da yazdıkları da doğrulamaktadır. Eric Rouleau şöyle demektedir: «Papandreu Hükümeti, hayli tereddütten sonra, Türkiye ve Yunanistanı uzlaştırmayı amaç edinen Amerikanın Kıbrıs politikasını kabule yanaşmamıştır. 1964 Haziranında Washington'a çağrılan iki Papandreu'ya Acheson Plânına evet dedirtmeyi Başkan Johnson başaramamıştır. Baba-oğuldan özellikle oğul uzlaşmaz görünmüştür. Skandal üç ay sonra Andrea'nın bana verdiği bir mülakat dolayısıyla patlak vermiştir. Mülakatta Andrea, ilk defa olarak, (NATO ve Amerikanın baskıları) ndan söz ediyor, Makarios'un Kıbrıs askerî baskından tarafsızlaştırma tezini desteklediğini açıklıyor ve Sovyet yardımını övüyordu. Bunun üzerine Amerikan Büyükelçiliği tepki göstermiş, NATO ve Amerikaya düşman sayılan Andrea'nın beklenmedik sözlerini, Başbakan Papandreu nezdinde şiddetle protesto etmiştir. Aşırı sağdan Merkezî muhafazakâr kanadına kadar uzanan kesif bir basın kampanyası, bir ay sonra Andrea'nın ekonomik işbirliği ile ilgili Devlet Bakanlığında ayrılmasına yol açmıştır». Ayrıca, Andrea'nın, CHP iktidarının petrol fiyatları, petrol boru hattı ve Ely Maden Kanunu dolayısıyla yaptıklarına benzer biçimde Yunanistana yerleşmiş Amerikan tekellerinin avantajlarını kısıtlaması tepkiler yaratmış ve onun «tehlikeli adam» ilânında rol oynamıştır.

Temmuz darbesi ile iktidardan düştikten sonra, Andrea, orta sol milliyetçi fikirlerini geliştirmiş, ülkenin ilerici çevrelerinde ve kütlelerde büyük ümit ve hareket yaratmıştır. Hâlen 48 yaşında bulunan politikacı, Merkez Birliği Partisinin gerçek lideri hâline gelmiştir. Amerikanın iddialarına rağmen, bu eski Amerikan vatanı politikacı ne NATO'ya karşıdır, ne de Amerikan aleyhtardır. Sadece ittifaklar çerçevesinde daha bağımsız, haysiyetli ve kişilik sahibi bir politika izlenmesini istemektedir. İç politikada da, sosyal adalet ve plân dan yana bir hızlı kalkınma politikasının savunuculuğunu yapmaktadır. Ecevit'in «Ortann Solu» kitabında yer alan görüşlerle, Andrea programı arasında büyük benzerlikler vardır. Ecevit gibi Andrea da daha ileri çevreler tarafından sahte solculukla suçlanmaktadır. Ama Andrea'nın ortanın solunda milliyetçi programıyla Yunanistanda yarattığı büyük hareket, onun ABD tarafından «nötralize edilmesi gerekli» 1 numaralı hedef hâline gelmesine yetmiştir. Bu durumu Prof. Stephen Rousseas şu sözlerle belirtmektedir: «Andrea'nın radikalizmi New Dial (Roosevelt), New Frontier ve Great Society (Kennedy) karışımından öte bir şey değildir. Minnesota Üniversitesinde İktisat Profesörü iken, o, Stevenson ve Humphrey'nin faal destekleyicisiydi. Fakat yarı feodal Yunanistanda, bu görüşler, aşırı bulunmaktadır». ABD ve Saray, Merkez Birliği Parlamento Grubu içindeki 30-40 «Çerkez Etem» tipi milletvekili satın alıp, partiyi iktidardan düşürdüklerinden beri, önmüzdeki seçimlerde Andrea'nın yolunu kesmek için, şeytanca plânlar

sahneye koymuşlardır. Güteryüz göstererek Andrea'yı yumuşatmak ve programını dejenere etmek yolu bile denemiştir. Bu şeytanca oyunları, Türk milliyetçileri iyi bilmelidirler.

CIA'NIN ORTA SOLU SABOTAJ PLANLARI

Andrea'yı engellemenin en kestirme yolu, en tehlikelisi olmakla beraber, Krala ve Amerikaya sâdik generallerin düzenleyecekleri bir askerî darbedir. Bu tehlike, her an mevcuttur. Nitekim 18 Mart 1967 tarihli bir konuşmasında Andrea, Kralı, Cuntayı, sağcı partileri ve «müttefikler» i, yani Amerikayı, Anayasa dışı bir çözüm yolu aramaktan kaçınmaları için uyarmıştır. Andrea'nın sözleri şöyledir. «Cunta, tek başına harekete geçemez. Kralın yeşil ışık yakmasına, sağ kanadın bir kısmının tasvibine ve müttefiklerin el altından yardımına ihtiyacı vardır. Bu sebeple sorumluluk, yalnız Cuntaya düşmeyecektir. Cunta hareketine müsamaha eden herkes sorumlu olacaktır.

NATO ittifakına mensubiyetimizi inkâr ediyor değiliz. Ama NATO üyeliğini kabul, özgürlük içinde olmalıdır. Demokratik kurumlara sahip bir ülkeye uygun düşen biçimde söz konusu edilmelidir. Anayasayı çiğnemekte sonuna kadar gitmeyi deneyecekler, bunu ancak silâh zoruyla yapabileceklerdir. Bu silâhlar Yunanistana NATO ittifakı çerçevesinde sağlanmış silâhlar olacaktır. O andan itibaren, müttefik devlet, halka zulmeden işgal kuvveti durumuna düşecektir. Bugünün müttefikleri, düşmanlar gibi karşı karşıya geleceklerdir». Andrea'nın bu sert uyarmasına rağmen, CIA'nın düzenleyeceği faşist bir askerî darbe ihtimali uzaklaşmış değildir. Böyle bir darbe her an vuku bulabilir. Yalnız bilmek gerekir ki, ABD, askerî cunta yönetimini daima en son çare olarak düşünmüştür. Dominik'te en karışık şartlarda, bir kukla hükümeti seçimle iş başına getirmeyi denemiş ve başarmıştır. Vietnam'da cuntaya sözde seçime dayanan sivil bir kişilik vermeye çalışmaktadır. Bu sebeple Yunanistanda da, genç Kral Konstantin'in pek yakın görüldüğü askerî bir darbeden önce, seçim yoluyla Andrea'yı tasfiyeyi bütün güçlüklerine rağmen denemek istemektedir.

Geçen yılın son aylarında bu amaçla ihtiyar Papandreu'nun kaypaklığına dayanan şeytanca bir plân sahneye konmuştur. Kırk kadar Truva atı milletvekilinin Stefanopulos'la partiden ayrılmasına rağmen, Merkez Birliği Partisi içinde, CIA'nın güvendiği daha bir sürü «ortanın göbekçisi» politikacı vardır. Ortanın göbekçisi grubunun en nüfuslu kişilerinden biri genç basın kralı Hristo Lambrakis'tir. Lambrakis, 35 yaşlarında, politik kombinezonların içinde bulunmayı müthiş seven parlak bir iş adamıdır. Yunanistan'ın iki büyük gazetesi (Ta Nea ve To Vima) ona, daha bir sürü yayınlı birlikte babasından miras kalmıştır.

İhtiyar Papandreu'yu destekleyen, fakat Andrea'ya şiddetle karşı çıkan Lambrakis, 1965 Temmuz darbesinden sonra CIA'nın plânladığı ustaca bir oyunu sahneye koymuştur. Plân, zayıf ve muhafazakâr ihtiyar babayı, dinamik ve azimli oğuldan ayırmaya dayanmaktadır. Seçim yapılacak, fakat Kral tahtının teminat altında olduğunu peşinen bilecektir. ABD ve Kralın korkusu, gelecek seçimlerde Merkez Birliğinin 1964 seçimlerinde olduğundan çok daha fazla oy alarak çok güçlü biçimde iktidara gelmesi seçimlerin krallık aleyhine bir plebisit niteliğini kazanmasıdır. O halde yapılacak iş, en büyük siyasî teşekkül kalmakla beraber, Merkez Birliğinin çoğunluğu sağlaması engelle-

mektir! Ve bu, nisbeten serbest seçimlerle gerçekleştirilecektir. O halde 40 kadar «Çerkez Etem» tipi milletvekilinin satın alınmasından sonra ikinci bir adım daha atıp babayı oğuldan ayırarak partiyi zayıflatmak gereklidir. Bu amaçla, ortanın göbekçisi genç basın kralı Lambrakis harekete geçmiştir. Radyo ve Televizyonun devlet elinde bulunduğu bir ülkede, ihtiyar lider, basının desteğine muhtaçtır. Basın kralı Lambrakis'in gazeteleri, baba Papandreu'yu normalin üstünde desteklemektedir. Ama aynı zamanda Andrea'ya fena halde yüklenmektedir. Özellikle baba Papandreu'nun bilinen aşırı sol aleyhtarı tutumu göklere çıkartılmaktadır. İhtiyar lider, bir koalisyon hükümeti kurmak için EDA ile birleşmeyeceğini kesin bir dille açıkladı diye övülmektedir. Ama iş âleminin ve sağın, iyi niyetlerinden emin olması için, ihtiyar lider, sola karşı daha sert bir tutum takınmaya ve sol aleyhine alınacak «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma» cinsinden tedbirleri desteklemeye çağrılmaktadır. Baba ile oğlu ayırma kampanyası ustaca yürütülmüştür.

Lambrakis ve işbirlikçilerinin hesabı şudur: Sola karşı cephe alıp, Merkez Partisi liderine, marjinal, fakat önemli sayıda liberal oyları kaybettirecektir. Bu oylar, protesto amacıyla ya da başka bir tercih olmadığı için geçmişte EDA partisine gitmiştir. 1964 seçimlerinde ise, Merkez Birliğine kaymıştır. Baba Papandreu sağa kayıp bu önemli protesto oylarını yitirince, Parlamentoda çoğunluk sağlayamayacaktır. İhtiyar lider, EDA ile koalisyonu peşinen reddettiğine göre, sağcı ERE partisiyle birlikte hükümet kurmak, zorunda kalacaktır. Esasen Filipinler tipi demokrasi meraklısı ABD'nin istediği de, iki büyük partiyi, Amerikan himayesinde kardeşçe yaşatmaktır. Lambrakis plânı, bu amacı sağlamaya yönelmiştir.

Şeytanî plân, Yunanistanda uygulanmıştır. Sağcı ERE partisi lideri Kanelopulos ile Papandreu'nun anlaşması sonucu, 20 Aralık 1966'da, ERE'nin desteğini çekmesi üzerine Stefanopulos Hükümeti istifa zorunda kalmıştır. Pareskevopulos, 1967 Mayısındaki seçimlere kadar iş göreceği geçici hükümeti kurmuştur. Baba Papandreu, partisi ile danışmaya dahi ihtiyacı duymaksızın, yeni hükümeti destekleyeceğini açıklamıştır. İki hasım liderin ansızın birbirlerini kollaması, bir gizli pazarlık söylentisine yol açmıştır. Kanelopulos, partisinden aşırı sağ kanadının kendisini kovup Paris'ten Karamanlis'i geri getirmesinden endişe etmektedir. 82 yaşındaki Papandreu ise, yeniden başbakan olmak için sabırsızlanmaktadır. Seçimler, Anayasaya göre, normal olarak 1968 yılı Mart ya da Nisan ayında yapılacaktır. İhtiyar liderin o tarihe kadar beklemeye tahammülü yoktur.

FİLİPİN DEMOKRASİSİNİN BEŞ KURALI

İktidarını çabuklaştırmak için Papandreu, CIA'nın yüksek himayesi altında, sağcılarla beş temel noktada anlaşmıştır:

- 1 — Paraskevopulos, geçici hükümetin başı olarak kabul edilecektir.
- 2 — Parlamento fesholunmayacak ve seçimler 5-6 ay geciktirilecektir.
- 3 — Kral, geçici hükümetin bakanlarını seçmekte tamamen serbest olacaktır.
- 4 — George Papandreu, Kral ile anlaşmazlıklarını çözmek ve seçim kampanyası sırasında Krala hücumdan kaçınmak zorundadır. Merkez Partisi lideri, hangi şartlar altında olursa olsun, sol ile işbirliği yapmayı reddedecektir.

5 — Yeni seçimlerde çoğunluğu sağlayamazsa, Kanelopulos'un ERE Partisi ile koalisyonu gitmeyi kabul edecektir. Bu takdirde Kanelopulos Başbakan Yardımcısı olacaktır.

Bu pazarlık yapılmış ve yeniden başbakan olma ihtirasıyla, 82 yaşındaki zayıf lider Papandreu, partisine danışmadan yukarıdaki şartları kabul etmiştir. CIA himayesinde yürütülen pazarlık, devrilen Stefanopulos Hükümetinin bir üyesinin öfkeye kapılıp el altından pazarlığı basına sızdırması üzerine, 1 Ocak 1967 tarihli Eleftheria gazetesinde yayınlanmıştır. Eleftheria, Kanelopulos ile iki önemli muhafazakâr gazetenin patronu Bayan Eleni Vlachos arasında geçen konuşmaları açıklamıştır. Gazete, Kanelopulos'un steno ile yazılmış notlarını elinde bulundurduğunu ileri sürmüştü de, Eleftheria'nın ortağı ve kukla hükümetin Koordinasyon Bakanı Mitsotakis'in toplantıyı gizlice Millî Emniyete (KYP) teypte aldırıldığı ve gazeteye sızdırıldığı bilinmektedir. Eleftheria'nın açıkladığı metinde, ihtiyar Papandreu'nun resmi sözcüsü olarak basın kralı Lambrakis'e ve Amerikan Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Norbert Anschuetz'e sık sık atıflar yapılmaktadır.

İfşaat üzerine, Eleftheria hakkında dâvâ açılmışsa da, Atina'da herkes, gazetenin açıkladığı toplantı metninin, esas itibarıyla gerçeği yansıttığını kabul etmektedir. Amerikan çevreleriyle yakın ilişkiler kuran New York Üniversitesi İktisat Profesörü Stephen Rousseas de, Amerikan kaynaklarına dayanarak, ifşaatın gerçeğe uygunluğunu doğrulamaktadır. Prof. Rousseas'ın sözleri şöyledir: «Eleftheria'nın ifşaatından bağımsız olarak elde edebilme imtiyazına sahip olduğum bilgi, Papandreu'ya empoze edilen şartlar ve öteki hususlar hakkında gazetenin yazdıklarını geniş ölçüde doğrulamaktadır. Ayrıca kaydetmeliyim ki, Andrea, toplantı metnini yayınlama hususundaki Mitsotakis planlarından gizlice haberdar edilmiştir. O tarihte baba ile oğul, ilişkilerini kesmişlerdi. Üçüncü bir şahıs aracılığı ile, Papandreu'ya duyuruldu ki, Eleftheria'nın elinde toplantının ses bantları bulunmaktadır. Bu bilgi açıklanırsa, Merkez Birliği Partisi parça parça olabilir. Böylece, eski Başbakan, politikasını değiştirmeye ve iş isten geçmeden Paraskevopulos Hükümetine karşı çıkmaya zorlanmaktaydı. Ama Papandreu, pazarlıkta iyice angaje olmuştu. Uyarıyı bilmezlikten geldi. Papandreu, Merkez Birliği lideri sıfatıyla geçici hükümeti destekleme kararı aldığını ve partisinin her üyesinin kişisel olarak bu kararı desteklemesini istediğini söyleyerek tutumunu açıklamaktaydı.»

Ne var ki Merkez Birliği Parlamento Grubundan Andrea'nın liderliğindeki genişçe bir topluluk, Paraskevopulos Hükümetini desteklemeyi reddetmiştir. Bunun üzerine ihtiyar Papandreu bir dikta yayınlamıştır: Geçici Hükümet aleyhinde oy veren ya da çekimser kalan milletvekilleri derhal partiden atılacaklardır.

Dikta üzerine, Merkez Birliği partisi içinde bir iktidar mücadelesi başlamıştır. Gücünü denemek ve partisini zorlamak için eski başbakan, grubunu toplantıya çağırmıştır. Oğul Andrea dahil 122 milletvekilinden 40 kadarı toplantıya katılmayı reddetmiştir. Toplantıdan önce, bu kırk kişinin dışında kalan daha birçok milletvekili Andrea'ya gelmiş ve pazarlıkçı lider aleyhinde oy kullanmak istediklerini açıklamıştır. Bu durum, Papandreu'nun kırk yıllık politik hayatını, hem de oğlunun indirdiği bir darbeye, en çirkin bir biçimde bitir-

Kral Konstantin

mesi anlamına gelmekteydi. Onun içindir ki Andrea, ek desteği reddetmek zorunda kalmıştır. Nasıl olsa Papandreu, parti grubunun yüzde 30 ilâ 40'ı oranındaki bir milletvekili grubunu kovmaya cesaret edemeyecekti. Gerçekten, Papandreu'nun diktasını partiye kabul ettirme teşebbüsü başarısızlıkla sonuçlandı. Andrea'nın karısı Margaret, kayınpederinin adamı Castri'ye başvurdu. Birkaç toplantıdan sonra, Andrea ve arkadaşları bir şartla ihtiyar liderin peşinden gitmeyi kabul ettiler. Bu şart, partinin milletvekili adaylarının seçiminde Andrea'nın geniş ölçüde karar sahibi olmasıydı. Saray ve CIA baskısına ve rüşvetlere boş vererek partiye sadık kalan 122 milletvekili otomatik olarak aday gösterilecekti. Ama geri kalan 178 milletvekili adayını Andrea kendi adamları arasından seçecekti.

SEÇİM KAZANMA METODLARI

Andrea, babasının kimseye danışmadan giriştiği, geçici hükümeti - parlamento feshedilmeksizin - beş ay süre ile destekleme kararına, sağın bu süreyi terör yolunda kullanacağı endişesiyle de karşı çıkmıştı. Eski seçimlerde, terör ve sindirme, sağın başlıca seçim kazanma silâhi olmuştu. Paraskevopulos Hükümeti, münhasıran ERE taraftarı aşırı sağcı kişilerden kurulmuştu. Kır jandarmasının terör faaliyetleri şimdiden başlamıştı. Her birinin başında bir subay bulunan paramilitör millî güvenlik taburları (TEA), köyleri, Krala uzun ömürlere dileyen ve «Kızıl faşizm tehlikesi» ne halkın dikkatini çeken afişlerle donatmıştı. Güvenlik taburlarının sivil mensuplarına ordu silâhları dağıtılmıştı. Bu kişiler, şimdiden Peloponez köylerine doğru bir politik sindirme yarışına girişmişlerdi. Andrea, Krala, yeni bir terör organize etmesi için fazla zaman bırakılmamasını istemiştir. Parlamento feshedilip 45 gün içinde seçime gidilmeliydi. Ama baba Papandreu, bu tehlikeye boş vermiş, Amerika, Kral ve sağcı parti ile anlaşma yoluna gitmişti.

Bu durumda, işbirlikçiler için mesele, Andrea'yı yola getirmek, yola gelmezse, partiden tasfiyesini sağlamaktı. Andrea tehlikesi, böylece ortadan kalkınca, Kraliyet güvenlik altına alınacak ve Filipin tipi demokrasi işlemeye başlayacaktı. Ama Andrea'yı ne yola getirmek, ne de partiden kovdurmak mümkün olmadı. Baba Papandreu'nun pazarlığı böylece tehlikeye düştü. Hikâyenin bu kısmını Prof. Stephen Rousseas'ın kaleminden dinleyelim:

ANDREA'YI AVLAMA PLANI

«Basın Kralı Lambrakis'in planı, Amerikan amaçlarına uygun düşmekteydi. Zira plân, Merkez Birliği ilımlıları ile ERE ilımlıları arasında bir koalisyonu öngörmekteydi. Kanelopulos, Papandreu'nun gizli desteği ile Stefanopulos kukla hükümetini çabucak devirerek, ERE içindeki müfritlerin toparlanmasına vakit bırakmıştı. Kral üzerine ise, Lambrakis plânını kabul için ABD tarafından muhtemelen baskı yapılmıştı. Zira iki partideki ilımlıların birleşmesi, onun çıkarlarına uygun değildi.

Plânı düzenleyen herkesin baş endişesi, Andrea'nın nasıl bir tepki göstereceği idi. Plânın ona kabul ettirilmeye çalışılması kararlaştırılmıştı. Eğer Andrea reddederse, baba Papandreu onu partiden atma teminatını verecekti. Böylece, Andrea, politik bir güç olarak nötrale edilecekti. Bundan sonra cereyan eyleyen olaylar, baba Papandreu'nun bu stratejiye yeşil ışık yaktığını göstermektedir.

Atılacak ilk adım Andrea'nın desteğini istemektir. 20 Aralık 1966'da Stefanopulos kukla hükümetinin düşürülmesinden üç gün önce, Amerikan kaynakları, pek belli etmeden, seçimlerin asgari altı ay geciktirilmesi ve geçici bir hükümet kurulması konusu üzerinde Andrea'nın görüşlerini yokladılar. Andrea, projeyi reddetti. Bunun üzerine Andrea'ya Kral'la özel olarak görüşmesi telkin edildi. Deniliyordu ki, Kralın kulağı onun hakkında kötü şeylerle doldurulmuştu. İkisinin başbaşa konuşması, kara bulutları dağıtacaktır. Andrea, bu teklife de hayır cevabını verdi. Zira görüşme, kolayca bir tuzak haline getirilebilirdi. Kralın iyi niyetli olduğuna inanılsa bile, etrafındaki kişiler görüşme haberini ortalığa yayacaklar ve böylece Andrea'yı Saray ile pazarlığa girmiş bir kişi gibi göstereceklerdi. Bu düşünce ile, başbaşa görüşmeyi reddeden Andrea, Kralın bütün siyasi parti liderlerini açık bir toplantıya çağırması karşı tekliflerini ileri sürdü. Bunun üzerine yeni bir uzlaşıcı teklif yapıldı: Andrea, Kralın siyasi büro şefi Bitsios ile görüşmek için kişisel bir temsilcisini gönderecekti. Bitsios, Kanelopulos, Papandreu'nun temsilcisi basın kralı Lambrakis ve Bayan Vlachos'un yürüttükleri (iki büyük partiyi sola karşı uzlaştırma) toplantılarına Saray adına katılan Kralın muhtemelen adamı idi. Andrea, mesele üzerinde düşünceğini söyleyerek bu teklifi de boş çıkardı.

Stefanopulos Hükümetinin düşürülüşünden iki saat sonra, bir Yunanlı sanayici, Andrea'nın Suidas sokağındaki bürosuna telefon

Yunanistanda dağıtılan bir broşür «Faşizme hayır!»

etti ve onunla konuşmak istediğini açıkladı. Andrea, yardımcısına orda olmadığını söyletti. Sanayici, Andrea'nın yardımcısından onun nerede bulunduğunu mutlaka tesbit etmesini ve yarım saat sonra yeniden arayacağını bildirdi. Sanayici iki defa daha büroya telefon etti, fakat Andrea'nın nerede bulunduğu bilinemediği cevabını aldı. Sanayici, nihayet, hemen Andrea'ya iletilmek üzere bir not bıraktı. İş adamı, Başbakan adayı Paraskevopulos tarafından görevlendirildiğini söylüyor ve onun kabineye iki üç bakan vermesini bildiriyordu. Karşılığında, Andrea, tabiatıyla yeni hükümete güven oyu vermeye rıza gösterecekti. Sonradan öğrenildi ki, Andrea'nın politik desteği meselesi, kukla hükümetin düşürülmesinden çok önce derinlemesine incelenmişti. Hazırlanan dosya Krala sunulmuştu. Kral, eğer Andrea'nın desteğini sağlamak için ödenecek fiyat, onun yeni hükümete alınması ise, bu fiyatı ödemeye hazır olduğunun belirtmişti.

Oğul Papandreu'yu tertibe dahil etme yolundaki bu iki teşebbüs başarısızlıkla sonuçlanınca, baba Papandreu'nun oğlunu ve taraftarlarını partiden atma tehdidi ile disiplin altına almasını denemekten başka çare kalmıyordu. Ama Andrea'nın parti içindeki kudretinin, herkesçe tahmin edilen çok üstünde olduğu görüldü. Oğul, parti adaylarının tesbitinde kontrolünü sağlayacak biçimde, kendi şartlarıyla bir uzlaşmayı kabul ettirecek güçte çıkmıştı.»

Böylece Andrea' Merkez Birliği Partisinin fiili lideri durumuna gelmiş ve Amerikalıların himayesinde Kanelopulos ile Papandreu'nun uzlaşma plânı suya düşmüştür. Gizli pazarlığın bozulması sonucudur ki, Papandreu, Aspida gizli askerî teşkilâtıyla Nâsır tipi bir diktatörlük getirmek için ilişkiler kurduğu iddiası ile dokunulmazlığı kaldırılmak istenen Andrea'nın seçim kampanyası süresinde de dokunulmazlığının devamını sağlamak amacıyla, müzakeresi yapılan seçim kanununa bir madde ekletmeyi denedi. Hükümet ve ERE lideri, bu teklife karşı çıkınca, Papandreu Hükümetten desteğini çekti, hükümet devrildi. Böylece, buhran, yeni bir noktaya ulaştı. Kral, ERE liderini, başbakanlığa getirerek sertlik yolunu seçti.

Şimdi Yunanistanda günün, konusu, seçimlerde Andrea çoğunluğu sağlarsa, Amerika ve Saray'ın nasıl davranacaklarıdır. Bu ihtimal gerçekleşirse, Amerika ve Saray, bir askerî darbeye gidecekler midir? Yoksa seçimlerin nasıl olsa kaybedileceği düşüncesiyle, daha önceden mi darbeye başvuracaklardır? New York Üniversitesi Profesörü Rousseas'ya göre, eğer baskı ve terör sonucu, Merkez Birliği'nin çoğunluğu kazanması engellenirse, mesele yoktur. Bu takdirde, sağdan soldan bir takım milletvekilleri çalarak, Kanelopulos liderliğinde bir ERE hükümeti kurulabilecektir. Ama Andrea, seçimde çoğunluk sağlarsa, ordunun müdahalesi muhtemeldir. Kralın yurt dışında bulunduğu bir sırada, seçimlerden önce de darbe yolu denenebilir. Profesöre göre, Andrea'yı ve Yunanistana getirdiği temel sorunlara inen yeni politikayı desteklemesi, ABD'nin çıkarlarına uygundur. Ama profesör, ABD'nin bu yola gideceğinden ümitli değildir. Şimdi Yunanistanda en çok işitilen askerî darbe ve halk ihtilâli sözleridir. Andrea, Amerikaya ve Saray'a hücumlarına devam etmektedir. Geçen haftanın sonlarına

doğru, Andrea şöyle konuşmaktaydı: «Müttefiklerimiz, Merkez Birliğin zayıflamasını ve seçimlerin ertelenmesini öngören plânlar üzerinde çalışmışlardı. Anlaşılan himayeleri altında bulunan başka ülkelerdeki hataları kendilerine ibret dersi olmamıştır». Andrea, bu sözleriyle, babasının da katıldığı basın kralı Lambrakis'in plânını kamu oyu önüne getirmektedir.

KISSADAN HİSSE

Amerikanın nüfuz bölgesinde saydığı ülkelerin iç politika hayatına aktif biçimde müdahale ettiği, artık herkesçe bilinen bir gerçektir. Bu gerçeği soğukkanlılıkla hesaba katmak gereklidir. Amerikan müdahalesi, genellikle, uydulduğu kabullenmiş iki büyük siyasi partiye dayanan, görünüşte demokratik bir politik sistem kurmaya çalışma yolunda olmaktadır. Sistemde, iktidara gelme yolu kapanmak ve büyük partilerden tecrit edilmek şartıyla üçüncü bir sol partiye de yer vardır. Nitekim Yunanistanda tam bir Bizans kurnazlığı ile bu yol denenmiştir. Önce, fazla bağımsızlık belirtileri gösteren Papandreu devrilmştir. Papandreu'nun partisindeki «Çerkez Etem» tipi milletvekilleri satın alınarak parti zayıflatılmıştır. Papandreu'ya böylece haddi bildirildikten sonra, partinin sola kayışı engellenmek istenmiştir. Amerikan çabalarıyla, iki düşman lider, Kanelopulos ve Papandreu uzlaştırılmış ve Papandreu'dan sol ile asla işbirliği yapma teminatı alınmıştır. Böylece solcu EDA'nın tecrit edilmiş, ufak ve etkisiz bir parti halinde bırakılması plânlanmaktadır. Plâna başlıca engeli, Andrea'nın liderliğinde Merkez Birliği Partisinin sola kayışı teşkil etmiştir. Andrea'yı hizaya getirmek ya da partiden atmak yoluyla bu engelin giderilmesine çalışılmıştır. Yola gelmeyen bir Andrea'nın, partiden atılıp EDA'nın kollarına itilmesiyle etkisiz hale geleceği düşünülmüştür. Ama Andrea'nın parti içindeki başarısı, bu plânı şimdilik boşa çıkartmıştır. Bununla beraber, ABD'nin yeni yeni plânlarla, Filipinler tipi demokrasi amacına ulaşmayı deneyeceğinden şüphe yoktur. Yunanistanda ancak geniş halk kitlelerinin bilinçli desteği ve sol liderlerin soğukkanlı, fakat kararlı tutumu, bu oyunu bozabilir.

Şimdi gelelim Türkiye'ye. Aynı hesapların Türkiye için de yapıldığında şüphe yoktur. ABD, Truman Doktrinini kabul ederek kendisine Türkiye'ye yerleşme yolunu açan CHP'ye tam güven gösterememiştir. Metinleri bile bulunmayan ikili anlaşmalar imzalayacak kadar teslimiyet gösteren iktidarları, CHP'ye tercih etmiştir. Ama bir alternatif olarak CHP ile iyi ilişkiler sürdürmüştür. Hele Menderes'in bir ekonomik çıkmaza saplanması ve CHP'nin 1957'den sonra gittikçe güçlenmesi üzerine, Amerika, CHP ile ilişkilerini düzeltmeye önem vermiştir.

27 Mayıs hareketinde, Amerikanın elbette parmağı yoktur. Yalnız CIA'nın 27 Mayıstan önceden haberdar bulunduğu, Menderes Hükümetini haberdar etmediği ve ve hatta hareketi Ankaradaki Amerikan Sefirinden bile gizlediği, Amerikada yapılan yayınlardan öğrenilmiştir. CIA'nın 27 Mayıs hareketine seyirci kalışı, Menderes'in aniden Moskova'ya gitme kararı alması ve Kruşçov'u Türkiye'ye çağırmasıyla açıklanabilir. CIA, bu bağımsızlık gösterisini, Menderes'i kendi kaderiyle başbaşa bırakarak cezalandırmıştır.

27 Mayıstan sonra ABD, bir an

1967'nin köleleri..

Selma Ashworth

Başkan Patrick Montgomery, modern köleliğin da, 1823 yılında kurulmuş bir örgüt var. Bu örgütün adı: «Anti-Slavery Society»dir. Amacı: dünya yüzünden esareti kaldırmak, ve esir alım satımlarını, insanların metâ gibi kullanılışlarını basına aksettirmektir.

Başkan Patrick Montgomery, modern köleliğin dört çeşitini şöylece sıralıyor :

1 — İrgatin ağaya kulluğu.

2 — Zorla borçlandırılan insanların köle olarak kullanılması.

3 — Evlathk edinme sistemi.

4 — Evliliğin süflî amaçları için kullanılması.

Bugün, Cezayirde Tamanrasset'in güney batısında, 2000 köle, zorla işçi olarak çalıştırılmaktadır. Kazançlarının sadece üçte birini saklayabilirler. Gerisi efendilerine gitmektedir.

Norveçli misyoner Rev. Halfdan Endressen, Kamerunda Rei Bouba'da esirlerin, gün ışığı süresince, aç büllâç, kırbaç altında çalıştırıldıklarını hazırladığı raporda anlatmaktadır. Bu köle işçilere günde 15 dakika dinlenme hakkı tanınmaktadır.

Lübnan'da genç bir kız hizmetçi olarak, 10 sterline bir İngiliz kadınına satılmak istenmiştir.

Hindistanda, Bombay şehrinde «Grant» sokaklarında gencecik kızlar, 6 penny gibi adeta gülünç bir para mukabili kiralanmaktadır. Bu konuda içler acısı bir rapor, geçen ağustos ayında Bombay'da bulunmuş bir sosyal antropolojist tarafından hazırlanmıştır.

Güney Arabistan Sultanlarından biri, geçen sene İngiltereyi ziyaret ettiğinde, Londrada kaldığı lüks Park Lane oteline beraberinde bir köle getirmiştir.

Afrikada Sierra Leone'de bir erkek kölenin fiyatı 600 sterlidir.

Mauritania'da resmî kaynakların verdiği istatistiklere göre 20 bin köle vardır.

Singapur polisinin verdiği raporlarda, genelevlerde ölen çocukların sayısı dehşet verecek kadar kabarıktır.

önce sivil idareye dönüşü istemiştir. İnönü Hükümetini, ABD, iyi karşılamıştır. İnönü de ABD ile iyi ilişkileri sürdürmeye titizlikle dikkat etmiştir. Ne var ki, bu durum ancak Kıbrıs buhranına kadar devam edilebilmiştir. Tıpkı Yunanistan'da olduğu gibi, Türkiye'de de, İnönü Hükümetinin bağımsız bir dış politikaya yönelme eğilimi göstermesi ve Amerikanın Enosisçi Kıbrıs politikasını reddetmesi, ilişkileri gerginleştirmiş ve ABD'yi başka alternatifler aramaya itmiştir. 1965 seçimlerinde AP'nin başarısı, ABD'de büyük sevinçle karşılanmıştır. Ama 27 Mayıstan sonra başlayan ve Kıbrıs olaylarıyla gittikçe güçlenen millî ve sosyal uyanış bir endişe kaynağı teşkil etmiştir. TİP'in aydın çevrelerde gördüğü rağbetle belirlenen bu uyanış, özellikle muhalefete geçtikten sonra CHP içinde de hızla yayılmaya başlamıştır. CHP, 1965 seçimlerinde ortanın solu sloganını kullanmıştır. Bağımsız dış politika, petrol ve madenlerin millileştirilmesi, iç işlerimize Amerikan müdahalesi gibi konular, kampanyada

artan ölçüde işlenmiştir. Bu millî ve sosyal uyanıştan, solda milliyetçi bir birleşmeden ABD'nin duyduğu endişe, Tunçkanat'ın açıkladığı CIA raporunda yazılıdır. İşçiler, köylüler ve bazı kudretli örgütler üzerinde fazla bir etkisi bulunmayan ufak bir aydın ve gençlik hareketi olarak kaldıkça, ABD'nin sola fazla bir itirazı yoktur. Fakat iktidara alternatif sayılan, kudretli örgütler üzerinde nüfuzlu büyük bir siyasi teşekkülün sola kayışı ve hele CHP içinde sol fikri en kararlı biçimde savunan ve emperyalist emelleri sert bir dille eleştiren Ecevit'in Genel Sekreterliğe gelişi, Amerikan çevrelerinde ciddi endişeler yaratmıştır. Daha önce de Ankaradaki Amerikan yetkilileri, çeşitli davranışlarıyla Ecevit hareketine karşı duydukları hoşnutsuzluğu belirtmiş bulunuyorlardı. Ecevit'in Genel Sekreter seçilişi üzerine, bir takım servislerin telaş ve gayretkeşliği, bu tutumu doğrulamaktadır.

Feyzioglu'nun isyan bayrağını açışı, bu şartlar altında başlamış

Malezyah prensler her sene, Singapur'dan haremelerine kadın satın alırlar.

Suudi Arabistanda köle ticareti 1935'te yasak edilmişti. Fakat 1962'ye kadar herkes resmen köle ticareti yapıyordu. 1962'de Prens Faysal, yasağın tatbikiye başladı. Fakat 1.700.000 sterlin'den fazla tazminat ödemesi gerekti.

Gene Arabistanda Muskat ile Uman arasında gelip giden gemiler apaçık köle ticareti yaparlar.

Latin Amerikada hizmetçilik kisvesi altında korkunç şekilde kız ve kadın alım satımı yapılmaktadır. Hatta tanınmış Roman Katolik bir örgüt, dehşet verici vesikalarla, sayısız vakaları saptamıştır. Raporda, Meksikada Texas hududuna yakın genelevlerde çalışan kızların, yüksek fiyatlarla satın alınarak oralara getirildiğini açıklamıştır.

1966'da Türkiyede uzun bir gezi yapmış olan bir İngiliz yazarı, Anti-Slavery'ye verdiği raporda, Anadoludaki genelevleri tasvir etmektedir. «Her şehir, hattâ her kasabanın bir genelevi var. Bu genelevlerde çalışan kadınların hiç bir insanî hakkı yoktur. Cemiyetin tamamen dışına atılmışlardır. Perişan haldedir bu kadınlar. Bilhassa Ankarada, Türkiyenin modern merkezinde gördüğüm genel ev, tüyler ürpertici bir şeydi. Genelev, yüksek duvarlarla çevrilmişti. Daracık giriş kapısının önünde, üniformalı adamlar vardı. Asker veya polis olduklarını sanıyorum. Sabahın üçüne kadar dışardan elektrikle aydınlatılıyor bu genelevin duvarları. Yüksek duvarlarla çevrili arazinin içinde 40 ev var. Her evde 10 ila 12 kadın çalışıyor. «Yazar, genelevin kapısının önünde kuyruğa girmiş erkeklerin korkunç sayısı karşısında irkilmiştir. (Bu satırları yazarken aklima 27 Şubat tarihli The Newyork Times'da çıkan bir yazı geldi. «Hollanda'daki Türk işçileri, kraliyet hükümetine başvurmuşlar ve kendileri için bir genelev açılmasına izin verilmesini istemişlerdir.»)

Libyah bazı tüccarlar, Mekkeye hacca giderken, yol boyunca köle satmakta ve böylece, haç masraflarını çıkarmaktadırlar.

Anti-Slavery Society ve Avrupa basınında bazı ilerici gazete ve mecmualar, esir ticareti işini ciddiyle takip etmektedirler.

Örgütün başkanı ile geçenlerde yaptığım bir konuşmada, bana Türkiye'de «Evlâtlık» sisteminin nasıl çalıştığına dair bir rapor hazırlamamı istedi. Düşünüyorum da, bizdeki kölelik şekli yalnız evlâtlık kullanma ile ortaya çıkmıyor. Yazımın başında anlattığım 4 çeşit kölelik de bugünkü modern Türkiyede hüküm sürmektedir.

tır. İsyân, Feyzioglu'nun partiden ihraçı ile bile sonuçlansa, sola kayan bir CHP'nin böylece zayıflayacağı ümit edilmektedir. Gelecek seçimlerde CHP oylarını parçalayarak azaltabilecek bir Feyzioglu Partisinin, İnönü'den sonra tekrar yuvaya çağırılması ve CHP liderliğini ele alması, her şeyi plânlayanların herhalde hesaba kattıkları bir ihtimaldir. Tabii ki bu, Feyzioglu'nun göstereceği başarıya bağlıdır. Aksi haide o da Gülek tipi bir politikacı hâlinde kenara itilecektir. Öte yandan, «orta sol» yerine «orta göbek» akımlarının güçlenmesi ve etkisini artırması yolunda çabalar gösterildiğinden şüphe edilememelidir. Nihai amaç, Filipin tipi bir demokrasiye yeniden ulaşılmasıdır.

Görüldüğü gibi Türkiyede oynanan oyunlar, Yunanistanda Bizans şeytanlığı ile düzenlenen tertiplerden esasta pek farklı değildir. Bunun içindir ki, Orta Sol karşısındaki Amerikan tutumunu aydınlığa çıkaran Yunan buhranını, okuyucularımıza teferruatı ile duyurmayı lüzumlu bulduk.

D. A.

Odalar Birliğinin yeni kitabı :

KOMÜNİZM NEDİR?

Odalar Birliği, kanunla kurulmuş kamu hizmeti görmekle görevli bir teşekkül olmakla beraber, büyük iç ve dış iş çevrelerinin güçlü bir baskı grubu rolünü oynamaktadır. Bu güçlü baskı grubu «Komünizm Nedir» diye masraflı bir kitap çıkarmış. Pek iyi, pek güzel. Büyük iş çevrelerinin baskı grubunun, bu davranışını normal karşıyoruz. Yalnız bu işe birçok paralar döken ve parafiskal nitelikteki gelirleri kanunla sağlanan Odalar Birliğinin, Amerikan Hükümetinin resmi yayını olan «Problems of communism» in onda biri kadar ciddi ve inandırıcı olmasını istemek, sanırız ki, hakkımızdır. Bakınız kitapta, parantez içinde sömürgecilik diye gösterilen emperyalizm, nasıl tanımlanıyor: «Komünistler, Batı Devletlerinin, bilhassa Amerikanın, geri kalmış milletleri komünizme karşı korumak için, onlara yaptığı yardımlara hep sömürgecilik ismi verirler. Halbuki Batı sömürgeciliği çoktan tarihe karışmış, onun yerine Sovyet Rusya'nın peyker üzerinde kurduğu Doğu sömürgeciliği geçmiştir». Bir defa, artık çocukların bildiği üzere, emperyalizm, sömürgecilik çok aşan bir şeydir. Eski tip Batı sömürgeciliği tarihe karışmak üzere. Ama kudretli Batı emperyalizminin belirtileri, her gün gözlerimizin önündedir. Odalar Birliği, Amerikan emperyalizmini yok ilân etmekle kimi inandırabilecektir? Vatıkanda Papa bile, yeni sömürgecilikten söz ediyor.

Masraflı kitap, «Asyada Komünist Emperyalizmi» adlı bölümde, Vietnam'ı «komünist emperyalizmi»ne örnek olarak göstermektedir! Güneydeki kukla hükumete yakıştırılan etiket «milliyetçiler»dir. Cenevre Anlaşmasına göre, serbest seçimle ülke birleştirilecekken, Kuzey Lârim bulunan Ho Chi Minh'in Güneyden gelecek destekle seçimleri kazanacağı anlaşılınca, Güney mızıkçılık edip seçimleri reddetmiş... Bunun üzerine Güney'de gerilla başlamış Masraflı kitap, Vietnam'da komünist emperyalizmini böyle anlatıyor. Kitaptaki ifade aynı şöyle: «1954'te Cenevrede yapılan bir beynelmilel konferans neticesinde, Vietnamda Kuzeyde komünistler ve Güneyde milliyetçiler olmak üzere ik ayrı rejim kabul edildi. Kuzey Vietnamın plânları bütün Vietnamda (serbest seçimleri yapılmaz) üzerinde duruyordu. Bu seçimlerde Kuzey Vietnamın Kuzey halkı üzerindeki sıkı hâkimiyeti ve Güneyden gelecek destekle, bütün memleketi ele geçirmeleri mümkün olacaktı. Güney Vietnamlıların böyle bir seçimi reddetmesi bütün bu hesapları bozdu». Hani ya milli irade? Hani ya komünistler serbest seçimlerden korkarlardı? Hani ya milletlerarası anlaşmalara saygı? Odalar Birliği kitabı milletlerarası bir anlaşmayı çiğnemeyi ve milli iradeye boyun eğmeyi reddetmeyi «komünist oyununu bozmak» biçiminde niteliyor. Bir yandan komünistlerin en büyük suçunun milletlerarası hukuk aızamını ve milli iradeyi ayaklar altına almak olduğunu uzun uzun yazacakmış, ondan sonra aynı marifeti Amerika ve yerli kukla hükümeti yapınca alkış tutacakmış... Masraflı kitap, Türk kamu oyunu,

bu ölçüde budala yerine koymaktadır.

Güney Vietnamda terörü de kimler yaratmaktaymış biliyor musunuz? Elbette sayıları 400 bini aşan Amerikan kuvvetleri değil, fakat 1962'de sayıları 20 bini bulan komünist gerillalar. Masraflı kitap, Güney Vietnamdaki komünist vahşetini şöyle anlatıyor: Seçimlerin reddi üzerine, «Vietnamlı komünistler, 1955 - 58 arasında Güneyde sıkı bir çalışmaya girişerek yeraltı teşkilatları kurdular. O tarihten bu yana terör kampanyasını genişleterek her ay yüzlerce Güney Vietnamlı devlet memurunu kaçırdılar veya öldürdüler. 3 bin kişilik gerilla birliklerini 1962'ye kadar 20 binin üstüne çıkardılar». İşte komünist emperyalizminin müthiş örneği...

Kitapta komünist emperyalizmine başka bir örnek, «Kurbanlığa Hazırlananlar» başlığı altında sunulan Guatemala'dır. Guatemala, bilindiği gibi, ülkenin topraklarının büyük kısmına ve bütün ekonomisine hâkim bulunan ünlü Amerikan United - Fruit tekellin tam bir çiftliğidir. Halkın büyük kısmı aç ve topraksızdır. Amerikan uşağı diktatörler eliyle yönetilen ülkede serbest seçim yapılınca Albay Arbenz iktidara gelmiştir. Seçimle gelen başkanın ilk işi, tabiatıyla toprak reformuna - o da çok ilimli cinsten - girişmek olmuştur. Ama ilimli bir reform dahi, United - Fruit imparatorluğuna zarar vermektedir. CIA harekete geçti, komşu diktatörlüklerde paralı asker toplayarak Guatemala'ya yürüdü ve Arbenz'i devirerek, yerine United Fruit'nin uşağı bir diktatör getirdi. Köylülerin elinden toprakları geri alındı.

Guatemala olayı, Amerikan emperyalizminin en utanç verici örneklerinden biridir. Ama Odalar Birliği kitabı bunu komünist emperyalizmine örnek diye şu sözlerle sunmaktadır: «Bir milletin nasıl Sovyet pençesine düştüğünü en iyi gösteren örneklerden biri de Guatemala'dır. Guatemala'da 20 Kasım 1944'te yapılan ihtilâl halkın diktatö. bir idareye karşı siyasî hürriyet ve iktisadî gelişme arzularını ifade ediyordu. O zaman yeni siyasî partiler ve sendikalar kuruldu, toprak reformu plânları yapıldı. Fakat yerli hükümet daha istikrarı temin etmeden beynelmilel komünizm ajanları memleketi sızmaya başladılar. 1944 ve 45'te bu ajanlar -Salvadorlu Migual Marmol Chicas, Guatemalalı Ontonio Ovanda Sanches gibi Moskova'da yetiştirilmiş komünistler - Guatemala halkının hedeflerini kendi, yani Sovyet emelleri istikametine çekmeye başladılar. Daha evvel hür organizasyonların bulunmadığı bir memlekette bunların teşkilatçılık tecrübeleri çok tesirli oluyordu. Kısa zamanda bu bilgi ve tecrübeleri sayesinde yeni partilere ve sendikalara kabul edildiler, oralarda genç Guatemalalıları komünist ideolojisi ve taktikleri üzerinde yetiştirdiler. Demokratik rejimdekinden daha kısa zamanda gerçekleştirilecek büyük reformlar vaadederek pek çok Guatemalalıların ümidini ve bağlılığını kazandılar. Birkaç yıl içinde bütün sendikaları ele geçirmişlerdi. Komünist Partisine öncü olmak üzere ka-

dın ve gençlik teşkilatları da hesabına düzenlediği faşist münistlerin vaatlerine inanan zavallılar»dır. Bu zavallılara, yani halka dayanarak komünistler iktidara gelebilirler diye, uzak görüşlü CIA ve United - Fruit önleyici darbe düzenlemişler.

İşte Odalar Birliği kanunla alınan, bir anlama vergi niteliğindeki paraları, Amerikan emperyalizmini kızıla boyayıp, komünist emperyalizmi diye satmak için harcıyor. Korkarız ki, kamu oyunu aptal yerine koyan bu ölçüde acemice propaganda, tam bir aksi tesir yapsın...

Beşinci Kol Sağcılarını Muzaffer Karan

Halktan yana olanlarla, olmayanların keskin çizgilerle belirlenmeye başladığı kritik bir döneme girmiş bulunuyoruz.

Bir yanda türlü, çeşitli çıkarıcı, soyguncu, sömürücü ve tüm halk düşmanlarını sineinde toplamış, DP'den devşirme bir Amerikan gerici parti; öteki yanda, tıpkı 27 Mayıs öncesinde olduğu gibi, Atatürk gençliği, ilerici aydınlar ve Anayasa güçlerinden kurulu halkçı bir cephe yer almış bulunmaktadır.

Olğanüstü Kurultayda, CHP içindeki Beşinci Kol sağcılarını da temizlendikten sonra, Ortanın Solu hareketinin baş keçeği halkçı cephe, eskisine oranla daha derli toplu ve daha güçlü bir biçimde yerine oturmuş olacaktır.

Siyasi hayatımızın bir dönüm noktasını teşkil etmesi bakımından, 19. Kurultay, ayrıca büyük bir tarihi önem de taşıyacaktır. Dönüm noktasını saptayan siyasî karar, gerçekte 18. Büyük Kurultayda alınmıştır. Ne var ki, o günlerden bu günlere, Beşinci Kol Sağcılarının ardı arkası kesilmeyen ve AP yararına olmaktan öteye geçemiyen sabotaj hareketleri, kesin operasyonlu bir kurultay toplantısını gerekli kılmıştır.

Gerçek odur ki, kurulduğu günden bugüne dek, Halk Partisi ne çektii ise hep bu Beşinci Kol Sağcılarının çekmiştir.

Özellikle tek partili dönemin mürekkep yalamış adam kılığı günlerinde, Atatürk İnnönü ve bir avuç halktan yana devrimci kadronun arasına, aydın geçimen Beşinci Kol Sağcılarını kolayca sızma fırsatlarını bulabilmişlerdir.

Aklarla karaların, yani halktan yana olanlarla olmayanların aynı parti saflarında sarmak dolaş bulunmalarının hikâyesi böylece başlamıştır. Halktan yana çevreler devlet yönetiminde söz sahibi oldukları zamanlarda bile, dâima azınlıkta kalarak halktan yana olmayanların sinsi muhalefeti ve perde arkası oyunlarına hedef teşkil etmişlerdir.

Kuşaktan kuşağa, babadan oğula geçen bu bozgunculuk oyunu, tek partili dönemde de, çok partili dönemlerde de aynı rotayı izlemiştir.

Halktan yana altı oklu programına rağmen, CHP'nin, gerektiği gibi devletçi, halkçı ve devrimci bir parti olamayışının ve de bir türlü halka gidemeyişinin nedenlerini, yıllar boyu bu partinin içinde köşe kapmaca oyunu oynayan perde arkasındaki Beşinci Kol Sağcılarının baltalayıcı tutum ve davranışlarında aramak gerekir.

Gerçekten de, toprak reformunu isteyenlerle istemeyen-

ler; Köy Enstitülerini açanlarla, kapatımlar; petrol ve madenlerimizin devletleştirilmesini öngörenlerle bunu savsaklayanlar; Özet olarak: özel teşebbüslerle devletçiler; yani akllarla karalar; yani halktan yana olanlarla halkı sömürerler; yani solcularla sağcılar hep aynı CHP'nin içinde toplanmışlardır. Durum bugün de aynıdır.

Kurtuluş Savaşından bu yana, Orta Çağ kalıntısı feodalite düzeninin, CHP'nin devrimci programına uyarlı reformlarla değiştirilemeyişinin ve Türkiye Cumhuriyetine yakışır bir biçime sokulamayışının baş nedenleri, Beşinci Kol Sağcılarının yönettikleri sabotaj oyunlarının durmadan devam ettirilmiş olmasında toplanmaktadır.

Halk Partisi bir yandan, kendi içindeki bu perde arkası oyuncuları tarafından yavaş yavaş halktan uzaklaştırılırken, öteki yandan da, partiye gönül vermiş aydın çevreleri yitirmeye başlamıştır. Ondandan sonra da, seçim üstüne seçim kaybederek meydana, gerici partilere bırakmak zorunluğunda kalmıştır. Sömürme düzeni böylece sürüp gitmiştir. Çünkü, Beşinci Kol Sağcılarının çıkarları, her şeyden evvel bu düzenin devam ettirilmesine bağlıdır. Hangi parti iktidara gelirse gelsin, illâ da aynı bozuk düzen devam etmelidir.

Aydınlara kan kusturan, halkımızı yoksulluk bataklığına sürükleyen ve Amerikadan yüz bulamayınca Rusya'ya avuç açacak kadar cinsini, cibilliyetini inkâra sapan 1950 - 1960 döneminin bataklık ve soygun düzeni, hep bu nedenlerden doğmuştur.

Bir 27 Mayıs İhtilâli bile Beşinci Kol Sağcılarını uyaramamıştır. Kurucu Meclis Kulislerinde oynanan oyunlar, evveikilerin üzerine tuz biber ekmiştir. Beşinci Kol Sağcılarını gene numaralarına devam ederek bir takım koalisyon dallaveraları ve post kapma taktiklerine başlamışlardır. Meydanı boş bulan DP patentli Adalet Partisi böylece kolaylıkla iktidara sahip çıkma yeteneklerini elde etme fırsatlarını yaklamıştır.

Bir taraftan Amerikan C.I.A.'ları, öteki taraftan gerici partiler ve onlara bağlı çevreler ve de Beşinci Kol Sağcılarını Kurtuluş Savaşının CHP'sini yiye yiye gene de bitirememişlerdir. Ne var ki, gün geçtikçe çoğalan ihanet oyunları da artık belgelenmeye başlamıştır.

Demirel'in birden yükselişi ve İnnönü hükümetinin düşüşü, Türkiyenin kaderi üzerinde oynanmak istenen oyunları, bütün çıplaklığı ile gözler önüne sermiştir.

Ne garip tesadüftür ki, Beşinci Kol Sağcılarının perde arkası oyunları da bu sıralarda daha belirgin bir biçimde ortaya çıkmaya başlamıştır.

Yurdumuzun sür'atle sağ bataklığına çekilip götürülmek istendiğini anlayan İnnönü ve etrafındaki devrimci kadro, bu nu önlemek için, «Ortanın Solu» fikir hareketini yürütmeye kalkışınca, Beşinci Kol Sağcılarını bu sefer oyuncakları ellerinden alınmış çocuklar gibi büsbütün sapıtarak, «ya devlet başa. ya kuzgun leşe» anlayışı ile, kendi öz partilerine rastgele saldırmaya ve bir zamanlar kadro birliği yapmış oldukları en yakın arkadaşları, dan tutun da Ortanın Solunu destekleyen herkese ve özellikle ilerici basına ... pervasızca «Komünist» damgasını yapıştırmaya yeltenmişlerdir. Tıpkı Adalet Partisi gibi...

Şimdi kala kala ortada, sayın İnnönünün araya araya nice yılların ötesinde bulabildiği gerçek halk adamı doğrucu Ecevit ve ülkücü arkadaşları kalmıştır. Ortanın Solu hareketini, bütün çelmelemelere ve güçlüklerle rağmen, artık bu ekip yönetecek ve mutlaka başarıya ulaşacaktır.

İnnönü faktörü ne idi ise, gene de odur. Bunu değerlendirmiyen ve toplumumuzun ileri atılış özlemlerini fark edemiyen Beşinci Kol Sağcılarını niha. yet yaşa bastıklarını anlamaya başlamışlardır. Başlarına ne gelecekte, bu yüzden gelecektir. Çünkü, toplumlari yöneten sosyal kanunların etkilerini hesaba katamayanların âkibeti dâima çağ dışında kalmak olmuştur.

Beşinci Kol Sağcılarının soydan soya yıllar boyu çeşitli atlara oynadıkları bitmez, tükenmez bozgun oyununun artık son perdesi kapanmak üzere.

Yurdun dört köşesinden gelen inançlı sesler, halk yığınlarının yavaş yavaş Ortanın Solu hareketi etrafında halkalanmaya başladığını müjdelemektedir. Atatürk gençliği, ilerici aydınlar ve tüm Anayasa güçleri, daha ilk günlerdenberi kendilerini bu büyük halk hareketinin içinde bulmuşlardır.

Çünkü, Ortanın Solu hareketi, yıllar boyu kendi kaderine terk edilmiş halkımızın içine inme, halkla kaynaşma, halk olabileme ve halkla birlikte yurdumuzu yüceltme hareketidir.

19. Kurultaydaki temizlikten sonra, halktan yana olanlarla, olmayanların cepheleri daha da keskinleşerek amansız bir savaş başlayacaktır. Tarihin her döneminde görüldüğü gibi halk düşmanları yenilerek saf dışı kalacaklardır.

İşte bunun için, Ortanın Solu, köhnemiş sömürü düzenini değiştirerek, halkın egemen olacağı bir Anayasa düzeni kurabilmenin gerçek yoludur diyoruz. Bu hedefe ulaşabilmek için de, Beşinci Kol Sağcılarının ve tüm halk düşmanlarının temizlenmelerini gerekli görüyoruz.

Sivas Kongresi günlerinde Emperyalistler

Derleyen: Erol Ulubelen

(İngiliz Dış Politika Dökümanları, 1919-1939, Cilt: 1, S.95):

Türkler sadece Yunanlıların istilâsına uğradıklarını sanıyorlar ve onlarla savaşmaya hazırlanıyorlar. Fakat Yunanlılar, müttefik plânının bir parçasıdır, bunu anlayıp ona göre davranmaları gerektir. Clemenceau, Türklerin 300 bin kişilik orduları olduğunu ileri sürüyor. İngiliz askerî uzmanları ise, bu miktarın sadece 60 bin kişi olduğunu fikrinde.

(S.96): Yunanlılar önemli yerleri işgal ediyorlar. Yunanlılar işgal ettikleri yerlerin Yunan olduğunu, burada 230 bin Yunanlının yaşadığını, buna karşılık 95 bin Türk yaşadığını söylüyorlar. «Anadoluda yaşayan Yunanlılar en iyi Yunanlılardır. Bunları Türklerin eline bırakamayız» diyorlar. Öteki devletler, «Türkleri artık rahatsız etmeyelim. Onlara harbin bittiği izlenimini verelim. Yunanlılar, oldukları yerde dursunlar» fikrinde.

(Cilt: II, S. 229): Aydında 1500 Türk katledilmiş. Venizelos, «Aydını geri almalydım, zira orayı Türkler tutarsa, İzmirde durumum fena olurdu» diyor.

(S. 262): Amiral Bristol (Amerika), Türk ve Yunanlılar arasındaki çatışmadan Türkleri sorumlu görüyor. «Silâha sarılmasalardı, ne yapalım yani» diyor.

(S. 296): İstanbuldaki müttefik kumandanları, İzmir olayları İstanbulda duyulmasın diye basına sansür koyuyorlar.

İSTANBUL, VATIKAN GİBİ OLSUN

(S. 727): Başbakanlar Londra ve Paris'te toplanıp Türkiye'nin bölünmesini konuşuyorlar. İngilizler İstanbulu Türklerle bırakmak istemiyor.

Venizelos, Sultana Yıldız köşkü verilsin, Vatikan gibi İslâmın dini merkezi olsun, diyor.

(Cilt: IV, S. 301, 26 Haziran 1919, Lloyd George'dan muhtıra):

Türklerin manda yapılmasını istemem, nasıl olsa bizden ileride ekonomik yardım isteyeceklerdir.

(S. 388, 31 Ağustos 1919, Emir Faysal'ın mektubu):

Bütün müslümanların gözleri İngiltereye dikilmiştir. Türk müslüman imparatorluğunun yıkılmasında asıl kuvvet olan Araplar, Şimdi mükâfatlarının ne olacağını bilmek istiyorlar. Babam İngilizlerin vadelerine inanarak Türklerle karşı savaşmış.

(S. 410, 23 Eylül 1919, Albay Meinertsmagen'den Lord Curzon'a):

Mustafa Kemal, Arapları ve Kürtleri birleştirerek, yabancıları yurdundan atmaya çalışıyor.

(S. 501, 30 Ekim 1919):

Ellerinde Türk Hükümetinin müsaadesi olan ve kendilerine Amerikalı arkeolojî uzmanı adını takan bir grup insan, burada Standard-Oil hesabına petrol alıyor.

MİLLİYETÇİ HAYDUTLAR!

(S. 633, 10 Şubat 1920, Amiral Sir F. de Robeck'ten Lord Curzon'a):

Maraş hâlen yanmaktadır. Antep, Fransızlara karşı ayaklandı. Milliyetçi haydutlar, muhitemelen Araplarla da işbirliği yapacaklardır.

(S. 643, 25 Haziran 1919, Amerikan Cumhurbaşkanı Wilson'un evinde yapılan toplantı): Lloyd George, Başkan Wilson'a Türklerin İstanbulda kalıp kalmayacaklarını sordu. Wilson şayet benim fikrim isteniyorsa, Türkler Avrupada çok uzun zaman kaldılar, oradan tamamen temizlenmelidirler, dedi.

(S. 654, 28 Haziran 1919, Amiral Webb'den Sir R. Graham'a):

Mustafa Kemal, Samsuna gittiğinden beri, milliyetçi hareketlere girişmiş bulunuyor. Sadrazam onu geri çağıracağına söz verdi. Öteki tehlikeli kişilerden biri de Bandırma Bölge Komutanı Rauf Beydir. (5.663,25 Haziran 1919, Samsun)

Amerikan bahriyesinden Amiral Bristol, Standard-Oil'den Mr. Thomas ve Newyork Millî Bankasından Mr. Hutchins'in buraya geldiklerini bildiririm. Yerli Rumlardan birini, yüzde 3 komisyonla, petrol işinin başına geçirdiler. Ayrıca bütün depolarını ve bütün mahsulünü incelediler.

(S. 733, 17 Ağustos 1919, Amiral Webb'den Sir E. Crowe'a):

Yunanlıların İzmirde işgalinden beri, Türkiye'deki iç durum gittikçe rahatsız hale gelmektedir. Burası, Türkiye'den başka bir yer olsaydı, müthiş bir ayaklanmanın eşiğindedir, dedim. Ama bu garip memlekette herşey aksi yönde gelişiyor.

Yunanlılar, bütün bölgeyi bir harabe hâline getirdiler. İzmirde biz işgal etseydik, durum böyle olmazdı. Amerikalılar, Türkiye için ne yapmak istediklerini bir an önce kararlaştırsalar da, durum, bir sonuca varsa.

(S. 734, 18 Ağustos 1919, Mr. Balfour'dan Lord Curzon'a):

Mr. Polk ile yaptığım konuş-

madan öğrendiğime göre, Amerikan Senatosu, bütün Türkiye'nin mandasını kabul edecek.

AMERİKAN MİSYONERLERİ

(S. 735, 19 Ağustos 1919, Amiral Webb'den Lord Curzon'a):

Amerika, Trabzon ve Erzurum'u içine alan bir Ermenistanı himaye edecek. Geri kalan dört vilâyeti de bir Kürt devleti olarak İngilizlerin himayesine bırakıyor. Ben, Amerikan misyonerlerinin tehlikeli hareketlerinden korkuyorum. Din etkisinde kalıp, halkın büyük çoğunluğunu teşkil eden müslümanlara karşı kötü davranacaklardır.

(S.756, Akhisar kontrol memuru tarafından bildirilmiştir):

İç durum : Yol boyunca konuştuğum insanlar düşmanlıklarının Yunanlılara karşı olduğunu barış konferansı ilân edilene kadar başka kimseyle alışverişleri bulunmadığını ısrarla söylediler. Hatta Yunanlıların, memleketi işgal ettikleri zaman bile hiç bir tepki göstermediklerini, fakat Yunanlılar köyleri yakıp kadın ve çocukları öldürünce, kadınlara tecavüz edince, harekete geçtiklerini belirttiler. Yunanlılara olan nefretleri, o kadar büyük ki, onları kontrole imkân yok. İşgal kuvvetleri arasında en çok, İngiliz ve Amerikan olanları tercih ediyorlar.

(S. 761,17 Ağustos 1919, Amiral Sir F. de Robeck'ten Lord Curzon'a) :

Sadrazam, milliyetçilere karşı asker göndermeyi teklif etti. Fakat bu akıllıca bir hareket olmaz, en azından bir hiç harbi başlatır. Ve daha fenası, bu gruplar Mustafa Kemal ile birleşebilirler. Bu konuda saray ve müttefikler, zayıf durmaktadır. Biz, Mustafa Kemal'e aracı göndermeyi düşünüyoruz.

TÜRKİYEDEKİ İNGİLİZ ÇIKARLARI

(S. 772,21 Eylül 1919, Amiral Sir F. de Robeck'den Lord Curzon'a) :

Aydın vilâyetinde İngiliz te-

balı kimselerin menfaatlerini ve tesislerini bildiriyorum :

1 — Demiryolları: Aydın Osmanlı Kumpanyası

2 — Gaz : Osmanlı Gaz Şirketi (İzmir ve sayfiyeleri için)

3 — Madenler : Çakmaktaşı Şirketi (Abbot's Emery Mines Ltd.)

4 — Madenler : Edward Hadkinson (Karataş ve Göstepede)

5 — Altın : P. G. Barff and Co.

6 — Krom : Peterson and Co.

7 — Gümüş : Edward Hadkinson (Ören Aydın Sancağı), (Mescitli Köy Ödemiş)

8 — Muhtelif : Mrs. Wilson

9 — Kömür, demir: (Torbalı civarında üç kömür madeni, Ayazma'da demir madeni)

10 — Cıva : J. W. Whittall

11 — Kireçtaşı : Edward Hadkinson

12 — Mermer : Alfred Charnaud

13 — Mermer : C. H. Wilkin

14 — Kalamın : C. Whittall and Co.

15 — Krom : Peterson and Co.

Tesisler :

1 — Valonia ekstresi fabrikası : C. Whittall and Co.

2 — Demir işleri : D. Essignis

3 — Dökümhane : Rankin and Demas

4 — Dökümhane : Risce Brothers

5 — Dökümhane Albert Sanson

6 — Yağ presi : Albert Smith (Bergama)

7 — Yağ presi : R. Hatkinson (Aydın)

8 — Un değirmeni : Whiteman (Menemen)

9 — Halıçılık : Şark Halı İmalathanesi

10 — Boya işleri : Peterson and Co.

Aydın'da dışındaki İngiliz menfaatlerini bildiriyorum :

1 — Osmanlı Bankası

2 — Türkiye Millî Bankası

3 — Mersin-Adana demiryolu (bazı hisseleri)

4 — Boraks Şirketi (Bursa, Karahisar, Sultan Sancak)

5 — (Keşan Kömür madenleri)

6 — Krom madeni (Bursa civarında - Peterson and Co.)

7 — Altın madeni (Alexander Hill)

8 — Trabzon civarında bakır madeni (Dört ayrı şirket)

9 — Mermer Ocakları

10 — İstanbuldaki soğukhava şirketi

11 — İstanbuldaki telefon şirketi

12 — İstanbuldaki doklar

13 — İstanbuldaki pamuklu fabrikaları.

(S. 782,29 Eylül 1919, Lord Curzon'dan Sir E. Corwe'a) :

Standard-Oil, Türk Hükümeti-

Aydın vilâyetinde İngiliz te-

balı kimselerin menfaatlerini ve tesislerini bildiriyorum :

1 — Demiryolları: Aydın Osmanlı Kumpanyası

2 — Gaz : Osmanlı Gaz Şirketi (İzmir ve sayfiyeleri için)

3 — Madenler : Çakmaktaşı Şirketi (Abbot's Emery Mines Ltd.)

4 — Madenler : Edward Hadkinson (Karataş ve Göstepede)

5 — Altın : P. G. Barff and Co.

6 — Krom : Peterson and Co.

7 — Gümüş : Edward Hadkinson (Ören Aydın Sancağı), (Mescitli Köy Ödemiş)

8 — Muhtelif : Mrs. Wilson

9 — Kömür, demir: (Torbalı civarında üç kömür madeni, Ayazma'da demir madeni)

10 — Cıva : J. W. Whittall

11 — Kireçtaşı : Edward Hadkinson

12 — Mermer : Alfred Charnaud

13 — Mermer : C. H. Wilkin

14 — Kalamın : C. Whittall and Co.

15 — Krom : Peterson and Co.

Tesisler :

1 — Valonia ekstresi fabrikası : C. Whittall and Co.

2 — Demir işleri : D. Essignis

3 — Dökümhane : Rankin and Demas

4 — Dökümhane : Risce Brothers

5 — Dökümhane Albert Sanson

6 — Yağ presi : Albert Smith (Bergama)

7 — Yağ presi : R. Hatkinson (Aydın)

8 — Un değirmeni : Whiteman (Menemen)

9 — Halıçılık : Şark Halı İmalathanesi

10 — Boya işleri : Peterson and Co.

Aydın'da dışındaki İngiliz menfaatlerini bildiriyorum :

1 — Osmanlı Bankası

2 — Türkiye Millî Bankası

3 — Mersin-Adana demiryolu (bazı hisseleri)

4 — Boraks Şirketi (Bursa, Karahisar, Sultan Sancak)

5 — (Keşan Kömür madenleri)

6 — Krom madeni (Bursa civarında - Peterson and Co.)

7 — Altın madeni (Alexander Hill)

8 — Trabzon civarında bakır madeni (Dört ayrı şirket)

9 — Mermer Ocakları

10 — İstanbuldaki soğukhava şirketi

11 — İstanbuldaki telefon şirketi

12 — İstanbuldaki doklar

13 — İstanbuldaki pamuklu fabrikaları.

(S. 782,29 Eylül 1919, Lord Curzon'dan Sir E. Corwe'a) :

Standard-Oil, Türk Hükümeti-

Aydın vilâyetinde İngiliz te-

balı kimselerin menfaatlerini ve tesislerini bildiriyorum :

1 — Demiryolları: Aydın Osmanlı Kumpanyası

2 — Gaz : Osmanlı Gaz Şirketi (İzmir ve sayfiyeleri için)

3 — Madenler : Çakmaktaşı Şirketi (Abbot's Emery Mines Ltd.)

4 — Madenler : Edward Hadkinson (Karataş ve Göstepede)

5 — Altın : P. G. Barff and Co.

6 — Krom : Peterson and Co.

7 — Gümüş : Edward Hadkinson (Ören Aydın Sancağı), (Mescitli Köy Ödemiş)

8 — Muhtelif : Mrs. Wilson

9 — Kömür, demir: (Torbalı civarında üç kömür madeni, Ayazma'da demir madeni)

10 — Cıva : J. W. Whittall

11 — Kireçtaşı : Edward Hadkinson

12 — Mermer : Alfred Charnaud

13 — Mermer : C. H. Wilkin

14 — Kalamın : C. Whittall and Co.

15 — Krom : Peterson and Co.

Tesisler :

1 — Valonia ekstresi fabrikası : C. Whittall and Co.

2 — Demir işleri : D. Essignis

3 — Dökümhane : Rankin and Demas

4 — Dökümhane : Risce Brothers

5 — Dökümhane Albert Sanson

6 — Yağ presi : Albert Smith (Bergama)

7 — Yağ presi : R. Hatkinson (Aydın)

8 — Un değirmeni : Whiteman (Menemen)

9 — Halıçılık : Şark Halı İmalathanesi

10 — Boya işleri : Peterson and Co.

Aydın'da dışındaki İngiliz menfaatlerini bildiriyorum :

1 — Osmanlı Bankası

2 — Türkiye Millî Bankası

3 — Mersin-Adana demiryolu (bazı hisseleri)

4 — Boraks Şirketi (Bursa, Karahisar, Sultan Sancak)

5 — (Keşan Kömür madenleri)

6 — Krom madeni (Bursa civarında - Peterson and Co.)

7 — Altın madeni (Alexander Hill)

8 — Trabzon civarında bakır madeni (Dört ayrı şirket)

9 — Mermer Ocakları

10 — İstanbuldaki soğukhava şirketi

11 — İstanbuldaki telefon şirketi

12 — İstanbuldaki doklar

13 — İstanbuldaki pamuklu fabrikaları.

(S. 782,29 Eylül 1919, Lord Curzon'dan Sir E. Corwe'a) :

Standard-Oil, Türk Hükümeti-

Aydın vilâyetinde İngiliz te-

Gelecek Yazı:

EMPERYALİZMİN
İMPARATORLUĞU
PAYLAŞMA
PAZARLIKLARI

Rauf Orbay, Atatürk, A. Fuat Cebesoy Sivas Kongresi günlerinde.

Oben Güney

Çocukların oyunu bozuldu

M. Hasırşapka

Tiyatro Sanatçısı Oben Güney'in Türk Eğitim Derneği An kara Koleji öğrencileri için yazdığı «Kırmızı Hasır Şapka» adlı oyun, provaları bittikten, ilânları yapıldıktan, davetiyeleri dağıtılıp, tam oynanacağı gece, Milli Eğitim Bakanının emriyle, paldır küldür sahneden kaldırıldı!

Olay, gazetelerde minnacık bir köşede gösterildi. Amma, etkisini de yaptı. İlgililer, hukuk ettiler. «Burası bir okuldur, burada okulun seviyesinde oyunlar oynanmalıdır», yahut da, «oyunları öğretmen veya öğrenciler yazmalıdır» dediler. Amma, doğrusu hiç biri öyle inandırıcı sözler söylemediler. «Kaldırdık işte, var mı bir diyeceğiniz?» de meye getirdiler. Diyeceğimiz çok tabii.

Oben Güney, geçen yıl da Kolej öğrencileri ile Arthur Miller'in «Savaş Dönüşü» oyununu sahneye koymuştu. Çocuklar, bu oyunu başarı ile oynadılar. «Kırmızı Hasır Şapka»yı da özene-

rek hazırlamışlardı. Son gün, son dakikada kaldırılması oyunun, çocukların başından şapkalarının kapılıp kaçılması gibi sert ve ters tepki yaptı üzerlerinde. Onları daha bir kamçılamıştı olay. Üzgündüler.

«Kırmızı Hasır Şapka»da, Bakan, yeni Bakan İlhami Ertem'in iki adamı sakınca bulmuşlardı. Savcılar hareketi geçirmeye zorlamaktı bir bakıma. Savcılar da armut toplamıyorlar tabii. Onların görevleri de, araştırmak değil mi?

«Kırmızı Hasır Şapka» bir çocuk oyunudur. İyi yazılmış, beğenilecek bir oyundur. Elbette, bundan büyükler de kendilerine gereken hisseyi çıkaracaklardır. İşte, yeni Bakanı da, Genel Müdürü de işle alanları da düşündüren burası olmuştur işin gerçekte.

Oyunun konusu, kırmızı hasır şapkası olan bir kızın mutluluğu bulduğuna inanması ve bu kırmızı hasır şapkayı boyacılarla, yoksullara giydirmek ve on-

ların da mutlu olup olup olmadıklarını öğrenmek istemesidir. Oyun yer yer manzum bölümlerle doludur. Ve politikacıları adamakıllı yermektedir. İşte oyundan bazı parçalar:

KIZ:

«Eski püskü diktatör
Düşer attan her gece
Gece yasağı konur
Kimse gülmessin diye
Ben atları severim
Gülmek yaşamam demek
Eski püskü diktatör
At senin nene gerek.»

Attan düşer diktatör
Yere kızar antika
Zam'dan alır hırsını
İlahi politika.

★

KIZ:

Üç kurşuk sayın bay
Gözlüğünü çıkarttı
Kutsal parlamentodan
Halkına şöyle baktı
Dedi: Üzgün müsünüz?
İşte aş, işte ekmek
Özgürlük falan filan
Onu düşünmek gerek.

★

KIZ:

Hoplayınca düşer baştan
Siyah silindir şapka
Bu yüzden çıkırıldım
Diplomatlar hayatta.
Öyle ki ceketinin
Kapalı düğmeleri
Eğildikçe rahatlar
Diplomat hazretleri!

★

I. BOYACI:

Ceketimiz var mı ki,
Önü ilikli olsun
İple dikili gömlek
Zavallı nasıl kopsun?
Şurda sarı, mavî, mor
Kırmızı, eflatun şurda
Kataloğa lüzum yok
Her renk pantolonlarda.

★

Oben Güney'in eserinden yalnız birkaç mısra aldım buraya, politikacıları yeren ve yoksulların durumunu anlatan. Eserin tümü, çocuklara, insanlara özgürlük aşkını, haksızlıklara, mutsuzluklara direnme gereğini anlatır. Müzikle, bale ile, şiirle sevdiren sanatçı insanlara yaşamayı...

Yazarın hakkı vardır:
«Oyun bitse de burda, dışarda sürecektir.»

Amma, oyun oynatılmamıştır. Perdeler açılacağı gece, herkesin dolup boşalacağı, çocuklarına güveneceği, alkışlayacağı bir çocuk oyunu paldır küldür sahneden kaldırılmıştır! Bunun tutacak, savunacak, özür gösterecek yanı yoktur. Ve, her gördüğünde «komünizm propaganda-sı» aramak artık, yetişmekte olan çocuklara, gençlere gülünç gelmektedir. Üç ay, geceli, gündüzlü, durmadan, dinlenmeden yaptıkları evcik, bir gecenin içinde yıkılıvermiştir. Bunu öğrenip de ağlaşan çocuklar, gözleri kurduktan sonra daha çok anlamışlardır gerçeği. Kendilerinin den birşeylerin gizlendiğini, uyuşturucu, nemegereççi eğitim düzeninin kendilerine öğrenmeyi haram eden bir hesapla işne-diğini daha iyi görmüşlerdir.

Ağabeyleri, yazarlar şairler mahkeme mahkeme süründürürken, onların da oyunları bozulmuştur. Dünyaları, rüyaları dağıtılmak istenmiştir.

Çocukların öfkesi büyük olur ha.. Ölesiye çıkmaz içlerinden acıları. Sıkılmış yumruklarını çözemeyişiniz kolay kolay. Okullarda yasaklanan piyesler, toplanan kitaplar, içeri tükülen yazarlar, içinde yaşadığımız özgürlükten yoksun düzenin kokuşmuş belirtileridir. En ufak eleştiriye dayanamıyan, gizli kapaklı işlerin çevrildiği ortamın açığa çıkarılmasından hoşlanmıyan bir düzenin temelleri sallanıyor demektir.

Çocuklar, silin göz yaşlarınızı! Koltuğuna oturur oturmaz, ilk işi sizin oyununuzu bozmak olan yeni Milli Eğitim Bakanına ve öbür ilgililere ibretle bakın! Büyüyünce, onların oyunlarını siz bozacaksınız unutmayın...

KÖY ENSTİTÜLERİ'NE ŞİİR

Benden önce buralarda
Boz yılanlar gezinirdi
Bir çeşit yel
Bir çeşit mavi çiçek dikenini
Ve sürüler geçer giderdi kederler içinde
Sonbahar gelince
Yağmur dikenlerde eğlenirdi bir süre
Yılan derilerinde
Ve böcek ölümlerinde eğlenirdi
Boydan boya esnerdi buralarda bütün gece
Ta sabahlar olurdu, gecikirdi
Yağmur varamazdı daha yerine.

Aynen bu yağmur gibi işte
Yılanları ite ite
Böcekleri ite ite
Dikenleri ite ite
Beni birileri getirdi dikti buraya
Bir kavgaya tutuştum doğa ile
Yendim, işte kanıtı
Bir alan oldum, yürek alanı
Türkülerle aktı halkım, nakışlarla aktı
Bir alan oldum, us alanı
Ver ettim karanlığın üstüne
Ak ışık oldum, bayram oldum, çiçek oldum
Tam yirmi bir tane yüzyıl bahçesinde.

Yirmi bir bahçeden on dokuz bir
Yürüdüm geçtim halkımın önüne
Öyle çiçekler açtım ki
Fakir, Makal, Apaydın, Başaran
İssiz kırlarımın has çiçekleri
Şimdi boylu boyunca bir Paris vitrininde
Bir Londra sokağında, sisli
Kokarlar Türkiye, Türkiye.

Sonra onlar geldiler işte, ben uzaklara bakıyordum
Öze bakıyordum, derine bakıyordum
Akşamsızlığa bakıyordum, altın bir üzenin üstünde
Aşkın gözleriyle, bağımsızlığın, bilim
Mustafa Kemal gözleriyle otuz sekiz bin
Hasanoğlu'da bir ders sonu
Kepli'de bir ders sonu
Çiçeklerin sarısına
Bir imbata koşuyordum Kızılçullu'da
Ve Erni'ste dağlara kar düşüyordu
Pulur'da bir kahvaltı sonu
İvriz'de, Düzce'de, Gökçöy'de gün üç ayak
İşte onlar geldi, hain, alçak
Tuttular boynumdan
Tuttular ağızdan
Tuttular saçından
Durun diyemedim
Durun diyemedi sular.

Mehmet KARABULUT

BİR ADET

OPON

SİZİ
HUZURA KAVUŞTURUR

Boş yere istrap çekmeyiniz
OPON,
baş, diş, adale, lumbago,
romatizma ve sinir
ağrılarını teskin eder.
OPON,
günde 6 tablete kadar
alınabilir

REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

**BASIN
İLAN KURUMU**

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR

Genel Müdürük :
Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telegraf adresi : BASINKURUMU

İNSANLARIMIZ OZANLARIN GÖZBEBEKLERİNDE DURDU

Ömer Faruk Toprak

Bir gece oturup, ünlü Fransız ozanlarının, İkinci Dünya Savaşı'nın son yıllarında ya da savaş bittikten hemen sonra yayımlanmış şiirlerini okuyorduk dostlarımızla, Paul Eluard, Aragon, Jules Superville, Max Jacob, Robert Desnos'un şiirleri üzerinden yaptıkları dökülmüş bir sonbahar rüzgarı içinde yürür gibiydik. Çağlarını yaşamışlardı. Şiirlerini yeni baştan kurmuşlardı. Savaştan önceki Jules Superville'lerin dizelerini getirin, okuyun bir bir diyordu, dostlarımız birincisi:

«Yumuşak bir Paris atmosferinden gelir ağır ağır. Savaş da patlasa, uzak duracak dersiniz. Ama değil öyle, Usul usul savaş direnişinin Maquis'leri arasında yürümeğe başlar. Ve girer iyice dayatma hareketinin içine. O dönemin içindeki ozan kişiliğini incellerseniz, o günlerden geçip gelen şiirlerini okursanız, bir direnişin duyarlılığını yüreklendirdiğini anlarsınız.»

Bu görüşten gelerek, Tanzimattan günümüze, ozanlarımızın tutumlarını düşündük biraz. Ülkesinde olup bitenlerle ilgi bağı kurma gereksinimini duymayan Yahya Kemal'i okurları, çökmüş, geri bir düzene, güzel deyişlerle çekmeye çalıştığı için, ilginç görmüyorum artık. Çünkü, Cumhuriyet çağında, bir Osmanlı özlemi, bir saray beğenisi kurmağa çalışıyor. Sanki bir devrim geçirmemişiz, gene bilmedana dönecekmişiz sanısını vermek ister bizlere. Bir devrim kenti olan Ankara'nın nesini seversiniz diye bir soru olsanız ortaya, bir esprinin gerisine çekilerek, bir taşlama yapar sizlere: «Ankaradan İstanbul'a dönüş güzeldir» der. Hele Anadolu'yu, fakir halkımızın göz bebeklerini sorsanız bana, gülerken bakar, Üsküdar'ın camlarına vuran akşam güneşini koyar şiirine. Halkını böylesine sevmiyen bir ozan zor bulursunuz, araştırmanız. Aslında Türk dilini sevdiği görüşü de tutarsız görünüyor bana. Oysa ozanlar, yazdıkları dilin kalınlaşmasında, en önde ışık tutan birer dize ustası olmalı değil mi? Yahya Kemal, dil devriminin uzağında kalmayı yeğ görmüştür. Çağdaşları tanıştır.

O gece şiir üzerine konuşurken, dostlarımdan ikincisi şöyle bir savda bulundu:

«Faruk Nafiz'in aruzla yazılmış şiirlerini incelemiştim bir zamanlar. Hiç abartmadan söyleyeyim. Yahya Kemal kadar, hatta ondan daha usta bir aruz örgüsü vardı onda. Hiç kuşku göstermeden o şiirlere imza atabilirdi Yahya Kemal. Dahası var, aruz ustası olarak ün yapmış olan «Açık Deniz» ozanında bazı aruz yanlışları olduğunu söylersem bana inanır mısınız? Galiba bu ün yapma işinde Yahya Kemal'in büyük bir mutluluğu var.»

Yenilikçi Türk şiirinde kişilerin bütün inşisini çıkışını izliyen üçüncü dostum söze karıştı:

«Yeni şiirimizde de böyle mutlu ya da mutsuzlar var. Sık sık öne çıkarılan öyle ozanlar görüyorum ki, isim yapma politikasını ya da tekniğini bilmiyen bazı şiir ustaları mutsuzluktan kurtulamıyorlar, öbürkiler ise kolay kazanılmış bir ünün rahatlığı içindeler. 1941 de yeni bir sanat kuşağı doğmağa başladığı sırada bir tek sayı yayınlanan ama bana göre ya da birçok kişilere göre önemli bir dergi olan - Küllük, o sayısında hikâyeci Sait Faik ile Sabahattin Kudret'i okurlarına tanıtmaya çabası içinde idi. Sait Faik, hikâye türünde aşama sayılacak bir çizgiye varmış ya da varacak bir sanat eri izlenimini gösteriyordu. Oysa Sabahattin — belleğim beni yanıltmıyorsa — beş on şiir yayınlamış bir istidat idi o sırada. Sekiz-on kişi onun şiiri üzerine düşüncelerini yazdı. Birden imza oluverdi. Aradan yıllar geçti. Şiir kitapları, oyunlar, hikâyeler yazdı. Şöyle yan tutmadan bir kaniya varmak gerekirse, orta çizgiyi aşmadığı rahatça söylenebilir. Daha doğrusu bana göre öyle. Ama ün konusunda mutlu bir yanı vardır onun.»

Dostlarımız bu düzeyde konuşmayı sürdürürken, ben yıllardır yazmaktan bıkmadığım, Yirminci yüzyıl ozanının, yaşadığı çağ ile, ülkesinin içinde bulunduğu koşullarla ilişkisini düşünüyordum. Anadolu insanı neler düşünüyor, dünyaya bakmasını, ülkesinin sorunlarını biliyor muydu? Geride, yüzyılların içinde fakirlikleriyle başbaşa bırakılmış bir halk geçiyordu gözlerimin önünden. Daha öncelerini incelememişim, ama Osmanlı döneminde altıyüz yıl, gülmesini unutmamış, İstanbul'un dışında ilkel koşullara bırakılmış halkın geçiyor tarih yaptıkları arasından. Kendi kaderinin ağır uykusundan arasına uyansa da, tekrar afyon sokulan bir ulusun yozlaştırılışı da uzun uzun incelenmeğe değer.

Şimdilerde, gittikçe yoğunlaşan bir bunalmın ağır havası içinden geçiyoruz. Ozanlar bu bunalmı kelimelerle getiriyorlar mı? Yoksa çağlarından uzakta, ülkelerinin manzalarını seyretmekle görevlerini yaptıklarını mı sanıyorlar? Ülkemizin insanları sert bir çarkın dişlileri arasına girmişler. Aydınlarımız pır aşkına, amansız bir savaş veriyorlar. Biliyorsunuz, siyasal savaş vermek, ekonomik eleştiriler yapmak, birer görevdir aydınlar için. Bütün bunlar olurken, ozan ne yapıyor? Kadehini karşısına alıp ne düşünüyor? Ülkemizdeki toplumsal sorunları şiirlerine, dizelerine yerleştiriyor mu? Daha doğrusu böyle bir kuşunun bilincine varmış mı? Bu kuşkuya varamamışsa, bir yerde ozan işlevini yitirmiş gibi geliyor bana. Toplumsal sorunlarda, ekonomik çıkmazların karşısında somut olmak, bu bilinci yaşamak, bu bilincin içinden geçerek soyut ya da biçimci bir şiirin sayfaları arasına girmek, bu dönemde bazı ozanlarımızın yurdu önünde, tutarsız bir çizgiye girdiğini göstermiyor mu? Günümüzde gerçekten çözüm bekleyen, açıklık isteyen bir sorun olarak, karşımızda duruyor. Bilmem siz ne dersiniz?

Attilâ İlhan'ın defteri

YAZARINI BULAN OKUYUCU

9 Nisan Pazar

Ankara vapuru, Marsilya seferini yapmak üzere, Galata rıhtımından ayrılırken, arkasından mendil sallanmayan iki yolcu varsa, birisi bendim, birisi o: esmer yüzünde açık mavi gözleri unutulmuş iki gök damlası gibiydi. Üstünde nayatını büyük kumarlara bağlamış irsanların dalgın ürkekliği, kıç güvertesinden gittikçe uzaklaşan İstanbul'a bakıyordu. Marmara'ya açılır açılmaz, kamarotlar martılar gibi beyaz beyaz başımıza üşüşüp, hepimizi üst güverteden kovaladılar. O ara yanına sokulup konuşma kapısı açmak için:

«— Fransa'ya mı?» dedim.

Dalgın baktı: «— Fransa'ya!» dedi.

«— Tahsil filân mı?» dedim.

«— Yek» dedi «iş arayacağım. Olmazsa İsveç.»

«— Yaa...» dedim «Nerelisin, sen?»

«— İzmir'liyim» dedi, «Bir okulda kâtiplik ediyordum, biraz para biriktirdim, gidip şöyle bir dünyayı göreyim dedim. Evden İstanbul'a geldim biliyorlar. Paris'ten yazacağım onlara.»

Bu kadarı bile onunla ilgilenmeme yeterdi. İki yıl önce, aynı Ankara vapuruna güvertesinde ben, Mirç ve Cengiz aynı durumda değil miydik? Ateş saçan yüreklerimizi iç ceplerimize koymuş, «dünyayı görmeğe» gitmemiş miydik? Üstelik bu yalnız bir cocuktuk, tek kelime de Fransızca bilmiyordu. Sonra o bana sormaya başladı: Kimim, neyin nesiyim, ne yaparım vs. Yazarım demek, hele o zamanları, doğrusu cesaret edemediğim bir şeydi. Yine de:

«— Şurda burda yazılarım da çıkar» dedim.

«— Nerelerde?» diye üsteledi.

«— Boş ver,» dedim «gazete yazarı değilim ben, tanımazsın.»

Güldü: «— Sen söyle yine, nerde yazarsın?» dedi.

Söyledim. Gözleri ansızın şaşılacak bir derin deniz yoğunluğu kazanmıştı. Adımı sordu. Öğrenince, ellerini iki yanına açarak, bana:

«— Sen.» dedi «.. benim aradığım adamsın, yahu! Gökte ararken yerde bulduk. Daha dün Varlık dergisine uğramış adresini sormuştum. Nerde olduğu belli olmaz dediler. Şu işe bak! Vapurda karşıma çıkıyorsun. Senin Abbas Yolcu yazılarım var ya, işte ben onları okuyarak bu yolculuğa karar verdim.»

Henüz delikanlıydım. Gerek dünya ve insanlar, gerekse yazarlık sanatı üstünde düşünmekten çok düş kuruyordum, herşeyi olduğu gibi değil olması gerektiği gibi tasarlıyordum. Yaşadığım an bir

filmde geçse inandırıcı oluyabilirdi. Gerçekte oysa, Marmara'yı birden basıveren Ağustos akşamı, üstümüze salkım salkım efiller yıldızlar kadar yadsınmaz bir gerçekti. O gece, herkes yatıp güverteden el avak çekildikten sonra, kıvılcımlı kararlığın ortasında durdum ve hava imda ilk defa olarak yazarın sorumluluğunu düşündüm. Soyut lâfların dışında, bu sorumluluğa elle tutulabilir bir şekilde görüyordum. Sorumludum ben Nevzat'a karşı. Bu sorumu açık yüreklilik ve mertlikle yüklenmem lâzımdı. Etkesine. O da okuyucu olarak, gerektiği yerde, bana omuz vermeliydi.

1951 güzünde Nevzat'la birlikte adamakıllı cetin ve ağır bir o kadar da şanlı bir Paris yaşadık (Zenciler Birbirine Benzenmez'de bir Nevzat var ya, bu iste o Nevzat'tır.)

ŞİİRLE BAŞLAMAK

11 Nisan Salı

«.. Burası Güney. Mersin'in on kilometre ötesinde bir köy. Ben yıllardır seyretmeye doyamadım bu doğayı. Ve neler anlatır bir banı değil nerkese o. Ve güzeldir.»

Gülfidan Tece'nin meramı başka: Ozanlar sormasına oturmak!.. Geleceğin bilinmezliklerle dolu korkutucu ve şaşırıcı evrenine şiir kapısından giriyor. Mektubuna şiirlerini eklemiş. Beyaz üstünde terek ve mavi, onları okurken, yirmi beş yıl önce benim de böyle temize çekip ne umutlarla ozanlara ya da dergilere gönderdiğim ilk şiirleri görür gibi duyuyorum. Sanki bir samanyolu ortasında yaşamaktaydım. Yazacakları iki satır, verecekleri olumlu bir değer yargısı benim için dünyanın başı ve sonu demektir. Nedense bazı günler dağları devirecek kadar güçlü, bazı günlerse miskin bir karınca kadar güçsüz hissedirdim kendimi. Gülfidan Tece de besbelli öyle. Baksanıza ne diyor:

«... şiirlerimi yırtıp yırtıp yakmak istiyordum içimi. Belki benim kazandığım umutsuzluk güçsüzlüğümünden. Şiiri anlatan yazılarım tümünü okusam yine de doyamıyorum. Güçlenemiyorum. Şiir nedir büyüyüp gösterimde. Ürküyorum o büyümesinden.»

Ben de derim ki, yaşantısına şiirle başlayanlardan korkma. Eğer kafaları da yürekleri kadar gelişirse, en «baba» adamlar onların arasından çıkar. Böyledir bu, iki kere iki dört kadar böyledir. Sonradan şiir yazmasalar bile şiir yaşarlar. Bu nu yapmak da en az birincisi kadar zor ve şerefidir. Kaldı ki Gülfidan Tece, pekâlâ şöyle iki mısra düşürüp, sırasında yaşantısını imge olarak yoğunlaştırabileceğini kanıtıyor:

«.. açın kapıyı yağmurdan geldim ben

ellerimi aldılar kapıyı çalamıyorum.»

NEVZAT ÜSTÜN TÜRKİYEDEKİ AMERİKA

Türkiyedeki Amerikan güçlerinin yaptıkları insanlık dışı davranışları anlatan kitap çıktı.

Fiyatı: 6 Lira

Genel Dağıtım:
Hür Dağıtım
İstanbul: Kida

YÖN — 78

Rus İhtilâlini Belgelerle Anlatan Kitap DÜNYAYI SARSAN ON GÜN

John Reed

Bütün Kitapçılarda

AĞAOĞLU YAYINEVİ, Servili

Mescit Sokak Kurt İşhanı,

Çağaloğlu, İstanbul.

YÖN — 72

«Feodal» Kapitalist Fahri Tanman ve arkadaşları

Orduya dağıtılan Yalçın Metiner takma adlı broşürün yazarı olduğu Millî Savunma Bakanı tarafından resmen açıklanan ve CIA'nın finanse ettiği milletlerarası toplantılarda sık sık görülen Komünizmle Mücadele Derneği Genel Başkanı İlhan Darendeli'nin savunulmaya kalkışılan Söke'li çiftlik ağasını iyi tanımak gereklidir. Çiftliğinde feodal ilişkileri sürdüren Türkiye Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu Başkanı Fahri Tanman, lalettayin bir tarım kapitalisti değildir. Tanman, CIA'nın beslediği kökü dışarda McCarthy'ci teşekküllerle çok sıkı ilişkisi bulunan ve Türkiye'deki öteki McCarthy'ci teşekküllere direktif veren önemli bir kişidir. Şimdi bu iddiamızı, Fahri Tanman'ın Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu adına yayınladığı bir broşüre dayanarak ispatlayalım. «Hür İnsanlar Uyanınız» adlı bu broşürde, Fahri Tanman, kimliğini madde madde açıklamaktadır. Tanman'ın talimatının birinci madesi şöyledir:

«I — Hürriyeti seven arkadaşlar aşağıda göstereceğimiz yolları takip ederek komünizmle mücadele edebilirler:

Komünistlerin teşkilatlanma metodları ve planlanmış terör ve şiddet gösterileri hakkında kamu oyunu aydınlatarak eğitim yapan teşekküller, bütün kuvvet ve imkânlarla desteklenmelidir. Amerikan avukatlarının önyak olduğu teşebbüsle kurulan Amerikan Barolar Birliğinin bünyesinde antikomünist eğitim yapan büyük bir teşkilat vardır. Çeşitli mahalli barolar, fakülteler, ticaret odaları da mühim fonlarla mücadeleye katılmışlardır (American Bar Association's Standing Committee on Education Against Communism, 1155 E. 60 Street Chicago III U.S.A.) ».

(Not: Görülüyor ki, derhal temasa geçilmesi için adres de veriliyor.)

Diyor ki Fahri Tanman talimatı: «II — Komünistlerin ve bunların gizli adamlarının maskelerini düşürecek ve siyasi biçimde mücadele edilecek durumda olan tecrübeli kişiler veya bu mücadele için ortaya atılmış teşekküllerle daima temas halinde bulunmalı, bunlara MADDETEN ve manen destek olmalı ve bunlardan daima tavsiye istemelidir.»

(Not: Bu tecrübeli kişiler ve kuruluşlar, tabii ki adresleri verilen paravan CIA kuruluşlarıdır. Bunlardan maddi destek ve tavsiye istenmelidir.)

Diyor ki Fahri Tanman talimatı: «III — Komünistler, Lenin'in emretmiş olduğu sosyal sınıf mücadelesi ve millet içinde kargaşalık meydana getirmek için yalnız boş vakitlerini değil fakat bütün hayatlarını dahi bu amaçla tahsis etmiş durumdadırlar. Bunlara karşı mücadele edecek amatörler çabuk öğrenmek zorundadırlar. Birleşik Amerikada aşağıda isim ve adresi yazılı teşekküller, tecrübeledirince elde edecekleri sonuçlara dayanarak daima tavsiyede bulunacak durumdadırlar.

Institut for Free Labor Development 1925 K. Street N. W. Washington D. C. (20006), National Strategy Information Center, 121 E. 71 Street New York N. Y. (10021), Information Council of Americas (I.N.C.A.), Gravier Street, New Orleans LA, (70130).

(Not: Görülüyor ki, Tanman, kökü dışarda dernek kuracaklara dışardaki köklerin açık adreslerini vermektedir.)

Diyor ki Fahri Tanman talimatı: «IV — Kızıl ajanlar, nerelerde muvazaa partileri veya birlikler kurarlarsın veya mevcutlara sızdırdıklarını yazarak izah ettiğimiz tezahürlerle göstermek suretiyle belli ederlerse, vatandaşlar o mernalede ÖZEL MUKABİL TAARRUZ GRUPLARI kurmalıdırlar. Kızallar, daha gösteriye

Kapitalist feodal Fahri Tanman

geçmeden bunlar harekete geçmeli ve kızallar daha tahriplerini yapmadan TAHRİP EDİLMELİDİRLER.

Uyanık durur ve HÜKÜMET KUVVETLERİ İLE DEVAMLİ TEMAS HALİNDE bulunursak, sosyal bünyeyi tahrip edici kimseleri teker teker yakalayıp tecrit etmek mümkün olacaktır. Hükümet kuvvetleri de komünizmin çok büyük tehlikesi hakkında gereken bilgi ve kanaate sahip olmalı ve bu mevzu ile ilgili her müracaata büyük önem vererek tetkik etmeli ve mücadele yapanları SAĞCI AŞIRILAR FARK ETMEK GAFİ ETİNDE bulunmamalıdır.

Amerika uzun süre bu gafleti göstermiş ve Mc Carthy gibi anti-komünist kişiler istihza konusu edilmiş ve ifazlarıyla alay edilmiştir. Bugün ne kadar aldanıldığı anlaşılmaktadır.

(Not: Tanman'ın patronajındaki Komünizmle Mücadele Derneği bu talimatı uygulamaktadır. TİP'e karşı düzenlenen Bursa olaylarında komandolar kurulmuş, polis ve resmi makamlarla işbirliği yolları aranmıştır. Orduya dağıtılan broşür, bu faaliyetin son örneğidir.)

Görülüyor ki, feodal kapitalist Tanman, CIA ile ilişkisi bulunan teşekküllerle irtibat kuran ve benzer kuruluşlara adresler sunarak aynı yola gitmelerini tavsiye eden kudretli bir Mc Carthy şefidir. Kökü dışarda faaliyetlere kesinlikle son vermek isteyen iktidarlar, bir gün bu zâtin maskesini tamamen düşüreceklerdir.

Şimdi bu kudretli McCarthy şefini, feodal kapitalist kişiliği ile tanıyalım Aydın milletvekili Şükrü Koç, Nazilli'de yayınlanan Gerçek gazetesinde bu çiftlik ağasını şöyle anlatmaktadır:

«Kimdir bu Fahri Tanman, ya da baskıcı fert? Mübedil olarak yurda gelince, ailesine iskân hakkı olarak Söke ovasında geniş topraklar bağışlanan beş kardeşten birisi. Her birinin hissesine 5 bin dönüm Söke toprağı düşmüş, Ege'nin en verimli, en bereketli topraklarından 25 bin dönümü bu TANMAN'lara peşkeş çekilmiş, yolunu bulup tapuya tescil ettirilmişler. «Şarken yol, garben deniz, şimalen Karaağaç, cenuben Menderes

nehri» demişler.. 500 bin dönümlük bu uçsuz, bucaksız ovada, insan ve araçlar nereden geçerse yol orası idi. Bu bakımdan «şarken» tesbit edilen sınırları genişletmek, iki bekçiyi gön derip «buradan geçmeyin» dedirtmekten ibaret olmuştur. Ege denizi, Menderes nehrinin delta yaptığı yerde her yıl 5 — 10 metre dolmaktadır. Denizin dolması ile meydana gelen topraklar, çiftliğin sınırları daima batıya doğru itmektedir. Menderes nehri, sık sık yatağını değiştirir. Tashakınlar buna sebep olur.

Bir zamanlar fazla taşkın sebebiyle, nehir 5 kilometre güneye inmiş. «Cenuben çiftlik sınırları» da kendiliğinden o kadar genişleyivermiş. Karaağaç ovada çok görülen ve çabuk yetişen bir ağaçtır. Kaldır sınırdakini 5 kilometre kuzeye o kadar mesafe tapuya girsin.. Bunlar olmuştur... O düğünü bizzat, bu çiftliğin kenarında ve içinde ırgatlık yaparak hayatlarını kazanan köylüler anlatırlar. Bu surette 25 bin dönüm olarak tapuya kaydedilen çiftliğe şimdi 75, (bazı hesaplara göre 90) bine çıktığı söylenir. Bir zamanlar Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu uygulanması yapılsın diye buraya da TOPRAK TEVZİ komisyonları gönderilmişti. Fakat, gelen komisyonların hiç birisi çiftliğin sınırlarını ölçme imkânı bulamadılar. Gelenler ya istifa ederek ayrıldılar, ya da bir bahane ile sürüldüler... Sonra da bu Tanmanlar DP'ye girerek, o zamanki Başbakan'la dostluk ilişkileri kurarak meselelerini sağlam (!) esasiyara bağlamıştı.

1965 seçimlerinden önce, çiftliğin etrafında bulunan 15 köyden 5 tanesinin muhtarları bir araya gelerek TOPRAK REFORMU üzerinde bir açık oturum tertipletiler. 3 bin nüfuslu Sarıkemer köyü ihtiyar heyeti oturum yönetimini üzerine aldı. Bütün siyasal partilerden ve ihtiyar kurulundan mürekkep bir jüri teşkil edildi. CHP, AP ve TİP aday ve sözcüleri çağrıldı. Biz de CHP adayı olarak katılmıştık. Köylerin kararı şu idi: Hangi parti sözcüsü jüriyi ikna ederse, Sarıkemer köyü oylarını onun partisine verecekti. Diğer köyler de din

leyici idiler ve oy verme meclisine katılmak durumunda değildiler. Binlerce köylünün katıldığı ve meydanında 15 lüks fenerinin da cereyan eden oturumun sonuna CHP ekibi, Toprak Reformunun sosyal, ekonomik ve siyasi yönlerini iyi şekilde açıkladığı için, jüri, ekip hakkındaki kanaatlerini açık ve duyurdu.

Seçimden önce Fahri Tanman köye gitmiş. Açık oturumda, bir rulan bir soru vardı: «Peki Toprak reformunu yapacaksınız? Dağıtılan araziyi nereden bulacaksınız?» Tanman'a şöyle cevap vermiştim: Tanman'ın arazi bulunabilir. Bunun çoğu barınadır ve yıllardan beri başkası tarafından işlenmektedir. Hepiniz başkası'nın araziye doğru çevirin. Bunun 55 bin dönümü tapu dışıdır. Hazinesindedir. İşte bu toprakları rakıslara dağıtırız.

Tanman ağa köye geldiğinde, o zaman iki gün önce, beş tane köy kesirip dağıtmış. Herkesin mülkünü et girmiş. Ondandı sonra da, bir tarafa AP militanlarıyla gizli toplantılar ve zarfların dağıtımını yapılmış. Sarıkemerde bir toplantı. Ne demektir? Başkasının malına göz koymak, kâdâs mülkiyet hakkı yok muymı? Memleket komünizme mi gidiyor? Bunun sonunda herkesin evine her şeyi teyzen girer, şapkasını asar, kızını ve rısına sahip olabilmemiş. Herkesi Sarıkemer'e sürerlermiş. Bu CHP, zaten köylülerle iyi geçinirmiş. İnönü bile Sarıkemer'in karısının elini öpmüş. Sarıkemer'e Rus bayrakları çekilmiş. CHP hükümeti bu yüzden bütün köylüleri ve Amerikanın yardımıyla sürürmüş. Ve daha başka sözler edilmiş. Giderken de, bir nasihat gelmiş «Komünistlere (yani CHP'ye) TİP) oy verilirse, çiftliğe de iş yapmak için kimse gelmesinmiş...

Oylar sayıldı. Köylü, önceden verdiği söze mi uysun, yarın Tanman'ın ağasının çiftliğinde iş bulamayacağını düşünsün? Güzel bir hal taşınmışlar. AP 266 CHP 222 ve TİP 51 oy aldı. Böylece tek tek hesap edilirse AP en çok oy almış oldu. Köylüün çoğunluk oyları da Muhalefetin verdi. Bu dahi Tanman ağayı korkutmadı. Civar köylerden de TİP'ye oy çıkınca, SÖKE'de hemen bir Komünizmle Mücadele Derneği kuruldu. Kendi çiftliğindeki işçiler müdahalelere doldurulup, elde döviz ve binalar bütün köylere dolatılmaya başlandı. «Komünizm geliyor, din elden gidiyor» diye bağırıldı. Bu da yetmedi. Köylerdeki öğretmenlerin de «Toprak reformu zehirini köylülere dağıttığı» gerekçesiyle, Söke'de 7 — 8 öğretmen bulundu ve «Milliyetçi Öğretmenler Derneği» kuruldu. Bu dernek için binlerce liralık kiralar metruşat ortaya çıktı. Bir takım küçük kimseler davet edilip, konferanslar üzerine konferanslar diye, reformun sövdürüldü. Yalnız orduya değil, bütün köylere de broşür dağıtımına usulan bu ağa, şimdi Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Başkanı olmuştur. Birkaç ay önce, Ankara'da toplanan Ziraat Odaları Genel Kuruluna ne gibi propagandaların yürütüldüğü bilinmektedir.

Şimdi Sayın Demirel söyler mi, seçim kanununun hangi bölümü ve maddesinde, çiftlik ağalarının dana kesip para dağıtıp, tehditler salıp köylülerin iradesini tahrip etmesini elverişli hükümler vardır? Bilâkis bunlar suçtur ve cezalandırılır. Bir fukaraya vatandaş, seçim günü «Toprak Reformu yapınca Tanman'ın çiftliği bizi verecek» deseydi, şimdiki tasarıya göre en az 10 yıl hapse mahkûm olacaktı. Ama Tanman seçime fesat karıştırırsa «Özel Teşebbüs» ün dairesine inanarak Türk vatandaşının yararlığı sayılıyor.»

P & T